

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA HUDEBNÍ VÝCHOVY

Prof. Eva Jenčková
a její podíl na profilaci
české hudební pedagogiky

PŘÍLOHY

disertační práce

Autor práce: Mgr. et Mgr. Milan Motl
Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Steinmetz, CSc.

2017

UNIVERSITY OF OSTRAVA
FACULTY NAME
DEPARTMENT NAME

Prof. Eva Jenčková
and her contribution to specialization
of Czech music pedagogy

SUPPLEMENTS
of the thesis

Author: Mgr. et Mgr. Milan Motl
Supervisor: prof. PhDr. Karel Steinmetz, CSc.

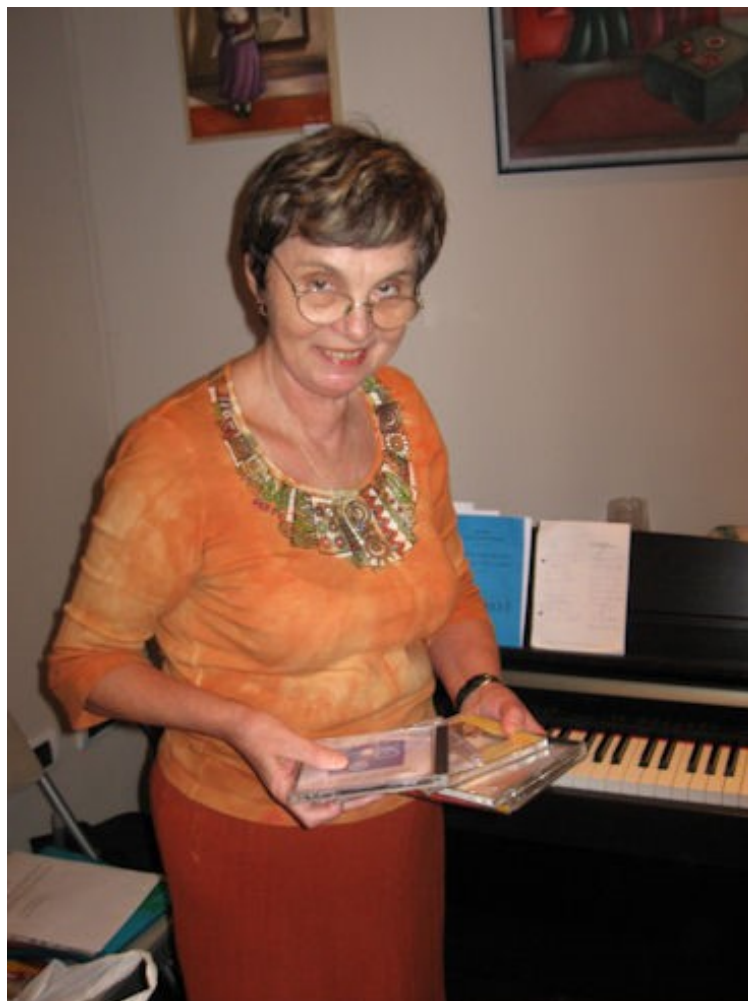
2017

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Fotografie Evy Jenčkové	5
Příloha č. 2 – Rozhovor s Evou Jenčkovou pro časopis <i>Talent</i>	6
Příloha č. 3 – Fotografie Jaroslava Jenčka	10
Příloha č. 4 – Vyjádření Jaroslava Jenčka	11
Příloha č. 5 – Rozhovory s hudebně pedagogickou veřejností	14
Rozhovor s Hanou Váňovou	14
Rozhovor s Luděkem Zenklem	18
Rozhovor Jurajem Hatříkem	20
Rozhovor s Alenou Vlasákovou	21
Rozhovor s Vlastou Hřebcovou	22
Rozhovor s Janou Švecovou	24
Rozhovor s Blankou Kovaříkovou	26
Rozhovor s Věrou Doležalovou	27
Příloha č. 6 – Fotografie Evy Jenčkové z hudebního setkání s přáteli	29
Příloha č. 7 – Společná fotografie Evy Jenčkové, Jaroslava Herdena a Luděka Zenkla	30
Příloha č. 8 – Fotografie z Letní školy hudební výchovy	31
Příloha č. 9 – Rozhovor s Evou Jenčkovou	32
Příloha č. 10 – Diplom – učitelství pro školy I. cyklu (český jazyk, hudební výchova)	35
Příloha č. 11 – Diplom – učitelství pro školy II. cyklu (český jazyk, hudební výchova)	36
Příloha č. 12 – Diplom – vědecká hodnota doktor filozofie	37
Příloha č. 13 – Diplom – vědecká hodnota kandidát pedagogických věd	38
Příloha č. 14 – Jmenování docentkou pro obor didaktika hudební výchovy	39
Příloha č. 15 – Jmenování profesorkou pro obor hudební teorie a pedagogika	40
Příloha č. 16 – Fotografie ze slavnostního jmenování profesorkou	41
Příloha č. 17 – Seznam hudebně vzdělávacích programů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	42
Příloha č. 18 – Pedagogické dvorany v Bratislavě – témata seminářů	44
Příloha č. 19 – Grafický part – Antonín Dvořák: <i>Slovanský tanec č. 7</i>	45
Příloha č. 20 – Pohybová výchova a Orffovy nástroje – sylabus předmětu z roku 1991	46
Příloha č. 21 – Charakteristika dřevěného instrumentáře Evy Jenčkové	48

Příloha č. 22 – Didaktika hudební výchovy pro střední školy 1 – sylabus předmětu z roku 2011	55
Příloha č. 23 – Wolfgang Amadeus Mozart: <i>Únos ze serailu</i> – rytmická partitura k předešle (arr. Walter Kern).....	57
Příloha č. 24 – Didaktika hudební výchovy pro 2. stupeň ZŠ – sylabus z roku 2011	58
Příloha č. 25 – Fotografie dřevěného instrumentáře Evy Jenčkové	66
Příloha č. 26 – Charakteristika ozvučených předmětů	67
Příloha č. 27 – Hudební a múzické aktivity s drobnými slovesnými útvary	76
příloha č. 28 – Notový záznam písně <i>Námořníci</i> Evy Jenčkové	
Příloha č. 29 – John Lennon, Paul McCartney: <i>Yesterday</i> – hlásková partitura (arr. Gerhard Wanker).....	79
Příloha č. 30 – Fotografie modelové situace s využitím netkané textilie	81
Příloha č. 31 – Hudba pro děti – sylabus předmětu z roku 1992.....	82
Příloha č. 32 – Grafické znázornění příznačných motivů postav hudební pohádky <i>O velké řepě</i> Ilji Hurníka.....	84
Příloha č. 33 – Ukázka práce s prstovými barvami podle hudební pohádky <i>O velké řepě</i> Ilji Hurníka.....	85
Příloha č. 34 – Specifické rysy baletu pro děti	86
Příloha č. 35 – <i>Hra na pannu</i> (balet <i>Špalíček</i> Bohuslava Martinů) – Náskres prostorového uspořádání skupin děvčat a chlapců	88
Příloha č. 36 – Fotografie z koncertu dětí s využitím repertoáru Evy Jenčkové	89
Příloha č. 37 – Fotografie modelové situace s využitím prádlové gumy.....	90
Příloha č. 38 – Desatero hudebně pohybové výchovy Evy Jenčkové	91
Příloha č. 39 – Cena rektora Univerzity Karlovy v Praze	92
Příloha č. 40 – Zrcadla Evy Jenčkové.....	93
Zrcadlo Jany Kopřivové	93
Zrcadlo Kamily Hájkové	94
Zrcadlo Marie Prušové	95
Zrcadlo Evy Vachudové	96
Zrcadlo Vladimíra Vondráčka.....	97
Zrcadlo Elišky Dočekalové	98
Příloha č. 41 – Hodnoticí dotazníky vzdělávací instituce Tandem.....	101
Příloha č. 42 – Části recenzních posudků monografie <i>Hudba a pohyb ve škole</i>	104
Příloha č. 43 – Fotografie z hudebních dílen Evy Jenčkové.....	105

Příloha č. 1 – Fotografie Evy Jenčkové

Konference muzikologů a hudebních odborníků, hudební dílna
Novi Sad, Srbsko, 11. 12. 2010. Zdroj: archiv Evy Jenčkové

Příloha č. 2 – Rozhovor s Evou Jenčkovou pro časopis *Talent*

Ostrava, 18. 10. 2012

1. Jaké byly Vaše hudební začátky a jak jste se vlastně k hudbě dostala?

Vzpomínám si, že doma jsme společně rádi zpívali a já prý již jako malé dítě jsem s vervou všechny písně „doprovázela“ hrou prstů na cokoliv. Dá se říci, že mé první krůčky k hudbě začaly u klavíru a vlastně k nim přispěla šťastná náhoda. – Jednou při delší cestě vlakem z prázdnin jsem si krátila chvíli tichým prozpěvováním písní a hlavně jejich neznělým doprovázením. V kupé mne prý se zájmem pozorovala jedna spolucestující. Nechala si takto ještě několik písní předvést a potom doporučila mé matce, aby mne nechali učit se hrát na klavír. Povedlo se, k mé velké radosti! A tak mě za pár dní čekala nejen první cesta do školy, ale brzy nato došlo i na první setkání s opravdovým klavírem. – Později jsem se od matky dozvěděla, že ta neznámá paní byla učitelkou hry na klavír.

2. Jak vzpomínáte na své hodiny hudební výchovy během školní docházky?

Na přelomu 50. a 60. let minulého století se při hudební výchově ve školách dost zpívalo, hlavně lidové písně, a také se poslouchaly vybrané skladby českých a světových skladatelů s průvodním komentářem. Náš pan učitel hudební výchovy na 2. stupni ZŠ v Pardubicích byl přísný a prohlašoval o sobě, že je „stará škola“. Při hodině procházel mezi lavicemi a korigoval zpěv třídy hrou na housle. Když se nám dařilo, hned se usmál a přidal druhý hlas. Věděli jsme, že má ty písně rád. Hrál jednu za druhou a my jsme je brzy uměli všechny zpaměti. Repertoár to byl vskutku bohatý a já ho využívám dodnes. Ostatně bez písniček a pořádné muziky se u nás neobejde žádné větší posezení s přáteli.

3. A co hudební nauka, když jste byla malá?

Zpočátku jsme se hudební nauky dost obávali, hlavně když přišlo zkoušení. V hlavách jsme měli spíš zmatek z množství pojmů než žádaný systém. Svitlo mi nezřídka až na hodině klavíru, kde se nad klaviaturou mnohé vyjasnilo a hlavně ozvučilo. Inu, staré bolesti hudební pedagogiky.

Ale teď z jiného soudku. V šedesátých letech jsem na pardubické LŠU zažila skvěle vedenou hudební nauku, která mě zaujala a na kterou jsme se každý týden všichni moc těšili. Šlo o výběrový předmět pro žáky 2. cyklu LŠU a vedl ho tehdy mladý dirigent Ján Krúpa, který na pardubickou LŠU právě přišel z Bratislavy. Otevřel nám rázem svět hudby naplno: Poslech skladeb spojený se zajímavým vhledem do hudebních forem, harmonie a dějin hudby se střídal se sborovým zpěvem, komorní hrou nebo četbou beletrie o skladatelích.

Předháněli jsme se v přípravě nejrůznějších hudebních miniportrétů s interpretačními vstupy z vlastních zdrojů, navštěvovali koncerty a besedy o hudbě.

Čím to, že se tehdy tomuto učiteli podařilo nás zcela nadchnout? Určitě svým spontánním projevem, emotivním sdělováním, obdivuhodnými znalostmi a hlavně bytostným zaujetím hudbou, které ovšem s naprostou samozřejmostí očekával také od nás. Byl to projev důvěry v naše „hudební i lidské síly“ a zároveň výzva k akčnosti, která se jen tak odmítnout nedala. Naše spoluobjevování hudebních poznatků a především hudby samé mělo již tehdy příchut' dnešního zážitkového či projektového učení a nepochybně pro nás bylo velkou zkušeností do budoucna. Vzpomínám si, že hlavně kluci vydrželi díky tomuto předmětu i u hudebního nástroje až do maturity a dokončili tak zdárně 2. cyklus LŠU.

4. Kdy jste se rozhodla věnovat se hudbě profesionálně a co bylo impulzem?

Již od raného školního věku jsem si přála být učitelkou a u toho vlastně zůstalo. Když pak během studia na střední škole došlo k volbě mé budoucí oborové specializace na pedagogické fakultě, zvítězily jazyky; hlavně český jazyk s literaturou, která byla mým velkým koníčkem, a francouzština. Zásadní změna tohoto rozhodnutí však nastala po absolvování tzv. přípravného kurzu, který pořádala královéhradecká Pedagogická fakulta pro uchazeče o studium. Účastnila jsem se hodin českého jazyka, ale protože pro francouzštinu nebyl přípravný kurz otevřen, navštěvovala jsem ze zájmu hodiny hudební výchovy. Byly pro mne velmi inspirující a hned jsem se cítila jak ryba ve vodě. Když se pak v závěru dr. Václav Dvořák, který kurz hudební výchovy vedl, s překvapením dozvěděl, jak se vlastně „věci mají“, doporučil mi změnu kombinace na český jazyk – hudební výchova. Poslechla jsem a dodnes jsem mu za to nesmírně vděčná.

Čas ukázal, že studium učitelství hudební výchovy na Pedagogické fakultě v Hradci Králové bylo tehdy dobrou volbou. Koncem šedesátých let působili na katedře hudební výchovy této fakulty velmi schopní pedagogové, kteří se mimo svou profesi věnovali velmi intenzivně hudebnímu životu ve městě i širším okolí a bylo tehdy přirozené, že jsme s nimi do jejich hudebních aktivit vstupovali a podle svých možností se na nich podíleli. Jako studenti jsme běžně vedli přípravná oddělení dětských sborů a letní hudební tábory, podíleli se na přípravě výchovných koncertů a účinkovali v nich, psali jsme své první kritiky koncertů do denního tisku, zpívali ve sboru, a dokonce hráli ve školní dechovce. Hlavním iniciátorem, organizátorem a především trpělivým rádcem tohoto studentského hudebního dění byl již zmíněný dr. Dvořák. Brzy jsme pochopili, že hudební výchova není jen školní záležitostí, ale velkým dílem se odehrává také mimo školu. To byla cenná zkušenost do praxe.

5. Po studiu na Pedagogické fakultě jste působila jako učitelka na ZŠ.

Jak na toto období vzpomínáte?

Opravdu moc ráda. Bylo to mé první místo po ukončení fakulty a navíc jsem si ho doslova „vysloužila“. Počátkem sedmdesátých let totiž nebyla situace se získáním učitelského místa vůbec jednoduchá, zvláště ve větších městech. Šance byla spíše na venkovských školách, ale zase tu čekaly komplikace s dojížděním či bydlením. Kromě toho se po celý první rok učilo v tzv. zkušební lhůtě, během které se noví učitelé museli profesně osvědčit.

V závěru studia jsem nastoupila na povinnou šestitýdenní souvislou praxi v Pardubicích a samozřejmě jsem chtěla co nejlépe uspět. Podařilo se mi získat zájem i těch nejstarších žáků a ještě s nimi nacvičit program k rozloučení se školou. Výsledek byl pro mne takřka neuvěřitelný: Ze závěrečné praxe jsem odcházela s nabídkou pracovního místa na této škole. Navíc ředitel školy František Jirka mi od té chvíle nechal volnou ruku ve všem hudebním konání i pedagogickém experimentování, které mne tehdy pochopitelně velmi lákalo. Tak jsme hodiny hudební výchovy trávili nejen ve škole, ale dost často i na generálkách pardubické Komorní filharmonie, kde bylo pořád co sledovat. Své první žáky stále ráda potkávám a skoro vždy mi připomenou historku, jak jsme si tehdy do školy z peněz za starý papír našetřili na starší klavír.

6. Již delší dobu většinu svého času věnujete vzdělávacím kurzům pro učitele hudební výchovy a hudební nauky v MŠ, ZŠ, ZUŠ a SŠ. Jaká je náplň Vašich hudebních seminářů?

Tato aktivita je pro mne opravdu potěšením. Vzešla z mé profesní specializace na vysokoškolské předměty Didaktika hudební výchovy, Hudební pedagogika a Hudba pro děti, které bezprostředně souvisejí s pedagogickou praxí. Proto je přirozené, že hlavní náplní těchto seminářů je představit učitelům metody zážitkového učení v hudební výchově krok za krokem. Přitom se mi nejvíce osvědčila forma hudební dílny. Učitelé v ní přijímají role svých žáků: Hrají, zpívají, poslouchají, tančí, tvoří, soutěží, hodnotí a současně jako pedagogové sledují metodiku hudební práce včetně jejího propojení s pohybovými, dramatickými a výtvarnými aktivitami.

Dílčí hudební situace provázím metodickým komentářem, který považuji za důležitou součást tohoto vzdělávání: Učitelům zpřehlední a zdůvodní dílčí metodické kroky, upozorní je na výhody či úskalí zvoleného postupu, zohlední diferencované úkoly a stanovení očekávaných výstupů žáků. Těší mne zájem učitelů o tyto hudební dílny. Vracejí se pravidelně, jak říkají, pro nové nápady i pro zážitek ze společného muzicírování a setkávání.

7. Napsala jste množství skvělých metodických knížek základní i výběrové řady *Hudba v současné škole*. Můžete je krátce představit? A co Vás k tvorbě těchto knížek vedlo?

Hudebně pedagogická edice *Hudba v současné škole* úzce souvisí s hudebními dílnami. Pedagogům různých školských stupňů slouží již od roku 1996 a stále reaguje na jejich potřeby. Každá z publikací obsahuje tematický výběr učiva. Ten je podrobně zpracován v metodické posloupnosti, která sleduje rozvíjení hudebních aktivit žáků s různými hudebními dispozicemi. Vedle příkladů účinné motivace jsou tu i podněty k výtvarným, dramatickým a literárním aktivitám žáků. V každém z dílů této edice učitelé najdou též přednášku na aktuální didaktické téma. Pro představu uvedu příklad několika titulů: *Práce s písní, Vícehlas, Hudba a pohyb, Hudební pohádka, Tóny jara, Zpíváme mamince, Podzimní zpívání, Hudební nadílka, Rytmy zimy* a další.

Co mne vedlo k jejich tvorbě? Jednak potřeba obohacovat běžný repertoár hudební výchovy také o současnou tvorbu pro děti, ale hlavně to byl záměr soustavně seznamovat učitele HV s novými metodickými postupy a inspirovat je k vlastní pedagogické tvořivosti. Proto je veškerý hudební a slovesný repertoár ve všech knížkách vybaven kompletní metodikou a účastníci hudebních dílen si ji mohou podle potřeby kdykoli oživit.

Příloha č. 3 – Fotografie Jaroslava Jenčka

Hudební dílna, VOŠP a SPgŠ Litomyšl, 27. 11. 2015. Zdroj: vlastní

Příloha č. 4 – Vyjádření Jaroslava Jenčka

Kameničná, 16. 2. 2017

Téma: vydavatelství a vzdělávací instituce Tandem

Naše vzdělávací instituce Tandem se vyvíjela postupně. Začátky byly celkem skromné, moje žena začala vzdělávat učitele hudební výchovy základních a mateřských škol od roku 1996 pro Pedagogické centrum v Hradci Králové. Postupně zajížděla i do dalších okresních vzdělávacích center v Náchodě, Semilech, Rychnově nad Kněžnou a Trutnově. Jezdila tam sama autobusem nebo vlakem s ruksakem na zádech, kde měla drobné hudební nástroje a své první metodické publikace, kterým pracovně říkáme notesy. Začala je psát proto, aby se průběh seminářů nezdržoval diktováním metodických poznámek a učitelé si je mohli zakoupit k připomenutí inspirativních podnětů ze seminářů.

Když zájem o vzdělávací činnost mé ženy v rámci DVPP stále více rostl, začal jsem ji v rámci svých možností vozit autem. Měl jsem v tu dobu jako OSVČ vlastní pracovní aktivity, které jsem však v dalším období postupně opouštěl a zapojoval se stále více do DVPP. Od roku 1993 měla moje firma název Orlice, ale v roce 1998 jsem ji, dle přání mé ženy, přejmenoval na Tandem. Pro ni to bylo tehdy důležité, jak říkala, jako symbolické pojmenování naší spolupráce. Dodnes si pamatuji, jak se tehdy na živnostenském úřadu shovívavě usmívali, když jsem o tuto změnu žádal. Dne 26. února 2002 jsem získal živnostenský list (ŽL) na vydavatelskou a nakladatelskou činnost právě za účelem vydávání našich metodických publikací a od 13. ledna 2003 mám ŽL i na vzdělávací činnost.

Zpočátku jsme společně působili pro okresní vzdělávací instituce. Po zrušení okresů a zřízení krajů byla od roku 2005 zřízena krajská pedagogická centra (KPC). Očekávali jsme, že bude dlouho trvat jejich zařizování a vybavování materiálně, technicky i personálně, ale kupodivu tato KPC začala velmi brzo a efektivně fungovat. Nejenže tedy nedošlo k přerušení naší vzdělávací činnosti, ale ta se naopak rychle rozšířila do dalších krajů republiky. Evidentně to ovlivnily celostátní porady krajských metodických pracovníků, kteří si vzájemně předávali informace o jednotlivých lektorech. Když však tehdejší ministryně školství Buzková (Buzina) náhle, nečekaně a nelogicky tyto výborně fungující KPC zrušila, bylo pak snad jako satisfakce možné, aby o akreditaci vzdělávací instituce a vzdělávacích programů mohly požádat i fyzické osoby. Do té doby mohly mít tuto akreditaci jen právnické osoby. Požádali jsme tedy o akreditaci vzdělávací instituce Tandem a akreditaci vzdělávacích programů pro hudební výchovu DVPP. Obě akreditace

jsme úspěšně získali a od té doby pracujeme bez zprostředkovatelů. Znamená to sice více práce s organizací vzdělávacích akcí, například sestavení vlastních databází škol v jednotlivých regionech, zřízení webových stránek naší vzdělávací instituce, příprava plánu vzdělávacích akcí, zpracování a rozeslání pozvánek, příprava osvědčení pro účastníky seminářů, vedení účetnictví a další. Zato ale máme „volné ruce“ při plánování a realizaci jednotlivých seminářů.

V současnosti můžeme říci, že působnost naší vzdělávací instituce Tandem se rozšířila do celé republiky – doslova od Chebu po Frýdek-Místek a od Znojma po Varnsdorf. Semináře jsme měli nebo máme ve většině okresních měst, ale také v obcích menších i malých, kde byl opravdový zájem učitelů. Zájem o naše hudebně pedagogické semináře je také na Slovensku, kde jsme opakovaně působili v Bratislavě, Banské Bystrici, Košicích, Prešově, Ružomberku, Trenčíně, Žilině, Dolním Kubíně, Senici a v Poltáru. Kromě toho jsme v roce 2010 uspořádali hudební dílnu v Srbsku v Novém Sadu na pozvání slovenské menšiny, následovaly další hudebně vzdělávací akce v Polsku – hudební dílny na univerzitách v Lublinu a Częstochowé.

Od počátku naší společné vzdělávací činnosti jsme si rozdělili působnost: Já zajišťuji organizační činnost, jako například pronájem učeben, ubytování, dopravu, vydávání publikací, zajišťování výroby hudebních nástrojů včetně veškerého účetnictví. Evička se pak může soustředit na provádění jednotlivých seminářů, tj. od volby témat přes přípravu po vlastní provedení formou hudební dílny včetně promyšlené dramaturgie. Kromě toho píše další tematické publikace do edice *Hudba v současné škole*. Ve výsledku tak poskytujeme hudební vzdělávání s kompletním servisem a nabídkou hudebně pedagogických publikací i nových hudebních nástrojů naší provenience. Pokud vím, jsme jediní v naší republice i na Slovensku, kdo takto komplexní vzdělávací servis poskytuje.

Mám-li analyzovat příčiny dosažení této úrovně, musím konstatovat následující: Základem je kvalitní pedagogické, filosofické a hudební vzdělání mé ženy. Je to i její celoživotní živý zájem o obor, její vědecká činnost, účast na konferencích včetně mezinárodních kontaktů.

Pro mě osobně je velmi cenná Eviččina základní vzdělávací filosofie – zapojit do hudební výchovy všechny děti s různými hudebními předpoklady. Nabízí se tu srovnání s některými hudebními pedagogy, kteří si ve škole nebo v obci vyberou nejlepší zpěváčky, vytvoří z nich pěvecký sbor a jsou slavní! Nic proti tomu, je to jistě záslužná činnost a pěvecké sbory mají v naší kultuře pevné místo, ale co s ostatními dětmi? A tady nastupuje moje žena s bohatou metodickou nabídkou různých hudebních a pohybových aktivit,

do kterých se mohou zapojit všechny děti s rozdílnou hudební vyspělostí. Rozhodující je, že jsou aktivní a mají radost ze společného muzicírování.

K tomu musím ještě říci, že moje žena Evička učí vždy s elánem a vysokým nasazením a totéž doporučuje studentům a účastníkům našich hudebních seminářů. Přitom vyniká množstvím nových nápadů, jasných, logických a srozumitelných, tedy i lehce použitelných. Často slyším z řad vzdělávaných účastníků povzdechy, ba i výkřiky: „Že mne to dávno nenapadlo!“ A to je další příčina úspěšnosti našeho vzdělávání. Tvořivé nápady, které jsou dobře využitelné při práci s dětmi.

Hodnocení mé ženy by nemělo postrádat její přístup ke všem vzdělávaným. Vždy s nimi jedná jako s kolegy, s pochopením pro jejich odpovědnou práci. Nikdy se nad ně nevyvyšuje, jedná s nimi laskavě a tolerantně. Tím si získává naprostou důvěru a celé hudební vzdělávání je pak pro všechny jedna velká radost.

Jako manžel mohu ještě dodat, že přes velké pracovní nasazení má žena nezanedbává rodinu, s nemenším nasazením vykonává veškeré práce v bytě i na chalupě. Její tvůrčí myšlení se promítlo i do projektování stavebních úprav našich příbytků, takže máme i pohodlné a příjemné bydlení. Je také velmi dobrá kuchařka, umí vše uvařit, upéct a usmažit, takže vždy musím konstatovat, že jsem se nejen najedl, ale ještě si i pochutnal.

Příloha č. 5 – Rozhovory s hudebně pedagogickou veřejností

- doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc. (Pedagogická fakulta UK Praha)
- prof. PaedDr. Luděk Zenkl, CSc. (Pedagogická fakulta OU v Ostravě)
- prof. Juraj Hatrík (Hudební a taneční fakulta VŠMU v Bratislavě)
- prof. Alena Vlasáková (AMU Praha, JAMU v Brně)
- Mgr. Vlasta Hřebcová (VOŠP a SPgŠ Litomyšl)
- Mgr. Jana Švecová (VOŠP a SPgŠ Litomyšl)
- Mgr. Blanka Kovaříková (ZUŠ Iši Krejčího Olomouc)
- Věra Doležalová (ZŠ a MŠ Němčice)

Rozhovor s Hanou Váňovou

Brandýs nad Labem, 7. 4. 2017

1. Co je charakteristické pro osobnost Evy Jenčkové?

Musím se přiznat, že tuto otázku, ač první, jsem si nechala naposled, a ani po delší úvaze na ni neumím stručně odpovědět. Z jakého hlediska mám charakterizovat osobnost Evy Jenčkové? Odborného, společenského, osobnostního, osobního apod.? Mám se pokusit provést něco jako faktorovou analýzu a snažit se postihnout její charakterové a povahové vlastnosti, nezdolný temperament, zdroje motivace a nezměrné aktivity, rysy její tvořivé osobnosti, schopnost empatie, sociální adaptability apod. nebo se zaměřit na obsahy jejího vědomí a charakteristiku výsledných produktů? Myslím, že i pro Joy Paula Guilforda a mnohé představitele psychologie osobnosti by byla Eva Jenčková tvrdý oříšek, neboť analyzovat jednoznačně tak velkou proměnnou lze jen stěží. Pokud přece jenom, tak charakteristiku její osobnosti bych vyjádřila pojmy multidimenzionalita, komplexnost a kreativita.

2. Co Vás zaujalo na její hudebně pedagogické činnosti?

Hudebně pedagogická činnost Evy Jenčkové mi připadá jako škála sémantického diferenciálu s velkou variabilitou jemných nuancí od vysoké teoretické odbornosti k praktické zkušenosti, od logiky a racionality ke spontánnosti, emocionalitě a empatii, od poznatku k zážitku, od komplexnosti ke smyslu pro detail, od umění abstrahovat a zobecňovat k vysoké míře konkretizace, od integračního propojení uměleckých aktivit k metodické propracovanosti dílčích hudebních úkonů, od pedagogické kreativity k tvořivosti hudební a pohybové... od vážené paní profesorky zaštiťující akreditace

a výchovu studentů a doktorandů k veselé a milé lektorce praktických dílen, oblíbené širokou učitelskou veřejností.

3. Jak hodnotíte hudebně pedagogické publikace Evy Jenčkové?

Monografie *Hudba a pohyb ve škole* a *Hudba pro děti* – v autorském podílu s Jaroslavem Herdenem a Jiřím Kolářem – jsou bezesporu základní studijní literaturou v celostátním měřítku v našem oboru. Jako vyjádření celoživotní zkušenosti autorky v profilových oblastech hudebně pohybová výchova a hudba pro děti integrují do další její specializace – didaktiky hudební výchovy. Charakteristickým rysem všech textů je, že logicky členěný odborný výklad je obohacen praktickými ukázkami modelových postupů a konkrétních aktivit, obohacujících studentovu zkušenost a podněcujících jeho kreativitu. Tak například monografie *Hudba a pohyb ve škole* přináší nejenom fundované teoretické poučení o podstatě a prostředcích dětského hudebně pohybového projevu, ale též více než stovku modelových příkladů realizace této aktivity v praxi. O kvalitě publikací svědčí mimo jiné i fakt, že například za spoluautorství na vysokoškolské učebnici *Hudba pro děti* získala Eva Jenčková v roce 1992 cenu rektora Univerzity Karlovy za nejlepší učebnici roku v oboru věd didakticko-pedagogických.

Osobně si myslím, že částečně nedoceněnou publikací je skriptum *Výběr klavírních skladeb pro 1. – 4. ročník studia učitelství hudební výchovy na 1. stupni ZŠ*. Shromáždění a utřídění žánrově rozmanitých klavírních miniatur a metodické pokyny k jejich využití při výuce jsou cenným momentem nejenom ve směru k žákovi a jeho formující se posluchačské zkušenosti, ale i k učitelům a studentům, jejichž interpretační dovednosti jsou v ranější fázi rozvoje. Tato ojedinělá publikace by zasloužila reedici „v lepším kabátě“ a výraznější propagaci mezi hudebními pedagogy.

Metodické publikace z edice *Hudba v současné škole* jsou základem akreditovaných, celorepublikových hudebně vzdělávacích kurzů, pořádaných nyní vzdělávací institucí Tandem se sídlem v Hradci Králové. Podle tematického zaměření jsou zdrojem hudebního materiálu a nepřeborného množství metodických nápadů v oblasti pěvecké, deklamační, nástrojové a hudebně pohybové aktivity i prvků dramatické a výtvarné výchovy, provázených využíváním netradičních pomůcek, zástupných rekvizit, předmětů běžné potřeby apod. Jsou vyhledávanou metodickou literaturou mezi učiteli v praxi, studenty i vysokoškolskými pedagogy.

4. Čím dle Vašeho názoru obohatila oblast hudebně pohybové výchovy?

Když vyšlo v roce 2002 první vydání monografie Evy Jenčkové *Hudba a pohyb ve škole*, napsala jsem pro časopis *Hudební výchova* recenzi této publikace, nazvanou

Popelčina satisfakce. Začínala slovy: „Stojí skromně v pozadí, ale je vždy při ruce, aby pomohla. Hudebně pohybová výchova jako přirozený prostředek k prožití a pochopení hudby, často přehlížená, druhořadá, zanedbávaná. Nadějí do budoucna jsou tři oříšky – integrace, strategie a kreativita. A také právě vyšlá kniha doc. (tehdy) PhDr. Evy Jenčkové, CSc., která, jak se zdá, je rozlouskla.“

Třemi oříšky jsem měla dozajista na mysli základní principy, kterými se řídí hudebně výchovná koncepce Evy Jenčkové a které jistě budou podrobně popsány. Vrstvení bohatého spektra vyjadřovacích prostředků plynoucí z integračních vazeb mezi ostatními hudebními činnostmi i jinými druhy umění. Pedagogická strategie a kreativita učitele, vytvářející progresivní řady dílčích hudebně pohybových aktivit, zasazených do smysluplných „vyšších“ estetických celků. Možnost diferencovat podle úrovně dětských schopností a dovedností, vytvářet emočně přitažlivé kreativní situace, podněcující dětskou fantazii a touhu pohybem vyjádřit vnímanou hudbu... To vše a řada dalších rysů patří k základním pilířům pojetí hudebně pohybové výchovy Evy Jenčkové. A samozřejmě v publikaci formulované „Desatero“, jímž by se mělo v oblasti hudebně pohybové výchovy řídit vyučování ve škole.

5. V čem spatřujete význam hudebních dílen Evy Jenčkové, které realizuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

I když jsem nebyla přímým účastníkem hudebních dílen, sledovala jsem dlouhodobě jejich obsahové zaměření. Průběžně jsem recenzovala některé notesy a hojně je využívala a využívám při výuce hudební nauky v ZUŠ. Jako vedoucí redaktorka časopisu *Hudební výchova* v letech 2006–2015 jsem podporovala zařazení metodických článků Evy Jenčkové, čerpajících z námětů hudebních dílen. Protože velké procento čtenářů časopisu se rekrutuje z řad učitelů hudební výchovy na 1. stupni ZŠ, byly tyto příspěvky velice žádané. Po částečné změně profilace časopisu – související s požadavky poradního orgánu vlády České republiky Rady pro výzkum, vývoj a inovace na zařazení odborných časopisů do tzv. Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik, a s následným posílením procenta vědeckých a výzkumných studií, byly často příspěvky Evy Jenčkové jediným ryze metodickým článkem v časopise. Hodnotící stanoviska veřejnosti k hudebním dílnám mám možnost sledovat prostřednictvím reflexí mých studentů didaktiky hudební výchovy, z nichž mnozí se kurzů Evy Jenčkové zúčastnili a byli nadšeni.

Osobně jsem měla příležitost vidět „Evu v akci“ již v roce 2000, kdy jsem jako řešitelka grantu FRVŠ Postgraduální vzdělávání učitelů ZŠ středočeského regionu v předmětu hudební výchova organizovala na tehdy nově založené škole s rozšířenou výukou hudební

výchovy v Brandýse nad Labem několikadenní doškolovací kurz pro ty učitele hudební výchovy na 1. stupni ZŠ, kteří díky své menší hudební zdatnosti cítí před každou hodinou hudební výchovy jakési „chvění“. Kurz je měl vyzbrojit základními hudebními dovednostmi v oblasti klavírního doprovodu písní, hlasové výchovy, intonace, tvořivosti a poslechu, a díky Evě Jenčkové i dovednostmi hudebně pohybovými. A zde jsem poprvé zaznamenala to, o čem pak později s nadšením hovořili studenti i účastníci hudebních dílen z řad stávajících učitelů – proces otvírání se ztrémovaného a hudebně zakomplexovaného člověka hudbě, pohybu, lektorovi i pracující skupině. Společné hudebně pohybové činnosti, organizované jako řízená hra, spontánnost a přirozenost lektora boří psychické zábrany, účastníci se stávají „dětmi“, vcitují se do emočních situací, spontánně reagují na vnímanou hudbu a zjišťují, že místo obav z hudebně pohybového vyjádření se dokážou těšit z pohybu a z hudby, zažít pocit relaxace a spokojenosti se svým výkonem, a také hodně legrace. „*A o tom to je...*“ řekla by Eva Jenčková.

6. Volné vyjádření Vašeho vztahu k Evě Jenčkové.

S Evou Jenčkovou mě sblíží několik věcí: máme společnou nejenom profesi, takže je stále o čem hovořit, mnohé nehudební zájmy – chalupaření, obdiv k řemeslu všeho druhu a přijímání výzev v této oblasti, zahradničení, příroda, psi, ale myslím, že i postoj k životu. V interview pro mou bývalou diplomantku Elišku Dočekalovou, která v roce 2013 psala diplomovou práci na téma *Osobnost Evy Jenčkové a její přínos pro hudebně pedagogickou teorii a praxi* pronesla Eva větu, která mi mluví z duše: „Jediné, co bych si nepřála, je zbytečně trávit čas.“ Eva je mi vzorem smysluplně prožívaného života, v němž dokázala skloubit mimořádnou profesní dráhu s potřebami rodiny a s velkou šíří osobních zájmů. A co je pro ni typické, neděje se tak, jako u mnoha jiných významných osobností, na úkor svého okolí, ale v naprosté symbióze s ním, jak jednoznačně vyjadřuje i název vydavatelství manželů Jenčkových Tandem. V objemu a variabilitě vykonané práce jde často za hranice běžných lidských možností. Není mi jasné, kde stále čerpá svou pověstnou energii, ale i ve vazbě k širšímu okolí Eva nebere, ale dává. Tím nemám ani tak na mysli její zvyk obdarovat při každém setkání člověka medem, notesem, dřevěnou káčou či některou z mnoha jejích pomůcek a rekvizit, nalít mu dobrého vína a snést všechny dobroty, které jsou v domě, to už asi patří k běžnému folklóru setkání s ní, ale zejména pozitivní vyzářování něčeho, čemu se nelze ubránit, a co v podstatě nelze pojmenovat. Nepopsatelné a nakažlivé nadšení pro cokoliv, ať již v dimenzích společensky užitečných pedagogických akcí či drobných ztřeštěností, kterých se Eva s oblibou dopouští a s rarášky v očích o nich

informuje. Eva je zjevení, které vyzařuje... Také snad proto začíná veškerá naše korespondence slovy „Evičko, sluníčko...“

Rozhovor s Lud'kem Zenklem

Ostrava, 9. 11. 2012

1. Co je charakteristické pro osobnost Evy Jenčkové?

Eva Jenčková má zajímavý a bohatý životopis. Pedagogická fakulta v Hradci Králové jí poskytla velmi dobré vzdělání. Z pedagogů ji ovlivnil zejména výborný muzikant Zdeněk Stoklasa. Již za svých studií se projevovala jako aktivní a odborně schopná osobnost, spolupracovala s profesionálním orchestrem, do koncertních programů připravovala rozborů skladeb, psala o koncertech do místního tisku, příležitostně hrála na cembalo. V Praze kromě hudební výchovy vystudovala také hudební vědu. Jejím učitelem byl i Petr Eben, od něhož hodně získala. To vše je dokladem toho, že Eva Jenčková má pro svou nynější hudebně pedagogickou činnost nejen potřebné muzikologické a hudebně pedagogické vzdělání, ale také hudebně umělecké interpretační předpoklady. To, jak je studijně připravená, je mimořádná věc! Eva Jenčková je dnes jedinou profesorkou – ženou v oboru hudební teorie a pedagogika v českých zemích. Je pozoruhodnou osobností s velkým programem! Její inspirativní osobité pojetí našeho oboru i její činorodý životní styl jistě stojí za pozornost.

2. Co Vás zaujalo na její hudebně pedagogické činnosti?

Snaha vystihnout dětskou duši, přiblížit dětem svět hudby a rozvíjet elementární hudebnost dětí. Základem veškerého jejího počínání je zájem o hudbu. Jde k hudbě! Není to o hudbě, ale je to hudba! Obohacuje děti hudbou. Uplatňuje přitom diferencovaný přístup, zohledňuje různé hudební předpoklady dětí a žáků. Dále je to zážitkové učení a její tzv. triáda: emocionální zážitek – hudební činnost – poznatek, kterou stanovila, vytříbila, plně zdůvodnila a tím významně obohatila hudební pedagogiku.

3. Jak hodnotíte hudebně pedagogické publikace Evy Jenčkové?

Velice si cením vysokoškolských skript *Výběr klavírních skladeb*. Jejich přínos dle mého názoru tkví ve výběru soudobých klavírních skladeb, hratelných a přitom využitelných v praxi. Nejedná se pouze o technické přehrávání, tedy instruktivní stránku, ale i uměleckou. Vybrané skladby jsou zajímavé i po stránce muzikantské. Jsou určitými charakteristickými hudebními obrázky. Děti při jejich poslechu odhalují zajímavé hudební momenty a v navazujících činnostech je ověřují. Jedná se o určitý originální vklad, nikdo

se tím doposud nezabýval. Škoda, že se v současné době tolik nevyužívají, jelikož se situace na fakultách v posledních letech změnila tím, že se upouští od individuální výuky klavíru.

Vedle vysokoškolských skript je třeba upozornit na publikaci *Hudba pro děti*, na které se spolupodílela a na její monografii *Hudba a pohyb ve škole*. Eva Jenčková zde navazuje na existující, umělou hudbu. Dětem blízkou formou představuje hudebně dramatické žánry, operu a balet. Vyjadřovací prostředky hudby dětem přibližuje pomocí hudebně pohybových paralel a vazeb na další činnosti na celém cyklu *Kartinky* Modesta Petroviče Musorgského.

4. Čím podle Vašeho názoru obohatila oblast hudebně pohybové výchovy?

Složku hudebně pohybovou v našem programu hudební výchovy propracovala v obdivuhodné šíři na rozdíl od dřívějšího zaměření pouze na tanec nebo rytmiku. Jedná se o komplexně koncipovanou monografii *Hudba a pohyb ve škole*, která je určitou syntézou jejích mnohaletých zkušeností s hudebně pohybovou výchovou. Jenčková prostřednictvím pohybu získává zájem dětí o hudbu. Na základě poslechu hudebních skladeb jej využívá jako prostředek poznávání hudební řeči. Originálním přístupem je funkční využití předmětů denní potřeby a nejrůznějších rekvizit, jako například plastové láhve a prádlové gummy. Vedle rozvoje hudebnosti a pohybových dovedností dětí se zaměřuje také na pěstování jemné motoriky pomocí senzomotorických hrátek s prsty.

5. V čem spatřujete význam hudebních dílen Evy Jenčkové, které realizuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

Hudební dílny Evy Jenčkové se těší velkému zájmu pedagogické veřejnosti. Vděční a nadšení účastníci cyklických vzdělávacích akcí Evy Jenčkovou považují za „živou vodu“ ve svém pedagogickém údělu. Eva Jenčková má na jejich pořádání velmi dobré organizační zázemí v manželovi i v obou synech. S plným autem pomůcek objeli snad všechny okresy naší vlasti, někde byli i vícekrát. Eva Jenčková od roku 1996 pro účastníky hudebních dílen připravuje metodické publikace s bohatým hudebním materiálem pod společným názvem *Hudba v současné škole*. Na těchto publikacích oceňují zejména hudební přínos dětských písní, se kterými Jenčková pracuje. V poslední době se v nich objevují i písně její vlastní tvorby.

6. Volné vyjádření Vašeho vztahu k Evě Jenčkové.

Jsme dlouholetí přátelé. Její práci sleduji od osmdesátých let. Seznámili jsme se v Nitře, kde se uskutečnily tři velké hudebně pedagogické konference. Přivedl ji sem prof. Jaroslav Herden. Od té doby jsme se pravidelně setkávali na dalších konferencích. Vedle oborové spolupráce jsme se stali i blízkými přáteli, a tak jsme se potkávali i mimo jednací sály, zvláště v Kameničné. Pobyt na chalupě Jenčkových jsme později využívali také k rodinným

setkáním. Naposledy jsem byl přítomen oslavě jejích šedesátin, pozvání jsem přijal s velkým potěšením, upřímně jí blahopřál a poděkoval za mnohostranný přínos naší hudební výchově.

Rozhovor s Jurajem Hatříkem

Bratislava, 26. 3. 2017

1. Co je charakteristické pro osobnost Evy Jenčkové?

Eva Jenčková je osobnost' mnohovrstevná, ktorú spoznávať je neustále dobrodružstvo a objavovanie nových a nových súvislostí... Za jej konaním je dokonalá znalosť hudby a jej zákonitostí, pričom však tento aspekt nedáva priamo najavo, ale empaticky a taktne akoby objavuje a postupne odkrýva to, čo chce partnera (žiaka, študenta) naučiť, k čomu ho chce priviesť. Je hlboko a komplexne sústredená na svoje poslanie – niekedy sa zdá, že je akoby mimo tento svet, vo svete vlastnom, ale z kontaktu vysvitne, že veľmi presne eviduje situáciu a že je v plnohodnotnom a kontrolovanom spojení.

2. Co Vás zaujalo na její hudebně pedagogické činnosti?

Presné metodické usporiadanie problematiky a súčasne otvorenosť improvizácii, variantám. Veľmi flexibilné narábanie s obraznosťou, metaforou. Dôsledné prepojenie detskej hudobnej tvorivosti so zamýšľanými a aj dosahovanými výchovno-vzdelávacími cieľmi.

3. Jak hodnotíte hudebně pedagogické publikace Evy Jenčkové?

Väčšina textov Evy Jenčkové je metodicko-didaktického rázu; dôsledne nimi podporuje činnosť učiteľa v duchu svojej koncepcie; nepúšťa sa do abstraktných úvah, ale podporuje samostatné postoje učiteľa, poskytuje materiál na neustále rozvíjanie základných myšlienok, pestovanie hudobnosti, hudobného cítenia, predstavivosti a hudobnej inteligencie.

4. Čím dle Vašeho názoru obohatila oblast hudebně pohybové výchovy?

Modely, ktoré Eva Jenčková používa, sú presne a so spoľahlivou adekvátnosťou prepojené s výchovno-vzdelávacími cieľmi; preto sú veľmi obľúbené a oceňované. Nekopíruje nimi žiadne existujúce koncepty, hlavne nie bežnú a všeobecne vžitú orffovskú metódu. Vynašla a zdokonalila najmä skupinové metodiky kontaktu a spolupráce (napríklad práca s členením priestoru a jeho variovaním pomocou flexibilného nat'ahovacieho gumenného média). Používa množstvo pre deti príťažlivých pomôcok, hračiek, spravidla vytvorených z dreva, ktoré pohyb detí provokujú i generujú s jemnou, no vždy presnou

a hudobnému základu adekvátnou primeranosťou a názornosťou.

5. V čem spatřujete význam hudebních děl Evy Jenčkové, které realizuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

Eva Jenčková připravila a vytvořila množství didakticko-metodického materiálu, hier, říkání, písní, hudby na počívání a vhodně ho rozdelila a roztriedila do tematických zošitkov, z ktorých každý je vždy venovaný zvolenej téme a dopodrobna ju rozvíja. Dnes je to už bez preháňania grandiózny celok, ktorý pokrýva všetky oblasti potenciálneho záujmu detí i pedagógov... Jenčkovej dielne sú prehľadnými a veľmi názornými návodmi, ako s deťmi pracovať, ako budovať postupne a bez neprímeraného tlaku na vedomosti poznatky detí o hudbe. Súčasne plnia veľmi dôležitú úlohu motivačnú – rozvíjajú aj samotného učiteľa a pestujú v ňom tvorivý základ pre moderné, funkčné a neustále sa obnovujúce činnosti s deťmi, jeho vlastnú pedagogickú tvorivosť.

6. Volné vyjádření Vašeho vztahu k Evě Jenčkové.

Eva Jenčková od začiatku nášho zoznámenia a spolupráce bola pre mňa príkladom nenápadnej a funkčnej tvorivosti, inšpirátorom dokonalého sfunkčňovania a cizelovania metód práce s deťmi. Jej živý a tvorivý vzťah k práci, ale aj celkovo k fungovaniu pedagogickej osobnosti v živote mi poskytol mnoho podnetov a vzorov, za ktoré som jej trvalo vďačný...

Rozhovor s Alenou Vlasákovou

Praha, 9. 4. 2017

1. Co je charakteristické pro osobnost Evy Jenčkové?

Krásný vztah k hudebnímu vyučování dětí. Vynalézavost a nakažlivá energie při předávání znalostí učitelům.

2. Co Vás zaujalo na její hudebně pedagogické činnosti?

Jasná formulace názorů, bezprostřednost a profesionalita.

3. Jak hodnotíte hudebně pedagogické publikace Evy Jenčkové?

Jsou přínosné, zajímavé a směřují k soudobým cílům hudebního rozvoje žáků.

4. Čím dle Vašeho názoru obohatila oblast hudebně pohybové výchovy?

Subjektivně musím sdělit, že doporučuji na obou akademiích múzických umění, kde vyučuji, i v Metodickém centru JAMU její dřevěné pomůcky, prstohrátky a návštěvu jejích seminářů.

5. V čem spatřujete význam hudebních děl Evy Jenčkové, které realizuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

Uvedla jsem výše.

6. Volné vyjádření Vašeho vztahu k Evě Jenčkové.

Erudovaná a milá žena se schopností zaujmout širokou odbornou veřejnost a inspirovat účastníky svých seminářů a přednášek k další vlastní činnosti na základě získaných podnětů. Každé osobní setkání s ní bylo pro mne obohacující a příjemné.

Rozhovor s Vlastou Hřebcovou

Litomyšl, 10. 12. 2016

1. Co je charakteristické pro osobnost Evy Jenčkové?

Považuji ji za jednu z nejvýraznějších osobností naší hudební pedagogiky a didaktiky. Je nevyčerpatelnou studnicí hudebních inspirací. Osobností, která v sobě zahrnuje ideál pedagoga, profesionalitu hudebníka i moudrost učenců. Ve svém věku je stále temperamentní a dynamickou osobností, která utváří a inspiruje nejenom začínající pedagogy, ale i zkušené učitele z praxe. Učitelství je pro ni posláním i životní cestou.

2. Co Vás zaujalo na její hudebně pedagogické činnosti?

Profesní pedagogická práce, hudební kurzy a odborná literatura. S paní profesorkou již několik let spolupracujeme v rámci pedagogické praxe studentů katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, která se uskutečňuje na naší Vyšší odborné škole pedagogické a Střední pedagogické škole v Litomyšli. Studenti praxi uskutečňují v hodinách hudební výchovy a hodinách metodiky hudební výchovy v rozsahu minimálně dvou měsíců. Musím konstatovat, že připravenost studentů po stránce odborné i metodické je na vysoké úrovni, což potvrzuje pravidlo „jaký učitel, takový žák“ a také svědčí o profesionální pedagogické práci paní profesorky. Jako hudební pedagog VOŠP a SPgŠ Litomyšl, která připravuje kvalifikované předškolní pedagogy, vychovatele a pedagogy volného času, oceňuji vzdělávací kurzy v rámci Letní školy hudební výchovy a vzdělávací agentury Tandem, ve kterých paní profesorka svými tvůrčími nápady nejenom v oblasti hudebně pohybové výchovy inspiruje pedagogy škol různých stupňů, ale i další zájemce. Kromě těchto aktivit paní prof. Jenčková svoji pedagogickou činnost prezentuje ve sbornících, časopisech, odborných periodikách, ale především v odborných knihách a metodických publikacích, které jsou v současné době nezbytnou součástí pedagogických knihoven na všech typech škol.

3. Jak hodnotíte hudebně pedagogické publikace Evy Jenčkové?

Oceňuji především didaktické návody pro učitele různých stupňů škol. Vzpomínám na první publikaci paní prof. Jenčkové, která se mi dostala do ruky. Byla to kniha *Hudba a pohyb ve škole*. Do této doby jsem materiály vyhledávala z různých většinou starších, často nevyhovujících publikací. Stejně tomu bylo i při zpracovávání tematicky jednotných bloků, které by byly vyhovující pro předškolní pedagogy a zároveň v souladu s požadavky RVP PV. Byla jsem nadšená nejen z výše uvedené knihy, ale také z metodických sborníčků, zaměřených na různé tematické oblasti. Sborníčky vycházejí z dětské přirozenosti a touhy po pohybu, kromě zpěvu přinášejí kreativní hudební aktivity, podněcují touhu po muzicírování, učí spolupráci a souznění, vedou děti k vnímání hudby, soustředěnosti a především mají činnostní charakter. V současné době se již naše hudební pedagogická knihovna pyšní všemi publikacemi, které paní profesorka vydala. Její náměty a metodické postupy předáváme i my budoucím pedagogům.

4. Čím podle Vašeho názoru obohatila oblast hudebně pohybové výchovy?

Publikace paní Jenčkové shromažďují v sobě veškeré formy hudebně pohybové výchovy, tradiční i autorské. Není nutno vyhledávat samostatné cykly, například taneční průprava, hry se zpěvem apod. Postačí pouze jedna publikace a učitel v ní objeví vyčerpávající nabídku nejenom hudebně pohybových činností, ale i námětů souvisejících. Oceňuji propojení hudebně pohybové výchovy s různými pomůckami, rekvizitami, klasickými hudebními nástroji, ale především hudebními nástroji z dílny paní Jenčkové. Tyto mnohdy netradiční hudební nástroje vnášejí do činnosti nejenom zvukomalebnost, ale především děti aktivizují a podněcují ke kreativnímu vyjádření. Z nepřeberného výčtu pomůcek a rekvizit jmenuji alespoň pohybové ztvárnění s netkanou textilií, která má bezesporu uklidňující a relaxační účinek, protože samotný materiál vyžaduje klidnější a pomalejší pohyb.

Paní Jenčková dokáže vycházet při hudebně pohybovém ztvárnění z přirozeného dětského pohybu, z pohybů jednotlivých částí těla, například v předškolním věku se primárně zaměřuje na procvičení jemné motoriky, což je úžasné. Dokáže sladit pohyb dítěte přirozeně a nenásilně propojením pohybu s říkadly, dětskými a lidovými písněmi, hudební pohádkou, klavírními skladbami, poslechem hudby, se scénickým provedením, operou či baletem. Preferuje individualitu dětské osobnosti a nenásilně vede děti k získání žadoucích hudebně pohybových dovedností i ke kreativnímu hudebně pohybovému projevu.

5. V čem vidíte význam hudebních dílen Evy Jenčkové, které realizuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

Základní význam hudebních dílen spočívá v propojení teorie a praxe. Jinými slovy „zažít a prožít“. Hudební dílny jsou různorodé, mnohé založené na výběrové řadě hudebně pedagogické edice *Hudba v současné škole*. Sborníčky z této řady oceňuji především proto, že obsahují vše potřebné k danému tématu. Teoretické informace i vlastní rady autorky opírající se o mnohaletou pedagogickou zkušenost, písňe, drobné skladby, říkanky, hádanky, pranostiky a jiné související náměty. Jsou zde obsaženy instrumentální zvukomalebné doprovody, pestré náměty pro práci s říkadlem, scénické hry, hudebně pohybové a taneční hry i náměty k provedení besídek a vystoupení. Veškeré náměty jsou doplněny podrobnými metodickými pokyny a radami. Sborníčky mají barevně odlišené obaly, které souvisí s jejich tematickým zaměřením a usnadňují orientaci v celém cyklu. Sborníky jsou v současné době jedinečnou pomůckou pedagogů hudební výchovy. A právě hudební dílny jsou prostorem pro získání vlastního prožitku učitele z realizace sborníku. Pedagogové mohou sborníček tzv. „prožít na vlastní kůži“ a získané metodické návody, zkušenosti a zážitky využít při práci s dětmi. Význam hudebních dílen paní Jenčkové tedy spočívá v tom, že jsou realizovány na základě prožitkového učení.

6. Volné vyjádření Vašeho vztahu k Evě Jenčkové.

V minulosti bylo studium hudební výchovy na pedagogické fakultě převážně teoretické. Z vlastní zkušenosti vím, že např. výuka předmětu hudební didaktika probíhala pouze v jednom semestru s minimální hodinovou dotací, bohužel s převahou teorie nad praxí. Proto publikace paní profesorky Jenčkové mi byly v praxi prvními metodickými pomocníky. Osobně ji považuji za „Mater Bohemiae Musicae Didacticae“. Velmi si vážím její přízně a přátelství. Paní profesorka Jenčková je skladatelem i hudebním nástrojem, který svojí hudbou dokáže uchopit srdce pedagogů, nadchne je pro své budoucí učitelské poslání a nakazí je umem rozehrát melodie, které dokáží nenásilně a tvořivě utvářet dětskou duši při společném muzicírování.

Rozhovor s Janou Švecovou

Litomyšl, 16. 10. 2016

1. Co je charakteristické pro osobnost Evy Jenčkové?

Entuziasmus a pracovitost, neskutečná energie a schopnost nadchnout pro věc, nápaditost a fantazie, touha předávat vlastní zkušenosti a vychovávat mladé pedagogy

k lásce k hudbě.

2. Co Vás zaujalo na její hudebně pedagogické činnosti?

Zaujala mě především komplexnost její práce. To není jen hudba a pohyb, to je hudební výchova ve všech jejích formách. Pozitivně hodnotím obrovské množství zpracovaného pedagogického materiálu a míru jeho využitelnosti v praxi.

3. Jak hodnotíte hudebně pedagogické publikace Evy Jenčkové?

Ohromující je jejich množství a šíře záběru. Vždycky si říkám, že už není téma, které by nemělo svůj sešit. A paní Jenčková mě opět překvapí. Oceňuji především tu mravenčí práci, při které projde veškerý dostupný hudební materiál k danému tématu, vybere to nejzajímavější a pedagogicky nejvhodnější, pohraje si s tím, doplní o vlastní hudební nápady, přidá hudebně pohybové a instrumentální činnosti a naservíruje učitelům zpracovaný materiál, který lze pak okamžitě využít v praxi. Důležité a inspirativní jsou i metodické stránky, které najdeme v každé publikaci. Přinášejí teoretické informace o tom, proč a jak s hudebním materiálem v sešitu pracovat.

4. Čím podle Vašeho názoru obohatila oblast hudebně pohybové výchovy?

Velmi pozitivně hodnotím nové dřevěné nástroje a ozvučené předměty, které Eva Jenčková vymyslela, a obohatila jimi stávající dětský instrumentář. Hlavní výhodu vidím především v možnosti hry všech dětí na nějaký nástroj, přičemž zvuk orchestru nepřehlučí zpěv písně nebo deklamaci říkadla. Inspirovající je i Jenčkové využívání prádlové gumy a netkané textilie. Možnosti práce se všemi rekvizitami jsou hojně a nápaditě zpracovány v jejích pedagogických publikacích.

5. V čem vidíte význam hudebních dílen Evy Jenčkové, které realizuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

Je veliký rozdíl o něčem číst anebo to na vlastní kůži zažít. A Eva Jenčková je toho zářným důkazem. Myslím si, že pokud si učitel koupí pedagogickou publikaci, nemusí to nutně znamenat, že ji v praxi použije. Pokud ale absolvuje hudební dílnu, zažije Evu v plné parádě a nasaje atmosféru aktivního muzicírování, je téměř nemožné, aby to ve své praxi nezkusil s dětmi. A to, že paní Jenčková dokáže zaujmout a předávat nadšení pro hudbu, dokazuje množství studentů pedagogické školy v Litomyšli, kteří každoročně touží opakovaně absolvovat její hudební seminář.

6. Volné vyjádření Vašeho vztahu k Evě Jenčkové.

Miluju ji! :)) Samozřejmě obdiv k výborné pedagožce, úcta k odborníkovi ve svém oboru a láska k vynikajícímu člověku.

Rozhovor s Blankou Kovaříkovou

Olomouc, 11. 4. 2017

1. Co je charakteristické pro osobnost Evy Jenčkové?

Pro mou milovanou paní Jenčkovou je typická radost z toho, co nám předává, má vše vyzkoušené, je upřímná i v tom, že když se jí něco nepovedlo, tak to prostě zkusila a pokračuje dál, je stále nápaditá a tvůrčí. A já z ní cítím, že nám vše, co vytvořila, chce předávat a to formou seminářů a svých publikací.

2. Co Vás zaujalo na její hudebně pedagogické činnosti?

Poprvé jsem se setkala s paní Jenčkovou v Liberci na Letní škole hudební výchovy. Tam její semináře byly voleny jako tanečně pohybové, ale spíš pro menší děti. S postupem času jsem došla k tomu, že i starší děti tyto činnosti mohou využít, pouze se upraví přiměřeně věku. Líbí se mi spojení slovo, zpěv, hudba a rytmus s pohybem a hrou na tělo, oživí to hodiny, dosáhnete a prožijete si sami touto přirozenou formou daného cíle.

3. Jak hodnotíte hudebně pedagogické publikace Evy Jenčkové?

Publikace – velmi pečlivé, přehledné, návodné, nejráději tedy jsem, když si seminář prožiji na vlastní kůži a pak se mi lépe i orientuje v publikacích, ale i jinak se dají vhodně využít, protože styl hodin paní Jenčková obměňuje, ale některé metody či činnosti zůstávají stejné či podobné. Pokud ovšem paní Jenčková nedodá další nápady nebo netradiční využití všeho okolo nás, za to má můj velký obdiv.

4. Čím dle Vašeho názoru obohatila oblast hudebně pohybové výchovy?

Nevím přesně jak to vyjádřit, ale svým uceleným metodickým postupem, který je vidět na každém semináři si učitelé mohou zvolit, co chtějí splnit. V nabídce mají škálu činností, nápadů, písní, pohybových hrátek, nástrojové hry i her s poznatky, motivační prvky. Prostě moderní metodika, která baví děti i učitele.

5. V čem spatřujete význam hudebních dílen Evy Jenčkové, které realizuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

Myslím si, že využít metodiku paní Jenčkové mohou klidně i začínající učitelé, kteří mají krásný návod, jak lze v hudební výchově pracovat. Pokročilí učitelé si vezmou, co potřebují, a z vlastní zkušenosti vím, že každý seminář mě něčím obohatí nebo přivede na něco, co se mi bude hodit. Víím, že na konzervatoři v Olomouci paní profesorka v hodinách metodiky informuje o semináři paní Jenčkové své studenty, což pokládám pro ně za velmi přínosné. Jaká je situace na pedagogické fakultě nevím, ale myslím si, že by semináře měli mít posluchači povinně, protože já moc děkuji, že jsem se měla

možnost, sice až dlouho po nástupu do praxe, setkat s takovou výukou, na VŠ bylo vše jen teoretické.

6. Volné vyjádření Vašeho vztahu k Evě Jenčkové.

Velmi děkuji, že mohu navštěvovat semináře, které bývají i v Olomouci, je to servis, kdy p. lektorka vše přiveze až sem, takže využívám této možnosti. Semináře si užívám díky laskavému pracovnímu přístupu, kterému nelze odolat, a využívám ve své praxi na ZUŠ v 1. a 2. ročnících, nejvíce v přípravném. Máme v nauce nástroje i publikace. Vztah k paní Jenčkové – velmi přátelský, za vše jsem ráda a obdivuju ji.

Rozhovor s Věrou Doležalovou

Němčice, 31. 3. 2017

1. Co je charakteristické pro osobnost Evy Jenčkové?

Paní Eva Jenčková je mistr svého oboru. Je temperamentní, vstřícná, empatická. Má smysl pro humor. Z celé její činnosti je patrné, že celý život dělá práci, která ji nesmírně baví.

2. Co Vás zaujalo na její hudebně pedagogické činnosti?

Její profesionální přístup k práci. Obdivuji především to, jak dovede předávat své bohaté celoživotní zkušenosti. To je velké umění.

3. Jak hodnotíte hudebně pedagogické publikace Evy Jenčkové?

Publikace jsou na vysoké profesionální úrovni a zároveň jsou pro pedagogy zdrojem inspirace pro každodenní práci s dětmi. Pracuji celý život v mateřské škole, proto jsem se setkala s velkým množstvím jejích prací věnovaných dětem předškolního a mladšího školního věku. Nejvíce obdivuji její publikace v podobě šikovných sešitků do kabelky. Jsou to poklady, z kterých mohou učitelé čerpat při přípravě nabídky činností pro děti. V nedávné době jsem uvítala vydání CD *Tóny jara*. Oceňuji obrovskou kreativitu, nápaditost rozmanitých hudebních, hudebně pohybových i instrumentálních činností. Je třeba připomenout i její přínos v oblasti obohacení nabídky nových rytmických nástrojů.

4. Čím podle Vašeho názoru obohatila oblast hudebně pohybové výchovy?

Především tím, že věnuje dlouhodobě mnoho úsilí a poctivé práce předávání svého umění pedagogům v celé naší zemi. Její propojení hudby a pohybu je originální a odstupňované pro jednotlivé věkové kategorie dětí. Velmi cenné je také to, že má své nápady prakticky vyzkoušené s dětmi ve škole i ve školce. Svou prací přinesla mnoho

radosti nejen pedagogům, ale hlavně dětem.

5. V čem vidíte význam hudebních dílen Evy Jenčkové, které realizuje v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků?

Pro pedagogy jsou hudební dílny příležitostí získat velmi mnoho inspirace pro svou každodenní práci.

6. Volné vyjádření Vašeho vztahu k Evě Jenčkové.

Jsem velmi ráda, že jsem se s ní v životě setkala. Je pro mě vzorem člověka, který je opravdový profesionál a dělá poctivě svoji práci. Má můj velký obdiv a děkuji jí za velké dílo, které obohatilo hudební svět dětí i jejich učitelů.

**Příloha č. 6 – Fotografie Evy Jenčkové
z hudebního setkání s přáteli**

Oslava šedesátých narozenin, Kameničná, 14. 3. 2009. Zdroj: Hana Sklenková

**Příloha č. 7 – Společná fotografie Evy Jenčkové,
Jaroslava Herdena a Lud'ka Zenkla**

Mezinárodní hudebně pedagogická konference, Prešov, 23. 9. 1992.
Zdroj: archiv Evy Jenčkové

Příloha č. 8 – Fotografie z Letní školy hudební výchovy

Dagmar Zemánková, Alena Tichá, Pavel Jurkovič a Eva Jenčková, Liberec, 22. 8. 2014.
Zdroj: archiv Evy Jenčkové

Příloha č. 9 – Rozhovor s Evou Jenčkovou

Kameničná, 4. 1. 2015

Téma: Nová koncepce hudební výchovy

1. Na začátku sedmdesátých let 20. století jste začala učit na základní škole a zároveň se podílela na přípravě a ověřování tzv. Nové koncepce hudební výchovy. Jak vzpomínáte na toto období?

V roce 1971 jsem ukončila studium učitelství český jazyk – hudební výchova pro 2. stupeň základní školy na Pedagogické fakultě v Hradci Králové a hned od září téhož roku jsem začala s elánem čerstvé absolventky učit na základní škole v Pardubicích. Kromě vyučování českému jazyku s literaturou v 8. třídě mi zbývající pracovní úvazek naplnily hodiny hudební výchovy na 2. stupni ve všech paralelních třídách, protože můj předchůdce právě odešel do důchodu. Prostor ke školní i mimoškolní hudební komunikaci s „mými“ žáky, jak jsem je od počátku vnímala, byl tehdy pro mne velkou pracovní příležitostí, ale hlavně ze strany ředitele školy velkým projevem důvěry a vstřícnosti k zařazování všech „novinek“ začínající učitelky.

Na své čiperné žáky jsem se vždy těšila, i když podmínky pro vyučování byly s dnešními možnostmi nesrovnatelné a mnohem těžší. Nebyla speciální třída pro hudebnu, zpočátku jsem neměla klavír (můj předchůdce vystačil s houslemi). Poslech hudby z gramofonových desek vyžadoval rychlý transport gramofonu i s deskami během přestávky do příslušné třídy včetně následného zprovoznění přehrávací techniky.

Pro mé učitelské začátky bylo nesporně důležité, že studium na pedagogické fakultě mne dobře odborně i metodicky vybavilo pro praxi včetně avíza legislativně chystaných změn ve vzdělávacím systému. Ty byly již za mých studií živě sledovány hlavně výbornými pedagogy dr. Václavem Dvořákem a klavíristou Zdeňkem Stoklasou. Díky jejich kontaktům jsem se mohla zúčastnit již v roce 1968 jednoho z prvních seminářů Pavla Jurkoviče po jeho návratu ze studijního pobytu v Salzburgu. I když zážitkové „zacházení s hudbou“ mi bylo blízké již na fakultě, po absolvování Jurkovičova semináře jsem s naprostou jistotou věděla, že tohle je pro mne ta pravá cesta, tak chci učit hudebku ve škole! ... Zároveň jsem však tušila, že to nebude cesta snadná. Spíš naopak, ale nepochybně to byla úžasná inspirace! Tehdejší učebnice hudební výchovy byly spíše zpěvníky a na učitelích záleželo, jak žáky získají pro zpěv písní. Další hudební činnosti s písněmi učebnice nenabízely, tak jsem se na doporučení dr. Dvořáka vydala „přímo ke kováři“ na hudební oddělení Výzkumného

pedagogického ústavu ministerstva školství v Praze. Představila jsem se dr. Radko Rajmonovi jako začínající učitelka hudební výchovy, kterou zajímá, jaké změny se pro tento předmět připravují a zda se budou podobat mým nově získaným zkušenostem s využíváním pohybu s hudbou a orffovského instrumentáře... Po srdečném přijetí mne Radko Rajmon přímo zahrnul vodopádem zajímavých, emočně sdělených informací o chystaném experimentálním projektu hudební výchovy a mohla jsem též nahlédnout do jeho rozepsané učebnice pro 5. ročník. Následující Rajmonova výzva ke spolupráci byla pro mne nečekaným projevem velké důvěry a zároveň pracovní výzvou.

2. Jaké učebnice HV a metodické příručky jste ve své praxi ověřovala?

Byly to učebnice HV pro 1. – 4. ročník ZŠ, jejichž autorem byl dr. Jan Budík. Na Pedagogické fakultě v Hradci Králové jsem s nimi od r. 1972 seznamovala studenty v hudebních seminářích pro učitelství 1. stupně ZŠ s cílem ověřit srozumitelnost metodických pokynů i náročnost plnění hudebních úkolů včetně potřebných časových proporcí. Experimentální učebnici HV Radko Rajmona pro 5. ročník základní školy jsem s úspěchem ověřovala celou při vyučování HV na 2. stupni ZŠ v letech 1971–1972. Dodnes ji považuji za jednu z nejlepších učebnic se zohledněním všech potřebných parametrů, které má učebnice mít. Později to byly také učebnice pro 6. a 7. ročník ZŠ autorů Miroslava Střeláka, Jaroslava Mihuleho a Pavla Jurkoviče, se kterými jsem rovněž byla v častém pracovním kontaktu.

3. Co Vám spoluúčast na ověřování nových učebnic hudební výchovy přinesla, kromě toho, že jste byla mezi prvními, kteří se s nimi měli možnost seznámit?

Byly to hlavně cenné konzultace s autory nových učebnic. Poznávání kreativních osobností, neúnavně pracovitých, nadšených a invenčních pedagogů, schopných dobře učit a zároveň formulovat své myšlenky srozumitelně, věcně, často s humorem a hlavně s citlivým vnímáním věku a zájmů budoucích uživatelů, žáků. To platí především o Radko Rajmonovi a Janu Budíkovi. Kromě toho jsem si vážila také nezbytné spolupráce se skladateli písní pro děti s Iljou Hurníkem, Petrem Ebenem, Pavlem Jurkovičem a dalšími. Poznávala jsem jejich nové písničky, zpívala je s žáky ve škole a později také zařazovala do předmětu Hudba pro děti jako základ pedagogicky kreativního využití současné tvorby pro děti v návaznosti na soubor hudebních činností.

4. Jak Vás tyto kontakty a možnosti aktivního podílu na přípravě nového pojetí ovlivnily ve Vašich dalších vědecko-pedagogických aktivitách?

Pochopila jsem tehdy nezbytnou vzájemnou vazbu všech hudebních činností, cítila potřebu jejich optimálního a efektivního střídání při každodenní hudební výchově. Z toho

pro mne přirozeně vyplynul úkol věnovat se trvale rozvíjení metodiky všech hudebních činností včetně kreativních výstupů a také potřeba podělit se o nové poznatky a zkušenosti s učiteli i ostatní pedagogickou veřejností. Od roku 1972 jsem působila jako metodička při Okresním pedagogickém středisku v Pardubicích a začala vést metodické semináře pro učitele hudební výchovy. Hlavně jsem pokračovala ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým v Praze. Ověřovala jsem experimentální učební osnovy a učebnice hudební výchovy pro 2. stupeň ZŠ v letech 1973–1984. Dále jako členka odborné komise pro učební osnovy při ministerstvu školství jsem se v letech 1976–1988 podílela na ověřování účinnosti Nové koncepce HV na 2. stupni ZŠ, na komplexní analýze výsledků a přípravě návrhu na úpravy základních pedagogických materiálů a jiné. K vedení hudebních seminářů tak přibyla potřeba formulovat své zkušenosti v oboru, referovat o nich na hudebně pedagogických konferencích, publikovat...

5. Přesto se nejvíce věnujete problematice rozvoje osobnosti dítěte prostřednictvím hudby a pohybu. Proč padla volba zrovna na tuto oblast?

Začala jsem se zájmem využívat hudebně pohybové činnosti, protože s nimi nebyly dosud žádné pedagogické a metodické zkušenosti pro optimální využití ve školní třídě. Hudebně pohybová výchova působila učitelům mnoho organizačních komplikací a odrazovala je představou nadměrné časové zátěže na úkor hudebního vyučování. Vybavuji si, že v nově vycházejících učebnicích hudební výchovy byly nejvíc frekventovány dva pohybové prostředky: rytmická hra na tělo, inspirovaná Orffovým *Schulwerkem*, a taneční prostředky. Jejich užívání ve spojení s hudbou bylo sice logické, ale neřídka i zdrojem úskalí. Domnívám se, že tomu tak bylo kvůli převzaté metodice z tanečních oddělení, která odpovídala spíše uměleckému vedení žáků LŠU, nikoli zkušenostem a motivaci žáků ZŠ. Protože pohyb s hudbou byl pro žáky očividně vítanou aktivitou, nenechala jsem se od jeho využívání v hudební výchově odradit, ale začala jsem hledat další pohybové prostředky využitelné v podmínkách školní třídy. Rozhodující přitom pro mne bylo, aby zařazení různých druhů pohybu do spojení s hudbou sloužilo žákům především k poznání prostředků hudební řeči prostřednictvím hudebně pohybových paralel. Jinak řečeno: Pohyb s hudbou ve školních podmínkách není výsledným cílem, ale optimálním prostředkem jejího hlubšího, soustředěnějšího a emotivního poznání.

**Příloha č. 10 – Diplom – učitelství pro školy I. cyklu
(český jazyk, hudební výchova)**

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

Číslo G * 011217

Cj. 57/71-15-282

DIPLOM

Eva Jolínková

narozený(á) dne 11. března 1949 v Novém Bydšově
zakořeněním řádného studia státní závěrečnou zkouškou na pedagogické fakultě v Hradci Králové

nabývá podle zákona č. 19/1966 Sb., o vysokých školách, vysokoškolské kvalifikace v oboru učitelství pro školy I. cyklu — aprobace:

— český jazyk - hudební výchova. —

V Hradci Králové dne 8. července 1971

Jana Jolínková
děkan

SEVT - 26 585 0

SI 02 - 5253 70

**Příloha č. 11 – Diplom – učitelství pro školy II. cyklu
(český jazyk, hudební výchova)**

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA
UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Eva Pěšková

NAROZEN/A DNE *11.9. 1949* V *novém Bydově* OKRES *Mladec Králové*
UKONČIL/A STUDIUM VYKONÁNÍM STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠKY
A ZÍSKAL/A VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁNÍ VE STUDIJNÍM OBORU

*hudební výchova - čestná
učitelství pro školy I. cyklu*

NA DŮKAZ TOHO VYDÁVÁME TENTO DIPLOM

Šimůn

Prof. JUDr. Zdeněk Čestný
člen korespondence ČSAV
REKTOR

V PRAZE DNE *4. června 1982*

ČÍSLO #: 004350

M. Raš
Prof. RSDr. Václav Raš, CSc.

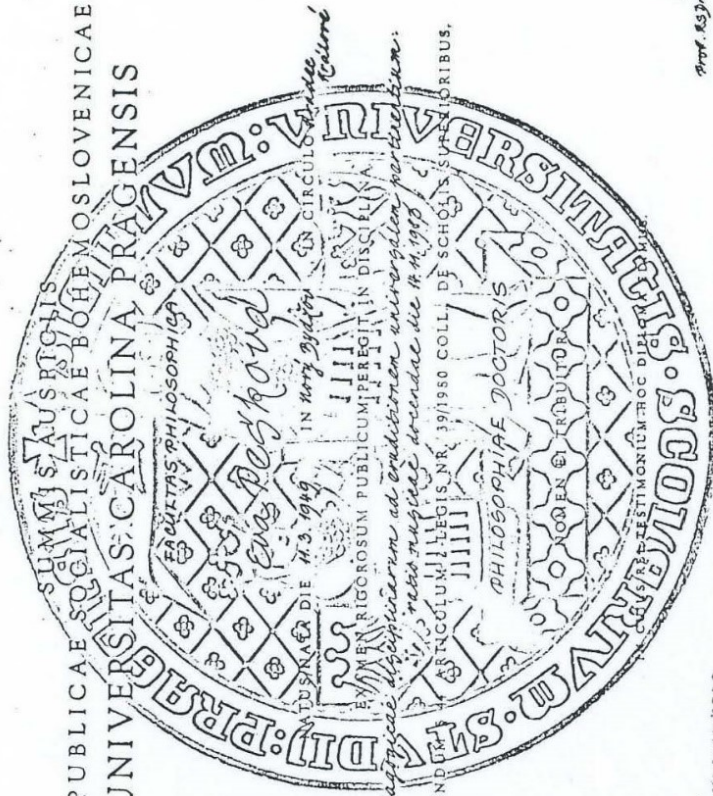
DĚKAN

ČÍSLO *31717*

Příloha č. 12 – Diplom – vědecká hodnost doktor filozofie

Q.B.F.F.F.Q.S.

REI PUBLICAE SOCIALISTICAE BOHEMOSLOVENICAE
UNIVERSITAS CAROLINA PRAGENSIS

[Handwritten signature]

Prof. RNDr. Jolanda Čechová
Academice ordinata per litteras commendatitias
RECTOR UNIVERSITATIS

[Handwritten signature]
Prof. RNDr. Michal Pech, CSc.
DECANUS FACULTATIS

DATUM PRAGAE DIE XXVI. MENSIS APRILIS ANNO MCMXCIX

№ 008165

NUM. 11.177

Příloha č. 13 – Diplom – vědecká hodnost kandidát pedagogických věd

ČESKÁ REPUBLIKA

DIPLOM KANDIDÁTA VĚD

EVID. ČÍSLO 24 328

ČESKÁ KOMISE PRO VĚDECKÉ HODNOSTI

UNIVERZITA KARLOVA – pedagogická fakulta

ROZHODNUTÍM VĚDECKÉ RADY

ZE DNE 31. března 1994 ČÍS. PROTOKOLU 330

Podle § 3 ZÁKONA č. 53
ze dne 26. února 1964

UDĚLILA

PhDr. EVĚ JENČKOVĚ

NAR. DNE 11. března 1949 v Novém Bydžově

VĚDECKÁ HODNOST KANDIDÁTA
PEDAGOGICKÝCH VĚD

NA ZÁKLADĚ OBHAJOBY V OBORU

TEORIE VYUČOVÁNÍ HUDEBNÍ VÝCHOVĚ

KTERÁ SE KONALA

NA PEDAGOGICKÉ FAKULTĚ

DNE 1. února 1994

Jan Heiden
PŘEDSEDA KOMISE
PRO OBHAJOBY

J. Holý
VEDOUcí FUNKCIONÁŘ
MISTA UDELUJÍCÍHO HODNOSTI

Příloha č. 14 – Jmenování docentkou pro obor didaktika hudební výchovy

Rektor Ostravské univerzity

podle ustanovení § 13 odst. 2 zákona č. 172/1990 Sb. o vysokých školách
a na základě návrhu děkana Pedagogické fakulty
Ostravské univerzity

jmenuje

paní PhDr. Evu JENČKOVOU, CSc.

d o c e n t k o u

pro obor
didaktika hudební výchovy

Habilitační práce na téma "Integrační možnosti v přípravě učitelů hudební výchovy" byla
obhájena na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity při habilitační komisi:

Prof. PaedDr. Luděk Zenkl, CSc. - předseda
Prof. PhDr. Tomáš Fiala, CSc. - člen
Prof. PhDr. Jiří Skopal, CSc. - člen
Doc. PhDr. Jaroslav Herden, CSc. - člen
Doc. PhDr. Milan Holas, CSc. - člen

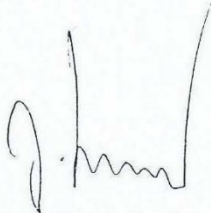
Habilitační práci oponovali:

Prof. PhDr. Tomáš Fiala, CSc.
Prof. PhDr. Jiří Skopal, CSc.
Doc. Juraj Hatrík

Jmenování nabývá účinnosti
dnem 1 5. února 1996.

V Ostravě dne 14. února 1996

Prof. RNDr. Jiří Močkoř, DrSc.
rektor OU

Příloha č. 15 – Jmenování profesorkou pro obor hudební teorie a pedagogika

Prezident
republiky

Vážená paní

doc. PhDr. Eva J e n ě k o v á, CSc. , roz. Jelínková

nar. 11. března 1949

Na návrh Vědecké rady Ostravské univerzity v Ostravě,
podle § 73 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně
a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách),

Vás jmenuji,

s účinností od 10. listopadu 2003,

p r o f e s o r k o u

pro obor hudební teorie a pedagogika.

Prezident republiky

Předseda vlády

V Praze dne 23. října 2003

Příloha č. 16 – Fotografie ze slavnostního jmenování profesorkou

Karolinum, Praha, 7. 11. 2003. Zdroj: archiv Evy Jenčkové

Příloha č. 17 – Seznam hudebně vzdělávacích programů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

118 12 Praha 1, Karmelitská 7, P.O.Box 78

Č.j.: MSMT- 17064/2014-1-543

ROZHODNUTÍ

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy posoudilo žádost instituce: **Mgr. Jaroslav Jenček, IČ 48634883, U Koruny 486, 500 02 Hradec Králové, č.j.: MSMT- 17064/2014-1-543** ze dne 14. 5. 2014 o udělení akreditace na základě § 25 a § 27 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, rozhodlo takto:

uděluje akreditaci

instituci: Mgr. Jaroslav Jenček, IČ: 48634883
sídlem: U Koruny 486, 500 02 Hradec Králové

k provádění těchto vzdělávacích programů a vydávání osvědčení o jejich absolvování:

1. Tóny jara
2. Hody, hody, doprovody!
3. Zpíváme jaru a mamince
4. O počasí s hudbou a pohybem
5. Dopravní prostředky v pohybových hrách s hudbou
6. Zpíváme o přírodě
7. Pohybové hry s hudbou
8. Podzimní zpívání
9. Hudební žerty s Mikulášem a čerty
10. Vánoční hudební nadílka
11. Chystáme vánoční besídku
12. Rytmy zimy
13. Hudební pohádka
14. Hudba a zvíátka
15. Řemesla a povolání s hudbou a pohybem
16. Hrátky s hudbou
17. Jak naučit písničku
18. Poslech hudby ve škole
19. Hudební nástroje se představují
20. Veselá flétnička
21. Setkání v hudební dílně
22. Hudební portréty
23. Opera a muzikál ve škole
24. Setkání s baletem ve škole

25. Hudba v proměnách staletí
26. Lidské tělo v pohybu s hudbou
27. Hudební výlet do ZOO
28. Hudební putováním za zdravým jídelníčkem

a vydávání osvědčení o jejich absolvování.

Platnost akreditace se stanoví do 4. 8. 2017

Odůvodnění

Žadatel, Mgr. Jaroslav Jenček, který podal žádost dne 14. 5. 2014, splnil podmínky pro udělení akreditace v souladu s § 27 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ověřilo způsobilost uvedeného subjektu k provádění vzdělávacích programů zaměřených na další vzdělávání pedagogických pracovníků s přihlédnutím k úrovni odborné a pedagogické kvalifikace lektorů a stavu projektové přípravy vzdělávacích aktivit.

Za dodržování úrovně a obsahu vzdělávání ve vzdělávacích kurzech podle posouzeného vzdělávacího projektu odpovídá výše uvedený subjekt.

Programy č. 1 až č. 28 jsou akreditovány v souladu s ustanovením § 10 vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, jako studium k prohlubování odborné kvalifikace.

Poučení

Proti rozhodnutí může účastník řízení podat podle § 152 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, rozklad ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho oznámení. Rozklad se podává u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a rozhoduje o něm ministr školství, mládeže a tělovýchovy.

V Praze dne 5. 8. 2014

Mgr. Vít Krčál
vedoucí oddělení kariérního systému
pedagogických pracovníků

Účastník řízení:

Mgr. Jaroslav Jenček, IČ: 48634883
U Koruny 486, 500 02 Hradec Králové

Příloha č. 18 – Pedagogické dvorany v Bratislavě – témata seminářů

PEDAGOGICÉ DVORANY 1997–2006, VŠMU Bratislava

Hudba a pohyb, 17.–18. dubna 1997

JENČKOVÁ, E. *Hudebně pohybové inspirace*. Přednáška a hudební dílna.

Hudba a divadlo, 22.–23. dubna 1998

JENČKOVÁ, E. *Zahrejme si na operu! – hudebně dramatické situace z Dvořákovy opery Rusalka a jejich uplatnění v hodině HV*. Přednáška a hudební dílna.

Hudba v akci, 29.–30. dubna 1999

JENČKOVÁ, E. *Bájky o Levovi J. Hatrika – doplňování instrumentálního kontextu*. Vedení dětské hudební dílny.

Vidím a počujem – mezioborová integrace v hudobnej výchove, 13.–14. dubna 2000

JENČKOVÁ, E. *Jak se hudba vybarvila*. Přednáška a hudebně výtvarná dílna.

Hudba a slovo, 5.–6. dubna 2001

JENČKOVÁ, E. *Slovo o hudbě – nástroj učitele*. Přednáška a hudební dílna.

Umelecký výkon dětí jako výsledek pedagogického procesu, 11.–12. dubna 2002

JENČKOVÁ, E. *Bájky o Levovi J. Hatrika – vývoj a metamorfózy projektu (analýzy, zkušenosti, videodokumentace premiéry projektu z Jičína)*.

Komplexné využitie tvarotvorných a výrazotvorných prostriedkov hudby,

10.–11. dubna 2003

JENČKOVÁ, E. *Hudební oříšky – práce s hudebními elementy v hodinách HV*. Přednáška a hudební dílna.

Stratégia a štruktúra pedagogického výkonu, 22.–23. dubna 2004

JENČKOVÁ, E. *O pedagogické interpretaci skladby Juraja Hatrika Depeša – a nejen o ní...* Přednáška a hudební dílna.

Paralely a prieniky medzi hudbou a výtvarným umením, 21.–22. dubna 2005

JENČKOVÁ, E. *Ilja Hurník: Pohádka Rozkvetlá jabloň jako zdroj hudební a výtvarné kreativity*. Přednáška a hudební dílna.

Využitie hudobnej dielne v práci učiteľa, 27.–28. dubna 2006

JENČKOVÁ, E. *Význam hudební dílny v rozvoji dětské hudebnosti a pedagogické kreativity*. Přednáška a hudební dílna.

Příloha č. 19 – Grafický part – Antonín Dvořák:
Slovanský tanec č. 7

1 | ●, ● | xx, X | ●, ● | xx, X |

2 | ○, ● | xx, X | ○, ● | xx, X | ○, ● | xx, X | ○, ● | xx, X |

3 | ⊥, ⊥ | ⊥, ⊥ | .., ● | .., ● | X, X | ○, ○ | :

4 | ⊥, ⊥ | ⊥, ⊥ | ⊥, ⊥ | xx, X | :

5 | ●, ● | ●, ● | ●, ● | xx, X | :

6 | ●, ● | xx, X | ●, ● | xx, X |

7 | ○, ● | xx, X | ○, ● | xx, X | ○, ● | xx, X | ○, ● | xx, X |

8 | ⊥, ⊥ | ⊥, ⊥ |

9 | ⊥, ⊥ | ⊥, ⊥ | ⊥, ⊥ | xx, X | :

10 | ●, ● | ●, ● | ●, ● | xx, X | :

11 | ↪ | ↩ | ↪ | ↩ |

12 | ○, ● | xx, X | ○, ● | xx, X |

13 | ○, ● | ○, ● | ○, ● | ○, ● | ○, ● | xx, X | xx, X |

SYMBOLY:

Vysvětlivky grafických symbolů

Hra na tělo

- tleskání
- X pleskání
- podupy
- ⊥ tleskání o hřbet ruky
- ↪ oblouk paže shora dolů

Rytmické nástroje

- paličkou na činel
- dřevěný blok
- bubínek
- dřívka
- rolničky

Příloha č. 20 – Pohybová výchova a Orffovy nástroje – sylabus předmětu z roku 1991

Název studijního předmětu: Pohybová výchova a Orffovy nástroje (PVON)

Typ studijního předmětu:povinný

Formy výuky studijního předmětu: seminář

Rozsah studijního předmětu: 2 hod. týdně, celkem 26 hod.

Rozsah odborné praxe (v týdnech): 0

Kombinovaná/distanční forma studia:

-rozsah konzultací či soustředění,

-které se uskutečňují za přítomnosti studenta:..... 8 hod.

-rozsah individuálních prací studentů: 18 hod. nepř. výuky

-obsahové zaměření individuálních prací studentů:

1. Teoretická a metodická problematika instrumentálních a hudebně pohybových aktivit dětí mladšího školního věku:
2. Zpracování modelových příkladů hudebně pohybového projevu pro děti mladšího školního věku se zaměřením na: hudební říkadlo, dětskou a lidovou píseň, hudební pohádku a hudebně pohybovou hru včetně návrhu jejich metodického řízení.
3. Zpracování modelových příkladů instrumentálních doprovodů k hudebnímu říkadlu, dětské i lidové písni a k hudebně pohybové hře včetně návrhu metodického řízení daných instrumentálních aktivit.

-charakteristika studijní literatury a studijních pomůcek:

práce se studijní literaturou (viz seznam odborné literatury)

Formy kontroly předmětu: zápočet

Počet kreditů: 2

Vyučující: Prof. PhDr. Eva Jenčková, CSc.

Stručná anotace předmětu:

Cíl předmětu:

1. Rozvoj hudebnosti studentů prostřednictvím instrumentálních a hudebně pohybových aktivit,
2. metodika řízení instrumentálních a hudebně pohybových aktivit dětí mladšího školního věku.

Obsahové zaměření předmětu:

Formativní vliv pohybu a instrumentální hry v hudební výchově dětí mladšího školního věku.

HPV: spektrum pohybových prostředků, metodika řízení dětského hudebně pohybového projevu: organizační podmínky, prostorové řešení, pohyb individuální a skupinový; hudebně pohybová kreativita; výběr hudebních děl s pohybovým projevem: říkadla, rozpočítadla, hádanky, pranostiky, dětské a lidové písně, hudební pohádky, poslechové miniatury, hudebně pohybové hry.

ON: technika hry na Orffovy nástroje, metodika vytváření instrumentálních doprovodů k dětským říkadlům, písniím a pohybovým hrám; dětská instrumentální kreativita, využití ozvučených předmětů; metodika řízení instrumentálních aktivit dětí mladšího školního věku.

Odborná literatura:

(seznam odborné literatury, z níž vyučující čerpá při přípravě a výuce daného předmětu a ve které je obsažen základ předmětu. U každé položky uvést: autora, název, rok vydání, vydavatele, pořadí, rozsah, ISBN)

HURNÍK, I., EBEN, P. *Česká Orffova škola, 1. díl.* Praha: Supraphon, 1969, 99 s., ISBN 16/2 02-263-69.

JENČKOVÁ, E. *Hudba a pohyb ve škole.* Hradec Králové: Tandem, 2002, 320 s., ISBN 80-903115-7-1.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Hudba a pohyb, 1. díl.* Nová Paka: FTČ, 1997, 2001, 56 s., ISBN 80-902662-4-X.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Tóny jara, 1. díl.* Hradec Králové: Tandem, 2003, 56 s., ISBN 80-903115-2-0.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Zpíváme mamince, 1. díl.* Hradec Králové: Tandem, 2004. 52 s., ISBN 80-903115-3-9.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Hody, hody, doprovody, 1. díl.* Hradec Králové: Tandem, 2004, 52 s., ISBN 80-903115-5-5.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Hody, hody, doprovody, 2. díl.* Hradec Králové: Tandem, 2004, 52 s., ISBN 80-903115-6-3.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Podzimní zpívání, 1. díl.* Hradec Králové: Tandem, 2004, 52 s., ISBN 80-903115-8-X.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Hudební žerty s Mikulášem a čerty, 1. díl.* Hradec Králové: Tandem, 2003, 52 s., ISBN 80-903115-0-4.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Hudební žerty s Mikulášem a čerty, 2. díl.* Hradec Králové: Tandem, 2003, 52 s., ISBN 80-903115-1-2.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Hudební nadílka, 1. díl.* Nová Paka: FTČ, 2001, 56 s., ISBN 80-902808-0-3.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Hudební pohádka, 1. díl.* Nová Paka: FTČ, 1998, 2000, 56 s., ISBN 80-902808-1-1.

JENČKOVÁ, E. *Hudba v současné škole – Zobcová flétna.* Nová Paka: FTČ, 1999, 56 s., ISBN 80-902662-0-7.

JURKOVIČ, P. *Instrumentální soubor na základní škole.* Praha: SPN, 1989, 181 s., ISBN 02/53 14-623-89.

KULHÁNKOVÁ, E. *Písničky a říkadla s tancem.* Praha: Portál, 1999, 143 s., ISBN 80-7178-306-4.

KULHÁNKOVÁ, E. *Hudebně pohybová výchova.* Praha: Portál, 2000, 135 s., ISBN 80-7178-437-0.

VISKUPOVÁ, B. *Hudba a pohyb.* Praha: Supraphon, 1987, 164 s., ISBN 09/2202-016-87.

Příloha č. 21 – Charakteristika dřevěného instrumentáře Evvy Jenčkové

Ozvučná minidřívka

Oproti ozvučným dřívkům orffovského instrumentáře se vyznačují slabším zvukem, což je výhodné z hlediska možnosti zapojení většího počtu dětí a jejich obohacení o hudební zážitky. Svými rozměry také více vyhovují dětské ruce. Ozvučná minidřívka jsou vhodná k procvičení nejrůznějších rytmických figur, mohou být využita také ke kreativním hrám při objevování různých zvukových možností při různém uchopení nástroje. K tomu lze kromě ťukání dvěma minidřívky o sebe využít také hru na jedno minidřívko. Například úderem podélnou plochou o dřevěnou podložku lze hrát těžké doby taktové, odpruženým ťukáním jeho kulatou ploškou zase metrum. Ťukat lze na rozličné materiály podle dostupných možností třídy nebo požadovaného zvuku k doprovodu dané písně či říkadla. Ozvučná minidřívka lze uplatnit také jako scénickou rekvizitu v hudebně pohybových akcích při pohybu dvojic v prostoru, kdy v postavení za sebou a držením minidřívek mohou děti představovat auto, mašinku, koňský povoz a podobně.

Dřevěné rytmické vejce

Dřevěné rytmické vejce lze využít nejen ke znějícím rytmickým úderům, poslouží také bez vydávání zvuku k řízené manipulaci. Dobře se uplatní při nácviu písně či říkadla – manipulace s ním dětem pomáhá k zapamatování textu. Například při překládání rytmického vejce z jedné ruky do druhé podle metrické pulzace nebo na těžké doby taktové v souladu s rytmickou deklamací či zpěvem. Obměnou může být předávání vejce v malém kruhu dětí.¹ Vedle rozvoje rytmického citění jsou dřevěná vejce zároveň výtečnou pomůckou při rozvíjení jemné motoriky a zdokonalování senzomotorické koordinace dětí.

Spodní zploštělá část rytmických vajec umožňuje využívat i rytmické údery. Hráči je provádějí hracími ploškami dvou vajec o sebe nebo ťukáním o podlahu. Děti sedící na zemi v malých kroužcích mohou hrát podle rytmu, poté podle metrické pulzace nebo těžkých dob taktových. Velmi atraktivní je pro děti spolupráce ve dvojici či ve skupinách – se sudým počtem hráčů. Společné ťukání může probíhat na základě určitého zadání nebo

¹ Obtížnější variantou je hra s vejci v kruhu, vycházející z pravidel lidové pohybové hry tzv. kloboukové, viz pohybová hra *Čertovo vejce* v metodické publikaci *Čertovské dovádění, 1. díl.*, s. 29. Tyto hry lze aplikovat také na píseň *Brambory* z publikace *Podzimní zpívání, 1. díl*, s. 27.

jejich vlastní improvizace. Práce ve dvojicích poslouží i jako hra k rozvíjení hudební paměti, kdy jedna dvojice předvádí, druhá po ní opakuje.

Dřevěná vejce jsou také velmi funkční pomůckou pro dýchání po frázích. Pohyb s dřevěným vejcem při rytmizované mluvě či zpěvu podléhá pravidelné metroritmické pulzaci, která děti přirozeně navede ke správným nádechům podle logických hudebních celků. Jako působivou rekvizitu k hudebně pohybovým hrám lze rytmická vejce využít zejména v období Velikonoc.² Originálně se uplatní i v tematice pracovní či čertovské.

Dřevěné rytmické zátky

Dřevěné rytmické zátky vydávají výrazně znělé a přitom nehlučné zvuky ve dvou kontrastních výškách: velké rytmické zátky s nižším zvukem a malé, které mají zvuk vyšší. Hraje se na ně o sebe krátkým odpruženým úderem.

Vhodná je stejně jako u rytmických vajec spolupráce ve dvojicích jako průprava rytmického dvojhlasu. U rytmických zátek například střídavým ťukáním v oblasti pasu, ramen a nad hlavou ve tvaru osmy zdola nahoru a zpět. Posiluje se tím nejen senzomotorická koordinace, ale i paměť. Také v případě rytmických zátek dává Jenčková dětem prostor k instrumentální tvořivosti. V určité části písni tak při hře ve dvojicích ťuká jedno z dětí vlastní rytmickou figuru o zátky spoluhráče. Role se v průběhu hry mění. Rozdílnost zvuků dvou velikostních typů zátek nebo i v kombinaci s tmavším zvukem dřevěných vajec lze dobře použít k metroritmické souhře. Rytmickými vejci se hraje o sebe rovnými ploškami, krátce vrchním vejcem o spodní na těžkou dobu taktovou. Dvěma malými rytmickými zátkami se hraje metrum ve tvaru osmy.³ Hru na rytmické zátky je možné spojit s pohybem. Při volném pohybu prostorem děti hrají na rytmické zátky v rozdílné výšce směrem od země, mohou ťukat o podlahu, hrají v různých polohách, při chůzi či poskocích.

Drhlo

Jedním z nejoblíbenějších nástrojů drobného bicího instrumentáře je drhlo. Jeho průrazného charakteristického zvuku lze dosáhnout tahem ozvučeného minidřívka po střední nápadně vroubkované části drhla. Toto drhnutí se nejlépe hodí k nápadnému

² Viz náměty v metodických publikacích *Hody, hody, doprovody 1. a 2. díl*.

³ Náročnější varianta: Hráči s rytmickými zátkami využijí odrazu vrchního vejce a hrají uprostřed do vzniklé mezery mezi oběma vejci, tvar osmy při hře zachovávají. Viz *Čertovina pro vejce a zátky* v publikaci *Čertovské dovádění, 1. díl*, s. 27.

zvýraznění těžké doby taktové.⁴ Je také výtečným nástrojem ke hře dětí do pauz. Ve spojení s rytmickou deklamací se charakteristický zvuk drhla hodí ke zvukomalebnému ozvučení slov s hláskou *r* nebo *ř*. Velmi efektní je to například při práci s čertovskou tematikou. Díky výraznému zvuku drhnutí, které má příznivý vliv na vytváření správné zvukové představy pro výslovnost hlásky *r*, může být drhlo i funkční logopedickou pomůckou.

Atraktivní nástroj ovšem nabízí další zvukové možnosti. Dvou kontrastních zvuků lze docílit odpruženým ťukáním minidřívkem: údery na hladkou část drhla zazní zvuk ve slabší dynamice, údery na střední vroubkovanou část zvuk ostřejší. Ve střídání s drhnutím doporučuje Jenčková v tematické publikaci *Čertovské dovádění, 1. díl* využívat drhlo tímto způsobem k dokonalému zvukovému rozlišení těžkých a lehkých dob taktových. V souvislosti se zvukovými variantami drhla autorka zmiňuje také jeho zvukomalebné možnosti při napodobování nejrůznějších zvuků zvířat a předmětů nebo jevů dětského světa.

Nebyla by to Eva Jenčková, aby vedle těchto tvořivých her nepřišla s nápadem, jak získat další zvukové možnosti. Pokud se drhlo ve vodorovné poloze umístí a přidrží mezi kolena, má dítě volné ruce a může hrát dvěma ozvučnými minidřívky. Jenčková pro zvuky, vzniklé tímto způsobem hraní, vyvinula speciální grafické znaky pro drhnutí, tahem obou minidřívek vpravo: » » » a vlevo: « « «, drhnutí protipohybem s výrazným akcentem: ^, současné ťukání: ○ ○ a střídání minidřívek: ● ●. Tyto znaky v návaznosti na hudební repertoár jako takzvaný grafický part usnadňují dětem orientaci v metrorytmickém uspořádání a zároveň iniciují pohotové čtení značek současně s odpovídající technikou hry. Grafický part je také výtečnou průpravou k budoucí hře podle not.⁵ Drhlo funkčně poslouží i k přípravným cvičením hry na klavír. Různé způsoby drhnutí minidřívky mohou sloužit k uvolnění paží a procvičení techniky hry vzestupné a sestupné škály tónů i hry v protipohybu.

Dřevěná řehťačka

Dřevěná řehťačka je dobře známa z lidových tradic svátků jara – Velikonoc. Je tedy často spojena s doprovodem dětských velikonočních písní a říkadel. Vzhledem ke zvukové intenzitě roztočené řehťačky vyhovuje její použití ve třídě spíše jen ke zvukomalebnému efektu v úvodu, mezihrách či závěru obřadných písní a říkadel. Dodá jim energii a navodí

⁴ Například v tanečních či jiných písních, kde se střídají sudé takty s lichými.

⁵ Příklad grafického partu drhla viz doprovod *Čertovské hádanky* v publikaci *Čertovské dovádění, 1. díl*, s. 20.

atmosféru veselí. Způsoby méně zvukově intenzivní hry na řehtačku, které Jenčková ve svých metodických publikacích rozvinula, rozšiřují možnosti využití tohoto nástroje hudebně i tematicky.⁶

K dalším navrhovaným technikám hry na řehtačku je potřeba obou rukou. Jedna ruka drží řehtačku za korpus, který je ve svislé poloze, druhá ruka pak otáčí rukojetí. Dítě může otáčet rukojetí přes několik zoubků najednou nejčastěji v pravidelné metrické pulzaci nebo ke zdůraznění těžkých dob taktových – značka: ☼, ale také jen po jednotlivých zoubcích, které jsou rozeznívány v libovolném rytmu – značka: ^ . Dynamické gradaci nejlépe vyhovuje způsob hry, při které jedna ruka drží rukojeť a ukazovák druhé ruky plynule otáčí korpusem – značka: @.⁷

Kromě rytmické představivosti vyžadují tyto způsoby hry již značnou manuální zručnost dětí spojenou s citlivostí jejich hmatových a sluchových vjemů. Proto zvukově méně intenzivní použití řehtačky u dětí podporuje i senzomotorické učení. Vědomou koordinaci posiluje nejen výměna rukou při uchopení a ovládání nástroje, ale také při jejím rozeznívání funkčním střídáním techniky hry.

Jak již bylo uvedeno v hlavním textu, řehtačku lze kromě práce s písní a říkadlem efektivně využít také při poslechových činnostech, například při ztvárnění dynamické gradace ve skladbě *Bydlo* Modesta Petroviče Mussorgského v *Obrázcích z výstavy*. Využití těchto způsobů hry lze integrativně a inovativně využít také v dalších předmětech v podobě rozličných hrátek. Například v matematice se snadno využije ke sdělování početních výsledků při počítání bez čísel.

Dřevěná káča

Přestože je dřevěná káča součástí souboru dřevěných rytmických nástrojů, nejedná se o hudební nástroj v pravém slova smyslu. Jde o výbornou pomůcku pro motivované pěstování jemné motoriky dětské ruky, avšak Jenčková našla také její netradiční uplatnění v rozvoji hudebních dovedností. „*Jestliže dřevěnou káču použijeme v rozmanitých hudebních situacích, pak její roztáčení přestane být pouhou motorickou hříčkou a promění se v účinné rozvíjení dětské hudebnosti.*“⁸ Její předností je příprava na hru na hudební nástroj, cvičení

⁶ Oproti tradiční velikonoční řehtačce vydává menší řehtačka dřevěného rytmického instrumentáře zvuk menší dynamické intenzity. Má volný střed, zoubky nemají tak ostré hrany.

⁷ Podobnost ozubeného kolečka řehtačky s mlynářským kolem Jenčková využila při rytmické zvukomalbě k lidové taneční písni *Jsou mlynáři* v metodické publikaci *Řemesla a povolání s hudbou a pohybem*, s. 35.

⁸ JENČKOVÁ, Eva. *Čertovské dovádění, 1. díl*. 1. vyd. Hradec Králové: Tandem, 2010. s. 8.

koordinace zraku a hudebních aktivit a v neposlední řadě rozvoj pozornosti a přesnosti, jež dětem do budoucna pomohou v orientaci a pohoťovém čtení notového zápisu.

Zdařilé roztočení káči a délka jejího točení rázem upoutá pozornost dětí. Toho Eva Jenčková navrhuje využít například k podpoře dechové funkce ve spojení s pečlivou artikulací a rytmickou deklamací slov. Dále k rozmanitým sluchovým hrám, ke zpěvu držených tónů, souzvuků či zpěvu vícehlasých písní (například quodlibetu) a samozřejmě i k instrumentální hře a souhře. Základem všech těchto aktivit je koordinace zvolené hudební činnosti a zrakového vjemu – točící se káči – včetně pohoťové reakce na její zastavení. Další využití dřevěné káči, které je oproti délce točení založeno na přesném začátku jejího roztočení v souladu s těžkými dobami taktů, velmi účinně rozvíjí metroritmické cítění a soustředěné vnímání hudby.⁹

Rytmické vařečky

K rozvoji rytmického cítění a hudebně pohybových projevů lze zajímavě využít dvě rytmické vařečky. Díky různým způsobům hry na rytmické vařečky je možno, podobně jako u dřevěné řehtačky či drhla, vytvořit pestrou škálu zvuků. Zvučnější údery či plynulé tření vařeček o sebe jejich rozšířenými „míchacími“ plochami (krouživým pohybem před tělem obloukem zleva doprava), jemné t'ukání na oblé či hladké strany jejich rukojetí a další, jako například údery o stehna, skýtají možnosti různě barevného a dynamického ozvučení.¹⁰

Pro některé způsoby hry na dřevěné vařečky Jenčková užívá vlastní grafické značky: ;j – úder na stehna současně oběma vařečkami, – úder širšími plochami vařeček o sebe, @ – stálé tření širšími plochami vařeček o sebe krouživým pohybem. Motivačně, vtipně i empaticky působí též jejich zdobení s vyřezávaným srdíčkem či smailíkem. Přiložením vařeček k sobě ve svislé poloze lze jejich vertikálním posouváním vařečky výrazově oživit, vykouzlit různé proměny obličejů: spící, usmívající se, vyplazující jazyk, posílající políbení a jiné, vytvořené na základě tvořivého propojení fantazie dítěte s fantazií dospělého.

ISBN 80-86901-04-1.

⁹ Viz senzomotorická hra na muzikanty *Není káča jako Káča* v publikaci *Čertovské dovádění, 1. díl*, s. 29.

¹⁰ Příkladem využití různého způsobu hry na rytmické vařečky je zvukomalebný doprovod rytmického přednesu či zpěvu písně *Kuchařka je kouzelnice*, viz publikace *Řemesla a povolání s hudbou a pohybem*, s. 35.

Rytmický traktor

Mezi žádané novinky dřevěného rytmičského instrumentáře patří další netradiční nástroj. Jedná se o rytmičský traktor Logoped se zvukomalebně znějícími zadními ozubenými koly. K jeho rozeznání je však nutný vhodný povrch a nesmí se na něj při pohybu příliš tlačit.¹¹

Pomáhá rozvíjet jemnou motoriku dětí a odhadnout potřebnou intenzitu pohybu v reakci na hudbu. Energickým pohybem s akcentem – jízdou vpřed a méně intenzivním pohybem zpět – couváním, lze velmi dobře znázornit a odlišit těžké a lehké doby taktové.¹² Je vhodným nástrojem pro hru do pomlk. Při zábavné jízdě traktorem lze procvičovat také rytmus. Dítě traktůrkem pohybuje podle slabik jednotlivých slov (např. čert, Lu-ci-fer, čer-ti-ce) nebo celých říkanek, žádoucí je častý výskyt hlásky „r“. ¹³ Přezdívka Logoped vyjadřuje také jeho schopnost podpořit správné zvukové představy této hlásky. Například: *Drn, drn, drn* – startujeme motorku. *Brum, brum* – medvěd bručí jako doprovod písně *Lední medvěd*, případně jiných medvědíh říkanek.¹⁴

Rytmičský traktor může být funkčním pomocníkem také na základních uměleckých školách, například při nácviu hry staccato a dlouhých držených tónů. Rozvíjí též pohybovou koordinaci: střídáním rukou při pohybu s traktůrkem podle částí písně, při pohybu dvěma traktůrkami v jízdě protipohybem nebo paralelně oběma rukama.

Dřevěná píšťalka

Pro podporu dechu, uvědomění si funkce bránice a její důležitosti při správném dýchání výborně poslouží drobná dřevěná píšťalka. Hra dlouhých držených tónů na píšťalku přispívá k návyku plynulého hospodaření s dechem při výdechu, krátké staccatové tóny zase efektivně aktivizují bránici. Dřevěná píšťalka je proto zároveň vhodným prostředkem v rozvoji řeči a zpěvu, jelikož správný dech je toho předpokladem.

Je malá, a proto se při hře drží pouze dvěma až třemi prsty jedné ruky. Její výhodou je zvuk slabší intenzity. Hodí se tedy k hudebním činnostem prováděným i s větším počtem

¹¹ Doporučuje se koberec, arch papíru, karton, linoleum nebo dřevěná deska.

¹² Písně ve 3/4 taktu dítě doprovází jízdou traktoru jednou dopředu a dvě doby couvá (např. *Já do lesa nepojedu*). U písní ve 2/4 taktu se pravidelně střídá rozjezd traktůrku vpřed a couvnutí (*Tluče bubeníček, Traktor* a jiné).

¹³ Například v písni *Traktor* (viz publikace *Dopravní prostředky v pohybových hrách s hudbou, 1. díl*, s. 27.) lze zvukem rytmičského traktoru doprovodit všechna citoslovce *fík, fík*.

¹⁴ Píseň *Lední medvěd* viz publikace *Hudební výlet do ZOO, 1. díl*, s. 38.

děti či žáků. Kromě zvukomalebného doplnění písní a říkadel s náměty o myškách,¹⁵ vláčcích či policistech ji lze využít také v rozvoji rytmického cítění při hře rytmů a rytmických figur, například hrou na ozvěnu či na rytmické domino. Hra rytmů známých písní může být pro děti zase zábavnou formou hudební hádanky.

Dřevěná kukačka

Velmi oblíbená je ručně vyrobená dřevěná kukačka. Hrou na ni lze vydat zvuk, který je k nerozeznání od hlasu opravdové kukačky. Vyšší tón vzniká pomocí volné dírky na vrcholu těla kukačky, spodní jejím zakrytím. Použití tohoto dechového nástroje muzikanty každého věku je příjemným zvukomalebným zpestřením písní a říkadel o tomto kukajícím opeřenci. Odlišnou technikou hry lze dosáhnout i zvuku podobnému hlasu hrdličky.

Kukačka se rozezná pomocí dechové opory, proto je také velmi dobrou pomůckou pro rozvoj dechové funkce. Velmi účinně lze kukačku využít v rozvoji základních pěveckých dovedností a návyků. Tóny sestupné kukačkové tercie (5. a 3. stupeň) jsou výbornou motivační a zároveň názornou pomůckou v aplikaci intonační metody *Ku-ku* při melodizaci slov, slovních spojení i celých říkadel. Vedle hudební představivosti tak u dětí dochází hravou formou k rozvoji tonálního cítění. Při napodobení kukaččího hlasu ve vyšší poloze lze pomocí vokálu „u“ účinně rozvíjet tvorbu hlavového tónu.

¹⁵ Rytmičké hvízdání bráničním dechem jako zvukomalba říkanek o myškách publikace *Vánoční koledy*, s. 28. Jako zvukomalebný doprovod rondových mezivět viz *Podzim a zvířátka*, s. 48.

Příloha č. 22 – Didaktika hudební výchovy pro střední školy 1 – syllabus předmětu z roku 2011

HV-DISS1 – DIDAKTIKA HV PRO STŘEDNÍ ŠKOLY 1 (2011)

Anotace předmětu:

- Charakteristika instrumentálních činností na střední škole.
- Metodika hry na orffovský instrumentář a základy rozvíjení instrumentální kreativity.
- Druhy instrumentálních doprovodů k lidovým a umělým písním, metodika tvoření doprovodů.
- Využití instrumentálních činností při poslechové analýze hudebních děl.
- Integrace instrumentálních, poslechových a pohybových činností v rozvoji hudebnosti.

Cíle předmětu:

Teoretické a praktické zvládnutí metodiky řízení hudebních situací se zaměřením na instrumentální aktivity studentů středních škol.

Osnova předmětu:

1. Charakteristika instrumentálních činností na střední škole, jejich význam pro rozvoj hudebnosti a zájmovou činnost studentů. Instrumentální činnosti a jejich dělení, hra na klasické hudební nástroje a orffovský instrumentář, vztah instrumentálních činností k ostatním hudebním aktivitám.
2. Instrumentální činnosti ve struktuře vyučovací hodiny, jejich využití v jednotlivých fázích vyučování.
3. Orffovský instrumentář – druhy nástrojů, dělení, technika hry, výroba a využití ozvučených předmětů k zvukomalebné hře.
4. Metodika hry na rytmické nástroje, rytmická výchova, rytmická imitace, dialog, štafeta, rytmický vícehlas, rytmické hry s nástroji, hlasem a pohybem, elementární improvizace s využitím rytmických nástrojů.
5. Metodika hry na melodické nástroje orffovského instrumentáře, technika hry, hra podle notového zápisu, transpozice melodické linie, rozvoj harmonického a tonálního cítění, elementární improvizace s využitím melodických nástrojů v harmonické kadenci.
6. Orffovské nástroje v komplexní práci s drobnými slovesnými útvary, strukturování hudebních činností, řízení hudební situace s diferencovanou náročností.
7. Elementární improvizace na orffovských nástrojích, rytmizace a melodizace textů, improvizace závětí k předvětí.
8. Příklady hudebních forem s využitím orffovského instrumentáře: druhy malé písňové formy, rondo, variace, fuga ad.
9. Hudební hry pro rozvoj instrumentálních dovedností, hra podle elementárních partitur, vytváření partitur, instrumentace drobných klavírních skladeb, úprava částí poslechových skladeb.
10. Ověřování hudebně naukových poznatků instrumentálními činnostmi žáků.

11. Průpravné instrumentální etudy k poslechovým činnostem, modely žánrů – melodram, ukolébavka, pochod, tanec; hra na středověkého skladatele, hra na impresionismus, expresionismus, punktualismus, dodekafonii aj.
12. Základy vytváření instrumentálních doprovodů k lidovým a umělým písním, typy doprovodů, volba vhodných nástrojů, kombinace orffovského instrumentáře a klasických nástrojů.
13. Základy vytváření doprovodů – II. (přede hry, do hry, rytmické a melodické doprovody, základní rytmické figury tanců).
14. Instrumentální soubor na střední škole, výběr repertoáru, organizace činnosti, hra grafických partů a úprav hudby Mistrů, spolupráce se ZUŠ.

Pravidla klasifikace.

Podmínky pro udělení zápočtu:

- splnění úkolů průběžné kontroly
- orientace v základní literatuře
- přehled o instrumentálních činnostech v učebnicích hudební výchovy pro 2. stupeň ZŠ
- 3 seminární práce s praktickou realizací
- zvládnutí techniky hry na orffovský instrumentář

Základní literatura:

- Eben, P. – Hurník, I. a kol.: *Česká Orffova škola I. – III. díl*. Praha, Supraphon 1969; IV. díl, Muzikservis 1996.
- Herden, J. – Jenčková, E. – Kolář, J.: *Hudba pro děti*. Praha: Karolinum 1992.
- Herden, J.: *Úpravy pro školní soubory*. Praha: PF UK 2001.
- Jenčková, E.: *Hudba v současné škole*. Výběrová řada. Hradec Králové: Tandem 2002–2011.
- Jurkovič, P.: *Hádání*, edice Škola hrou I. Praha: Supraphon 1982.
- Jurkovič, P.: *Instrumentální soubor*. Praha: SPN 1988.
- Jurkovič, P.: *Hudební nástroj ve škole*. Praha: Muzikservis 1999.
- Prchal, J.: *Populární hudba ve škole*. Praha: Muzikservis 1998.
- Sborníky z konferencí o hudební výchově z let 1991–2011 (Praha, Brno, Ostrava, Olomouc, Nitra, Prešov – výběr statí k tematice).
Časopisy *Hudební výchova*, *Talent* od r. 1992 (výběr článků a notového materiálu k tematice).

Doporučená literatura:

- Daniel, L.: *Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*, I. díl. Praha: Panton 1972.
- Gruber, R.: *50 národních písní pro 2–3 zobcové flétny*. Praha: Supraphon 1973.
- Gruber, R.: *Rozfoukej se, pišťaličko*. Praha: Supraphon 1975.
- Hošek, M.: *Vyšší populár pro zobcovou flétnu*. Mistrovice: Music distribuce 1997.
- Další literatura podle aktuálních požadavků vyučující.

**Příloha č. 23 – Wolfgang Amadeus Mozart: *Únos ze serailu* –
rytmická partitura k předešlé
(arr. Walter Kern)**

①	$\frac{4}{4}$	–	–	–	–	♪♪♪	♪♪♪	♪♪♪	–	–	–	–	
②	$\frac{4}{4}$	–	–	–	–	♪♪♪♪	♪♪♪♪	♪♪♪♪	–	–	–	–	
③	$\frac{4}{4}$	–	–	–	–	♩	♩	♩	♩	–	–	–	–

ff

♪♪♪	♪♪♪	–	–	–	♪	♪	♪
♪♪♪♪	♪♪♪♪	♪♪♪♪	♪♪♪♪	♪♪♪♪	♪	♪	♪
♩	♩	–	–	–	♩	♩	♩

ff *p* *ff*

♪♪♪	♪♪♪	–	–	–	–	♪♪	♪♪	♪♪	♪♪
♪♪♪♪	♪♪♪♪	–	–	♪♪♪♪	♪♪♪♪	♪	♪	♪	♪
♩	♩	–	–	–	–	♩	♩	♩	♩

ff *p* *f*

–	–	–	–	♪♪♪	♪♪♪	♪♪♪	♪♪♪	–	–	–	–
–	–	–	–	♪♪♪♪	♪♪♪♪	♪♪♪♪	♪♪♪♪	–	–	–	–
–	–	–	–	♩	♩	♩	♩	–	–	–	–

ff

–	–	♩	♩	♪♪	♪♪	–	–	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪
–	–	♪♪♪♪	♪♪♪♪	–	–	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪	♪
♩	♩	♩	♩	–	–	♩	♩	–	–	♩	♩	♩	♩	♩	♩

f ————— *ff* *ff*

1. tleskání	1. ozvučná dřívka, dřevěný blok
2. pleskání	2. prstové činelky, tamburína
3. podupy	3. buben, bonga

Příloha č. 24 – Didaktika hudební výchovy pro 2. stupeň ZŠ – syllabus z roku 2011

HV-DIZS1 – DIDAKTIKA HV PRO 2. STUPEŇ ZŠ

Kreditové hodnocení předmětu	1
Volně volitelný předmět	ne
Garant předmětu	Jenčková Eva
Garantující katedra.....	HudK – Hudební katedra
Způsob ukončení předmětu	z – zápočet
Forma zkoušky.....	- - -

Rozsah výuky předmětu pro formu studia:

- P – přednáška 1 hod. týdně – P – prezenční
- S – seminář 1 hod. týdně – P – prezenční
- P – přednáška 13 hod. za semestr – K – kombinované
- S – seminář 13 hod. za semestr – K – kombinované
- P – přednáška 5 hod. za semestr – C – celoživotní
- S – seminář 5 hod. za semestr – C – celoživotní

Prerekvizity: Předmět nemá prerekvizity.
Kontraindikace: Předmět nemá kontraindikace.
Je prerekvizitou:..... HV-DIZS2 – Didaktika HV pro 2. stupeň ZŠ 2

Anotace předmětu:

- Charakteristika instrumentálních činností na 2. stupni základní školy.
- Metodika hry na orffovský instrumentář a základy instrumentální kreativity žáků.
Druhy instrumentálních doprovodů k písním a metodika jejich tvoření s žáky.
- Využití instrumentálních činností žáků při poslechu hudebních děl.
- Integrace instrumentálních, poslechových a pohybových činností
v rozvoji hudebnosti žáků.

Cíle předmětu a charakteristika získaných dovedností:

Teoretické a praktické zvládnutí metodiky řízení hudebních situací se zaměřením na instrumentální aktivity žáků 2. stupně ZŠ.

Osnova předmětu ve vztahu k časovému rozvrhu výuky:

1. Charakteristika instrumentálních činností na 2. stupni základní školy, jejich význam pro rozvoj hudebnosti a zájmovou činnost žáků. Instrumentální činnosti a jejich dělení, hra na klasické hudební nástroje a orffovský instrumentář, vztah instrumentálních činností k ostatním hudebním aktivitám.
2. Instrumentální činnosti ve struktuře vyučovací hodiny, funkční zařazení do jednotlivých fází vyučování.
3. Orffovský instrumentář – druhy nástrojů, dělení, technika hry, výroba a využití ozvučených předmětů k zvukomalebné hře.
4. Metodika hry na rytmické nástroje, rytmická výchova, rytmická imitace, dialog, štafeta, rytmický vícehlas, rytmické hry s nástroji, hlasem a pohybem, elementární improvizace s využitím rytmických nástrojů.

5. Metodika hry na melodické nástroje orffovského instrumentáře, technika hry, hra podle notového zápisu, transpozice melodické linie, rozvoj harmonického a tonálního cítění, elementární improvizace s využitím melodických nástrojů.
6. Orffovské nástroje v komplexní práci s říkadlem, strukturování hudebních činností, řízení hudební situace s diferencovanou náročností.
7. Elementární improvizace na orffovských nástrojích, rytmizace a melodizace textů, improvizace závětí k předvětí.
8. Příklady hudebních forem s využitím orffovského instrumentáře: malé písňové formy, rondo, variace, fuga.
9. Hudební hry pro rozvoj instrumentálních dovedností, hra podle elementárních partitur, vytváření partitur, instrumentace drobných klavírních skladeb, úprava částí poslechových skladeb.
10. Ověřování hudebně naukových poznatků instrumentálními činnostmi žáků.
11. Průpravné instrumentální etudy k poslechovým činnostem, modely žánrů – melodram, ukolébavka, pochod, tanec; hra na středověkého skladatele, hra na impresionismus aj.
12. Základy vytváření instrumentálních doprovodů k písňím, typy doprovodů, volba vhodných nástrojů, kombinace orffovského instrumentáře a klasických nástrojů.
13. Základy vytváření doprovodů – II. (předehry, dohry, rytmické a melodické doprovody, základní rytmické figury tanců).
14. Instrumentální soubor na základní škole, repertoár, organizace činnosti, nepovinný předmět Instrumentální soubor – podmínky fungování, spolupráce se ZUŠ.

Literatura, na níž je předmět vystavěn:

- Eben, P. – Hurník, I. a kol.: *Česká Orffova škola I. – III. díl*. Praha, Supraphon 1969; IV. díl, Muzikservis 1996.
- Herden, J. – Jenčková, E. – Kolář, J.: *Hudba pro děti*. Praha: Karolinum 1992.
- Herden, J.: *Úpravy pro školní soubory*. Praha: PF UK 2001.
- Jenčková, E.: *Hudba v současné škole*. Výběrová řada. Hradec Králové: Tandem 2002–2011.
- Jurkovič, P.: *Hádání*, edice Škola hrou I. Praha: Supraphon 1982.
- Jurkovič, P.: *Instrumentální soubor*. Praha: SPN 1988.
- Jurkovič, P.: *Hudební nástroj ve škole*. Praha: Muzikservis 1999.
- Prchal, J.: *Populární hudba ve škole*. Praha: Muzikservis 1998.
- Sborníky z konferencí o hudební výchově z let 1991–2011. (Praha, Brno, Ostrava, Olomouc, Nitra, Prešov – výběr statí k tematice) *Časopisy Hudební výchova, Talent* od r. 1992 (výběr článků a notového materiálu k tematice).

Literatura doporučená studentům:

- Daniél, L.: *Škola hry na sopránovou zobcovou flétnu*, I. díl. Praha: Panton 1972.
- Gruber, R.: *50 národních písní pro 2–3 zobcové flétny*. Praha: Supraphon 1973.
- Gruber, R.: *Rozfoukej se, pišťaličko*. Praha: Supraphon 1975.
- Hošek, M.: *Vyšší populár pro zobcovou flétnu*. Mistrovice: Music distribuce 1997.
- Další literatura podle aktuálních požadavků vyučujících.

Způsob a pravidla výsledné klasifikace předmětu.

Podmínky pro udělení zápočtu:

- splnění úkolů průběžné kontroly
- orientace v základní literatuře
- přehled o instrumentálních činnostech
v učebnicích hudební výchovy pro 2. stupeň ZŠ
- 3 seminární práce s praktickou realizací
- zvládnutí techniky hry na orffovský instrumentář

HV-DIZS2 – DIDAKTIKA HV PRO 2. STUPEŇ ZŠ 2

Kreditové hodnocení předmětu.....	1
Volně volitelný předmět	ne
Garant předmětu	Jenčková Eva
Garantující katedra.....	HudK – Hudební katedra
Způsob ukončení předmětu.....	z – zápočet
Forma zkoušky.....	- - -

Rozsah výuky předmětu pro formu studia

- P – přednáška 1 hod. týdně – P – prezenční
- S – seminář 1 hod. týdně – P – prezenční
- P – přednáška 13 hod. za semestr – K – kombinované
- S – seminář 13 hod. za semestr – K – kombinované
- P – přednáška 5 hod. za semestr – C – celoživotní
- S – seminář 5 hod. za semestr – C – celoživotní

Prerekvizity	HV-DIZS1 – Didaktika HV pro 2. stupeň ZŠ 1
Kontraindikace	Předmět nemá kontraindikace.
Je prerekvizitou	HV-DIZS3 – Didaktika HV pro 2. stupeň ZŠ 3

Anotace předmětu:

Charakteristika vokálních činností a písňový repertoár v hudební výchově na 2. stupni základní školy. Metodika nácviu jednohlasých a vícehlasých písní. Struktura vyučovací hodiny vokálního typu. Vztah zpěvu k ostatním hudebním aktivitám. Rozvoj vokální kreativity žáků.

Cíle předmětu a charakteristika získaných dovedností:

Teoretické a praktické zvládnutí modelových hudebních situací se zaměřením na vokální aktivity žáků na 2. stupni ZŠ.

Osnova předmětu ve vztahu k časovému rozvrhu výuky:

- Vokální činnosti v HV, charakteristika a zvláštnosti hlasového projevu žáků, výcvik pěveckých dovedností, hlasová hygiena.
- Vztah zpěvu a dalších hudebních aktivit.
- Učovací hodina hudební výchovy vokálního typu a její struktura, časové proporce, charakteristika jednotlivých fází vyučování a jejich variabilita.
- Metody nácviu a osvojování písní; imitační a intonační metoda. Imitační metoda

- s oporou o notový zápis písně.
- Vokální intonace, vývoj intonačních metod.
- Přehled českých intonačních metod (Daniel, Lýsek, Kulínský aj.), kreativní intonace (Kolář, Tichá) a nejvýznamnější intonační metody v zahraničí (Kodály, Jale, hry s hudbou Pierra van Hauwa a další).
- Základy vokální kreativity žáků.
- Hudební teorie ve školní HV, systém hudebních poznatků, integrace hudebních poznatků a činností.
- Hudební teorie v učebnicích HV, kvízy, hudební hry s poznatky.
- Vícehlasý zpěv ve škole, druhy dvojhlasu a trojhlasu, úpravy pro smíšené obsazení (skladatelé, notové materiály, učebnice HV).
- Kánon, quodlibet, melodická ostinata, harmonický vícehlas.
- Příprava a řízení vícehlasých cvičení; rytmická, sluchová a intonační příprava vícehlasého zpěvu, kombinace vokálních a instrumentálních hlasů.
- Metody nácviiku vícehlasu, orientace žáků v notovém zápisu.
- Pěvecký sbor ve škole jako zájmový kroužek a jako nepovinný předmět, výběr repertoáru a jeho osvojování, organizace práce a veřejného vystoupení.

Literatura, na níž je předmět vystavěn:

Chládková, B. – Snížková, J.: *Slabikář začínajícího zpěváčka*. Praha: Supraphon 1982.

Jenčková, E.: *Práce s písní, 1. a 2. díl*. Nová Paka: FTČ 1998.

Jenčková, E.: *Vícehlas, 1. a 2. díl*. Nová Paka: FTČ 1998.

Jurkovič, P.: *Živá hudba minulosti ve škole*. Praha: Muzikservis 1996.

Kovařík, V.: *Sborový zpěv na střední pedagogické škole*. Praha: SPN 1984.

Mouryc, F. – Posová, R.: *Zpěvník lidových písní*. Praha: Fortuna 1992.

Říha, J.: *Sborový zpěv v hodinách hudební výchovy*. Comenium musicum 15, Praha: Supraphon 1979.

Sedlák, F.: *Didaktika hudební výchovy II*. Praha: SPN 1979.

Tichá, A.: *Učíme děti zpívat*. Praha: Portál 2007.

Uherek, M.: *Zpíváme ve sboru*. Praha: SPN 1987.

Vrchotová – Pátová, J.: *Pěvecká příprava učitelů hudební výchovy*. Praha 1976.

Sborníky z pedagogických konferencí o hudební výchově 1984–2010 (výběr statí k tematice).

Sborník *Lidová píseň a hudební výchova*. Musica VI, Olomouc 1997.

Časopis *Hudební výchova* od r. 1993

(výběr článků a notového materiálu k vokálním aktivitám).

Učebnice hudební výchovy – základní řada /vyd. Fortuna/ a alternativní učebnice HV /vyd. JINAN/.

Literatura doporučená studentům:

Podle aktuálních požadavků vyučujícího.

Způsob a pravidla výsledné klasifikace předmětu.

Podmínky k udělení zápočtu:

- orientace v základní literatuře, rozprava v kolokviu
- 2 seminární práce
- 2 samostatné pedagogické výstupy v seminářích
- zpěv 25 písní s improvizovaným nástrojovým doprovodem

HV-DIZS3 – DIDAKTIKA HV PRO 2. STUPEŇ ZŠ 3

Kreditové hodnocení předmětu	3
Volně volitelný předmět	ne
Garant předmětu	Jenčková Eva
Garantující katedra	HudK – Hudební katedra
Způsob ukončení předmětu	zz – zápočet a zkouška
Forma zkoušky	pp – písemná, praktická a ústní

Rozsah výuky předmětu pro formu studia

- P – přednáška 1 hod. týdně – P – prezenční
- S – seminář 1 hod. týdně – P – prezenční
- P – přednáška 13 hod. za semestr – K – kombinované
- S – seminář 13 hod. za semestr – K – kombinované
- P – přednáška 5 hod. za semestr – C – celoživotní
- S – seminář 5 hod. za semestr – C – celoživotní

Prerekvizity: HV-DIZS2 – Didaktika HV pro 2. stupeň ZŠ 2

Kontraindikace: Předmět nemá kontraindikace.

Je prerekvizitou: HV-DIZS4 – Didaktika HV pro 2. stupeň ZŠ 4

Anotace předmětu:

Současné koncepte poslechu hudby ve škole. Poslech hudby jako integrace poznatků, zážitků a hudebních aktivit žáků. Metody pedagogické interpretace hudebního díla. Kritéria výběru poslechových skladeb. Prostředky motivace poslechu. Typy poslechových hodin. Tvořivé hudební hry jako příprava k analýze hudební řeči.

Cíle předmětu a charakteristika získaných dovedností:

Teoretické a praktické zvládnutí modelových hudebních situací se zaměřením na pedagogickou interpretaci hudebního díla.

Osnova předmětu ve vztahu k časovému rozvrhu výuky:

1. Poslech hudby na základní škole, význam poslechových aktivit pro rozvoj hudebnosti a kulturního zázemí žáků. Vývoj názorů na poslech hudby ve škole, současné koncepte pedagogické interpretace hudebního díla u nás a v zahraničí.
2. Rozvoj hudebních představ a paměti jako základ poslechových aktivit žáků, poslech hudby jako integrace poznatků a zážitku. Emocionální a funkční typy hudby.
3. Kritéria výběru poslechových skladeb. Metody pedagogické interpretace hudebního díla, prostředí pro poslech hudby, intencionální a intuitivní poslech hudby.
4. Typy poslechových hodin a jejich modely I.
5. Typy poslechových hodin a jejich modely II.
6. Prostředky motivace poslechových aktivit žáků, průběžná motivace, motivace hudebními a nehudebními prostředky.
7. Funkční analýza hudebně výrazových prostředků a formotvorných principů při poslechu.
8. Poslechové etudy a tvořivé hudební hry jako příprava k analýze hudební řeči.
9. Žánry a druhy hudby, jejich srovnávání a vývoj.
10. Hudebně dramatický žánr a specifické formy jeho zpřístupňování,

- hra na operu, operetu, balet, hudební divadlo.
11. Analýza a srovnávání stylotvorných prvků hudby při poslechu, orientace v časové ose hudby.
 12. Spojení poslechových činností žáků s dalšími hudebními aktivitami, ověřování hudební řeči, integrace poznatků z jiných uměleckých oblastí.
 13. Spojení hudebně naukových poznatků s chápáním hudebního díla.
 14. Volné formy poslechových činností, výchovný koncert, koncert třídy, hudební beseda, festivaly, soutěže, hudební exkurze aj.

Literatura, na níž je předmět vystavěn:

- Bernstein, L.: *O hudbě*. Praha: NLN1996.
- Herden, J. – Jenčková, E. – Kolář, J.: *Hudba pro děti*. Praha: Karolinum 1992.
- Herden, J.: *My pozor dáme a posloucháme*. Praha: Scientia 1994.
- Herden, J.: *My pozor dáme a (nejen) posloucháme*. Praha: Scientia 1997.
- Herden, J.: *Hudba jako řeč*, (metodické poznámky k učebnicím). Praha: Scientia 1998.
- Hurník, I.: *Umění poslouchat hudbu* (komplet gramofonových desek). Praha: Supraphon 1972.
- Jenčková, E.: *Hudba a pohyb ve škole*. Hradec Králové: Tandem 2002.
- Poslouchejte s námi*, (čtení o hudebních skladbách). Praha: SHV 1961.
- Prchal, J.: *Populární hudba ve škole*. Praha: Muzikservis 1998.
- Učebnice hudební výchovy (základní řada vyd. Fortuna).

Literatura doporučená studentům:

- Sborník *Hudba Leoše Janáčka ve škole*. Janáčkiana 97. Ostrava: AHUV-PF OU 1998.
- Sborník *Poslech hudby*. Praha: PF UK 1998.
- Sborník *Hudba a její posluchači*. Hudební kultura XIV. Plzeň: PF ZČU 1995.
- Sedlák, F.: *Didaktika hudební výchovy II*. Praha: SPN 1979.
- Waugh, A.: *Vážná hudba – Nový přístup k poslechu*. Bratislava: Slovo 1995.
- Časopisy *Hudební výchova* od r. 1992 (výběr článků k tematice).
- Mistři klasické hudby od r. 1996 + poslech příslušných CD.

Způsob a pravidla výsledné klasifikace předmětu.

Podmínky pro udělení zápočtu:

- orientace v základní literatuře, rozprava v kolokviu
- 2 seminární práce
- 2 samostatné pedagogické výstupy v seminářích

Požadavky ke zkoušce:

- praktická: zpěv písní /z připraveného seznamu 40 písní/ s improvizovaným doprovodem
- písemná: test z tematických okruhů předmětů HV-DIZS 1–3
- ústní zkouška: metodika vokálních, instrumentálních a poslechových aktivit; aktuální otázky současné didaktiky HV

HV-DIZS4 – DIDAKTIKA HV PRO 2. STUPEŇ ZŠ 4

Kreditové hodnocení předmětu	2
Volně volitelný předmět	ne
Garant předmětu	Jenčková Eva
Garantující katedra	HudK – Hudební katedra
Způsob ukončení předmětu.....	z – zápočet
Forma zkoušky.....	- - -

Rozsah výuky předmětu pro formu studia

- P – přednáška 1 hod. týdně – P – prezenční
- S – seminář 1 hod. týdně – P – prezenční
- P – přednáška 13 hod. za semestr – K – kombinované
- S – seminář 13 hod. za semestr – K – kombinované
- P – přednáška 5 hod. za semestr – C – celoživotní
- S – seminář 5 hod. za semestr – C – celoživotní

Prerekvizity: HV-DIZS3 – Didaktika HV pro 2. stupeň ZŠ 3
Kontraindikace: Předmět nemá kontraindikace
Je prerekvizitou: Předmět není prerekvizitou jiného předmětu

Anotace předmětu:

Charakteristika hudebně pohybové výchovy ve škole a její význam pro rozvoj hudebnosti. Metodika hudebně pohybových aktivit. Paralely hudební řeči a pohybu. Integrace pohybu a ostatních hudebních činností. Modelové situace hudebně pohybové kreativity.

Cíle předmětu a charakteristika získaných dovedností:

Teoretické a praktické zvládnutí modelových hudebních situací se zaměřením na hudebně pohybové aktivity.

Osnova předmětu ve vztahu k časovému rozvrhu výuky:

1. Charakteristika hudebně pohybových činností ve škole.
2. Historie hudebně pohybové výchovy u nás a v zahraničí.
3. Význam hudebně pohybové výchovy pro rozvoj hudebnosti.
4. Specifické druhy pohybu a jejich uplatnění v hudební výchově.
5. Funkční využívání hudebně pohybových aktivit ve struktuře vyučovací hodiny.
6. Řízení hudebně pohybových činností ve třídě, prostorová řešení.
7. Vztah hudebně pohybových činností k ostatním hudebním aktivitám, upevnění poznatků a emocí.
8. Vytváření paralel hudební řeči a pohybu, typy hudebně pohybových etud.
9. Hudebně pohybové činnosti jako zdroj aktivního vnímání hudby.
10. Prostředky hudebně pohybové dramatizace písní, pohybové řešení a populární hudba ve škole.
11. Hudebně pohybové činnosti jako základ instrumentální improvizace, pohybová průprava k instrumentální hře.
12. Empatie jako základ spontánní pohybové reakce na hudbu, hudebně pohybová improvizace.

13. Modelové situace hudebně pohybové kreativity I. – Imitace s obměnou, dialog.
14. Modelové situace hudebně pohybové kreativity II.
15. Pohybové vyjádření hudební struktury, hudební pohybové hry, pohybové vyjádření drobných tanečních scén z oper a baletů.

Literatura, na níž je předmět vystavěn:

- Jenčková, E.: Hudebně pohybová tvořivost ve škole. *Hudební výchova* 1992/93, č. 4, s. 59.
- Jenčková, E.: Hudebně pohybová výchova – úskalí a inspirace. *Hudební výchova*. 1992/93, č. 4, s. 59.
- Jenčková, E.: Modelové situace hudebně pohybové kreativity.
In: sborník *Tvořivost jako základní dimenze moderní hudební pedagogiky*, PF UK, Praha 1992, s. 55–64.
- Jenčková, E.: *Hudba a pohyb, 1. díl*. Nová Paka: FTČ 1997.
- Jenčková, E.: *Hudba a pohyb ve škole*. Tandem Hradec Králové 2002.
- Kröschlová, E.: *Dobové tance 16. až 19. století*. Praha: SPN 1981.
- Kurková, L.: *Tanec a hudba*. Praha: SPN 1987.
- Viskupová, B.: *Hudba a pohyb. Comenium musicum 18*. Praha: Supraphon 1987.
- Viskupová, B.: *Hudebně pohybová výchova a zpěv* (metodická příručka pro nepovinný předmět v 5. – 8. r. ZŠ). Praha: SPN 1989.

Literatura doporučená studentům:

- Vašut, V.: *Pavel Šmok napřeskáčku*. Praha: Print 1997.
- Sborníky z konferencí o hudební výchově od r. 1990.
- Časopisy *Estetická výchova*, *Hudební výchova* od r. 1990.
- Videozáznamy baletních představení pro prezentaci ve škole.

Způsob a pravidla výsledné klasifikace předmětu.

Podmínky pro udělení zápočtu:

- řízení samostatně zpracované hudebně pohybové situace v semináři
- 2 seminární práce

**Příloha č. 25 – Fotografie dřevěného instrumentáře
Evy Jenčkové**

Zdroj: archiv Evy Jenčkové

Příloha č. 26 – Charakteristika ozvučených předmětů

Plastové láhve

Plastové láhve různých velikostí se dají použít jako bicí nástroje k rytmické zvukomalbě. Výhodou je kromě snadné dostupnosti charakteristický zvuk menší dynamické intenzity i při hře početnější skupiny dětí. Různými způsoby úderu, kombinací různých rytmů, ale také kombinací láhví různých velikostí lze dosáhnout překvapivých zvukových možností ke zvukomalebnému doprovodu písní a poslechových skladeb.

Mnohé techniky hry, které Eva Jenčková nabízí, vycházejí ze vzhledu plastové láhve. Využívá různé způsoby hry na její tělo, ale také ťukání na zátku. Nejlépe se na plastovou láhev hraje vsedě. Láhev může být postavena či položena na lavici nebo na zemi. Pružné údery pažemi obou rukou však nejlépe umožňuje její umístění mezi kolena. Plastové láhve lze rozeznít také dřevěnou nebo gumovou paličkou. Na plastové láhve se dá hrát též ve stoje.

Zvukových odlišností lze dosáhnout následujícími technikami:

- ťukání bříšky jednotlivých prstů na plášť láhve ze stran
rytmickou hrou staccato, prsty se po úderu pružně zvedají
- mohou se libovolně střídát či hrát podle zadaného prstokladu
- rytmické ťukání shora na zátku libovolným prstem,
vzniká dynamicky slabý, ale kontrastní zvuk
- metroritmické údery všemi prsty jedné ruky, tzv. „plácání“ ze stran
o tělo láhve, ruce se střídají nebo hrají současně
- lehké promačkávání těla otevřené láhve oběma rukama,
docílí se praskajícího zvuku různé intenzity
- lehké přejíždění nehtem ukazováčku po bočních vroubcích
na zátce plastové láhve, vzniká výrazný zvuk škrábání
- hra dvěma plastovými láhvemi o sebe ve stoje,
údery lze vést o plášť, dno či zátky v různých kombinacích
- údery plastovou láhví o různé části těla vzniká další škála kontrastních zvuků ¹⁶

¹⁶ Vtipně motivovaný příklad využití různých způsobů rozeznění plastové láhve je zvukomalebná hra na čertovský nástroj *Plácbumťuk*, viz metodická publikace *Čertovské dovádění, 1. díl*, s. 27.

Uvedené způsoby hry se dají kromě rytmických zvukomalebných doprovodů využít také k motivovaným hudebním hrám, například jako hudební hádanky rytmu známých písní či charakteristických figur různých tanců. Hodí se také ke spontánní skupinové improvizaci, například v rytmech etnické hudby spojené s jejím poslechem. Hlavním významem využití plastových láhví v rozvoji hudebnosti je pěstování rytmického citění a citu pro hudebně výrazové prostředky. Z pohybového hlediska se zejména střídáním prstů během hry a cvičením jejich pohyblivosti v různém tempu a dynamice zdokonaluje jemná motorika. Proto je plastová láhev vhodnou pomůckou k průpravě motorických dovedností při hře na klavír.

K **rytmické zvukomalbě** lze použít také **plastové láhve naplněné vodou**. Potřásáním menšího množství vody v uzavřené láhvi nebo jejím rytmickým přeléváním lze získat další zvukomalebné kombinace. Atraktivnost nástroje zaručeně upoutá pozornost dětí a lehce iniciuje jejich zájem doprovodit tímto způsobem říkanky a písně o vodě.

Plastová láhev s uzavřeným malým množstvím vody se drží ve vodorovné poloze jednou rukou za dno, druhou rukou za zátku, nejlépe ve stoje. Odlišného zvuku lze docílit držením láhve jednou rukou ve svislé poloze. Způsoby zvukomalebného ozvučení, jež Eva Jenčková uvádí v metodické publikaci *Rozmarné počasí, 1. díl* podrobněji, jsou mnohé:¹⁷

- naklápění pravidelným kyvadlovým pohybem ze strany na stranu
- potřásání plastovou láhví ve vodorovné poloze dolů a zpět krátkým energickým pohybem
- potřásání plastovou láhví ve vodorovné poloze po kruhové dráze směrem od těla a zpět jako rumbakoulí
- pohyby do stran ve vodorovné poloze, voda v ní pouze slabě šplouchá
- potřásání plastovou láhví ve svislé poloze nahoru a dolů

Plastovou láhev lze ozvučit také dechem. Při **zvukomalebné hře s dechem** může být velmi účinným pomocníkem k procvičení správné dechové funkce. Plastové láhve lze pomocí vody naladit na tóny určité výšky dle tóniny písně či skladby. Čím větší množství vody, tím vyšší tón zazní a naopak. To lze využít ke zvukomalbě a doprovodům písní

¹⁷ Zde publikovány také modelové příklady zvukomalby plastové láhve s vodou: *Vodní hrátky* s. 22, *Prší nebo leje*, s. 35.

pomocí tónů harmonických funkcí.¹⁸

Chrastidla

Jedná se o běžně používané ozvučené předměty, tzv. litofóny – chrastidla s dutinou. Děti si je mohou snadno samy vyrobit a obměňovat zvukové možnosti. K jejich výrobě jsou použity duté předměty – krabičky z rozličných materiálů nebo bambusové tyče různých délek a průměrů, které jsou naplněny drobným zvukomalebným materiálem, jako jsou luštěniny, rýže, těstoviny, korálky, písek a podobně. Pro napodobení jemného zvuku dešťových kapek Jenčková doporučuje použít prázdnou tubu od šumivých vitamínů. Podobně zní drobným materiálem naplněný obal od „kinder vajíčka“. Typem chrastidla mohou být také trsy skořápek pistácií či vlašských ořechů provrtaných a navázaných na provázek či gumičku.¹⁹

Chrastidla lze rozeznít rytmickým potřásáním s pružným pohybem zápěstí, jež může být doprovázeno pohybem paže v různých směrech kolem těla. Je-li korpus chrastidla z bambusové tyče či nástrojem podobným exotickému nástroji, tzv. dešťové holi, rozeznívá se pomalým dlouhým přesýpáním. Kromě manuální a zvukové představitosti je pro děti kreativním impulzem hledání další techniky, která je spojená s různými tělesnými pohyby: poskoky s pevně drženým chrastidlem, kyvadlový pohyb nebo předávání ozvučeného předmětu obloukem před tělem z ruky do ruky, potřásání chrastidla krouživým pohybem loktů jako „jízda parní mašiny“ nebo koulení chrastících válcových předmětů po zemi.

Plechové krabičky

Plechová krabička nemusí sloužit pouze jako chrastidlo s rozličným obsahem uvnitř. Plechové krabičky samy o sobě mohou být netradičním hudebním nástrojem. Nabízejí zajímavou škálu krátce znějících kovových zvuků. Podobně jako plastové láhve jsou skvělou motivací k objevování nových zvukových možností pomocí různě vedených úderů. Jako bicí nástroj se hodí k rytmickým hrám a zvukomalebným doprovodům říkadel a zpěvu písní.

¹⁸ Zvukomalebné hry s dechem pomocí plastové láhve s vodou Jenčková uvádí ve své monografii *Hudba a pohyb ve škole*, s. 230. Zahrnují zvukomalebnou hru dvojic, hospodaření s dechem, práci s písní i klavírní miniaturou. Takto koncipovaný model je příkladem diferenciací úkolů dle jejich náročnosti, kterou Jenčková ve svých návrzích často aplikuje.

¹⁹ Hodí se použít k rytmickému doprovodu pohybového ztvárnění pravěkého rituálu, který může být vyústěním výkladu o počátcích dějin hudby.

Jsou vhodnou příležitostí ke zdokonalování jemné motoriky a senzomotorické koordinace dětí.

Plechová krabička nabízí nejvíce možností při hře vsedě, umístěná pevně mezi kolena: rytmické ťukání bříšky jednotlivých prstů na boční stěnu plechové krabičky, rytmické klepání ukazováčkem na boční stěnu krabičky jako na dveře, hra na dno krabičky otočené dnem vzhůru kolmo postavenými ukazováčky, případně nehty. Na plechovou krabičku je možné hrát jednou či oběma rukama, dřevěnou či plastovou paličkou, ale i jinými předměty. Lze ji držet jednou rukou nebo může být položena na stole.

Zvukovou škálu různě velikých krabiček lze obohatit **drnkáním ukazováčku o gumičku** nataženou přes korpus krabičky. Vzniká ostřejší zvuk, který lze vhodně využít ke hře nepřizvučných dob taktových, například k tzv. swingování. Vložením sypkého materiálu dovnitř krabičky s gumičkou vzniká zajímavě znějící chrastidlo.²⁰ Podobně jako plastová láhev může plechová krabička dobře posloužit k rozvoji základních pohybových dovedností při hře na klávesové nástroje, plechová krabička s gumou k přípravě hry na nástroje strunné.

Igelitové sáčky

Igelitové sáčky patří vedle plastových láhví k velmi atraktivním ozvučeným předmětům. Jejich ozvučením různými druhy pohybu lze oproti jiným předmětům docílit kontrastního charakteristického zvuku. Příjemně šustivý zvuk velmi slabé intenzity se hodí ke zvukovému oživení etud vícehlasé rytmické souhry či ke hře zvukomalebných rytmických figur v písňových doprovodech. Velmi oblíbené jsou zvukomalebné hry při napodobování deště, listí, vlaku, myšek a podobně.

Jenčková doporučuje použít sáčky ze silnějšího materiálu, například zamrazovací, které se v ruce nelepí a jejich šustivý zvuk je dostatečně slyšet.²¹ Igelitový sáček je ideální pomůckou v rozvoji jemné motoriky a rytmické přesnosti. Manipulace s tímto ozvučeným předmětem prohlubuje také sluchové vnímání dětí a cit pro užití různé škály tempa a dynamiky.

²⁰ Zvukomalba deště na plechovou krabičku s gumičkou *Kapky na plechu* viz publikace *Rozmarné počasí, 1. díl*, s. 20. Plechovka se sypkým čajem a nataženou gumičkou jako zvukomalba k říkance *Nohy* viz publikace *Lidské tělo v pohybu s hudbou*, s. 19.

²¹ Z důvodu bezpečnosti doporučuje sáčky malých rozměrů, aby je děti předškolního věku nemohly přetáhnout přes hlavu.

Pro hru igelitovými sáčky Jenčková nabízí tyto techniky zvukomalebného ozvučení: ²²

- rytmické tření
- rytmické točení sáčkem připomínající pohyb pedálů jízdního kola
- sáček se oběma rukama drží za horní okraj
a lehce se s ním věje před tělem jako vějířem
- jedna ruka drží sáček, druhá do něj zespodu tleskne
- napnutý igelitový sáček se drží za kratší okraje v pěstech obou rukou,
pěsti úderem o sebe sáček stlačí a opět ho napnou jako tahací harmoniku
- nafouknutý sáček dá bouchnutím rytmicky přesnou ránu, často jako dohru

Papírové archy

Papír je ve školních zařízeních běžně dostupným materiálem. Libovolnou manipulací archem jemného či novinového papíru lze získat další zvuky obohacující zvukové spektrum ozvučených předmětů. Zvukové odstíny vznikají též použitím pečicího papíru nebo staniolu.

Děti mají možnost volit a kombinovat pohyb různé intenzity, přizpůsobovat ho materiálu, rytmizovat, zkoumat zvukové nuance a hledat zvukomalebné možnosti pro napodobení či ztvárnění nejrůznějších charakteristických situací, pocitů či projevů (vítr, váněk, křupající sníh, jízda parní lokomotivou, strach, plížení, úlek, zlost, rozhodnutí), ale i různých dynamických efektů (akcenty, dynamické vlny, hra tremolo, subito piano).

Příklady techniky zvukomalebného ozvučení jsou: prudké i pomalé mačkání, trhání, rychlé kmitání volně visícím archem, rytmické tření dvou papírových archů v dlaních, tření dvou archů krouživým pohybem, rytmické tleskání dvěma archy papíru o sebe, tleskání dvěma archy papíru se střídavým pohybem dlaní nahoru a dolů, šustění papírem mezi dvěma prsty a další. ²³

Vedle rytmických her a zvukomalebných efektů při rytmické deklamaci říkadel a zpěvu písní lze papír využít v rozvoji hudebnosti při poslechu. Manipulace s papírem díky své subtilnosti vede děti při poslechu charakteristického hudebního obrázku k citlivějšímu vnímání hudby a uvědomění si významu výrazových prostředků.

²² Tření, napínání igelitového sáčku jako vhodného instrumentálního doprovodu se objevuje například u písně *Není myš jako myš* v metodické publikaci *Podzim a zvířátka*, s. 48. Igelitové sáčky s nastříženými proužky jako empaticky působivou rekvizitu představující vlasy Jenčková originálně využila při tanečním provedení písně *Česání* v publikaci *Lidské tělo v pohybu s hudbou*, s. 31.

²³ Velmi pěkným příkladem využití rytmického mačkání nebo trhání papíru ke zvukomalbě vloček, zimy, mrazu i v kombinaci s dalšími ozvučnými předměty je modelový příklad kreativních možností práce s koledou *Hej, Vánoce, dlouhý noce* v metodické publikaci *Hudební nadílka*, s. 28.

Dřevěné tužky

Výbavou každého penálu bývá tužka. Při kreativních hrách s rytmem a hledání zvukových možností různě vedenými údery získává tato psací potřeba hudební dimenzi. Vedle ozvučných dřivek orffovského instrumentáře, dynamicky méně intenzivních minidřivek, obohacují dřevěné tužky svým subtilním zvukem dynamickou škálu o zvuk nejmenší síly.

Jako bicí nástroje mohou být použity při hře dvěma tužkami o sebe nebo jednou tužkou o dřevěnou podložku. Ťukáním dřevěné tužky o lavici vzniká například zvuk připomínající datla. Charakteristické zvukové spektrum lze obohatit hrou boční strany tužky o hranu dřevěné podložky. Údery celou boční plochou tužky o podložku lze střídát s jemným úderem špičkou nebo opačného konce tužky.

Pravidelně znějící zvukomalebná souhra připomínající hodinový stroj nebo dusot koňských kopyt se hodí k doprovodu písní s touto tematikou, ale též k doprovodu písní pochodových či tanečních. Dřevěné tužky mohou posloužit také místo paliček ke zvukově jemnějším úderům na nástroje. *Tužkovou kapelu* dle návrhu Evy Jenčkové lze ve škole snadno doplnit hrou „papírových či igelitových rytmů“, kombinovat s dalšími ozvučenými předměty.²⁴

Ořechové skořápky

Ke zvukomalebnému doprovodu písní a dětského pohybového projevu lze v bicí nástroje proměnit také ořechové skořápky. Využít lze skořápky kokosových či vlašských ořechů, lískových oříšků, ale i pistácií. Při vytváření rytmické zvukomalby dávají dětem různé ořechové skořápky příležitost k manipulační dovednosti a vynalézavosti s využitím rezonančního prostoru skořápek. Pistáciové skořápky jsou vhodné především jako chrastidla. Vedle rytmické hry jednotlivců je v případě kokosových a vlašských ořechů vhodná podobně jako u rytmických zátek souhra dvojic. Zvukomalebně připomíná hra kokosových skořápek klapot koňských kopyt, dřeváček, mlýnku nebo datla. Díky výškovým a dynamickým kontrastům vytvořeným hrou na celé plody nebo půlky skořápek vlašských a lískových ořechů lze pozornost dětí soustředit na vnímání výšky zvuku. Ve spojení s taneční improvizací

²⁴ Rytmický vícehlas v podání *tužkové kapely* viz monografie *Hudba a pohyb ve škole*, s. 246.

pak také na jejich pohybovou invenci při vedení pohybu s těmito ozvučenými nástroji.²⁵

Zajímavým nápadem a oživující motivací, kterou Eva Jenčková uvádí v monografii *Hudba a pohyb ve škole*, je hra se skořápkami lískových oříšků. Děti je mají nasazené na prstech a jejich rytmickými pohyby snadno doprovodí vlastní hudební projev. Kromě senzomotorické koordinace dochází při „povídání si s prsty“ k bezprostřednímu rozvoji jazyka a řeči. Připojí-li se k tomu zvukomalba dalších nástrojů, hudební příběh je na světě.

Kuchyňské náčiní

Eva Jenčková řadí do zvukomalebného souboru ozvučených předmětů také sérii zvuků vytvořených nejrůznějšími kuchyňskými potřebami. Z předmětů, které nalezneme v kuchyni, doporučuje k hudební činnosti především vidličky, lžíce a lžičky, ale i různé nádoby, skleničky a pokličky. Skupinu dřevěných nástrojů snadno zastoupí vařečky.²⁶

Také tyto ozvučené předměty se uplatní v rozvoji rytmické přesnosti a motorické pohotovosti. Kombinací různých zvukových projevů lze docílit efektivního souzvuku, tzv. *kuchyňské kapely*, při němž se děti učí skupinové souhře.

Vidličky

Vidličky lze použít jako znějící rekvizitu s charakteristickým kovovým zvukem. Při doprovodu tematicky vhodných písní nebo poslechových skladeb, jako je například *Kuchyňská revue* Bohuslava Martinů, se stávají vděčným zvukovým, ale také vizuálním efektem, který oživí a dokreslí celkovou atmosféru vokálních či instrumentálních miniatur. Může se jednat o improvizované zvukomalebné vstupy k poslouchané skladbě, inspirované jejími dominantními prostředky, nebo o doprovod písně rytmickými ostinaty.

Lžíce a lžičky

Podobně jako vidličky lze k rytmické zvukomalbě rozeznít při zpěvu písní též lžíce a lžičky. Vedle úderů jedné lžice o druhou Jenčková užívá také následující techniku hry: Dna kávových lžiček se opřou o sebe, mezi obě rukojeti se vsune ukazováček, ve stejném

²⁵ Modelové příklady rytmických her s ořechovými skořápkami včetně taneční improvizace viz monografie *Hudba a pohyb*, s. 242. *Tanec veverek* se zvukomalbou oříšků lze nalézt v publikaci *Podzim a zvířátka*, s. 34.

²⁶ Z nepřeborného množství předmětů je nutné vybírat takové, které neohrozí bezpečnost dětí. Pokud se s nimi pracuje kvůli jejich charakteristickému zvuku, je nutno dbát na zvýšenou opatrnost.

místě se na ně shora přitiskne palec a zdola prostředníček. Konce obou rukojetí se přitisknou pevně k sobě, aby se při pohybu neposunovaly, jejich konce se zapřou dovnitř dlaně. Dvěma způsoby úderu lze docílit dvou zvukových modifikací. Krátkým úderem spodní lžičky o stehno se ozve výrazné cinknutí obou lžiček. Ve výše uvedeném držení lžiček asi 5 cm nad stehnem se krátce udeří prsty druhé ruky o vrchní lžičku – dna obou lžiček se ozvou jemným cinknutím. Tyto poněkud náročnější techniky hry lze podle potřeby střídat v různých kombinacích hrou těžkých dob taktových, metrické pulzace či různých rytmických figur.²⁷

Skleničky

Neladěné či vyladěné skleničky na požadovaný tón dle odpovídající výšky hladiny lze rozeznít jednak rytmickým cinkáním lžičkou o sklo, jednak krouživým pohybem navlhčeného ukazováčku po zabroušené hraně skleničky.²⁸ Obojí může být atraktivním a působivým zvukomalebným efektem při doprovodu písní a skladeb. Rozeznění naladěných skleniček pravidelným kroužením po jejich hraně je vysoce efektivním a motivujícím cvičením harmonického cítění. Jenčková tento způsob hry doporučuje zvláště ke zpěvu vánočních koled. Zpěv písní je možné doprovázet podle sluchu nebo podle akordických značek. U písní pomalého tempa, například koled *Štědrý večer nastal* a *Byla cesta ušlapaná*, Jenčková doporučuje kroužení v pravidelné metroritmické pulzaci, u písní rychlejších jako *Půjdeme spolu do Betléma*, *Na Vánoce*, *dlouhý noce* kroužením v trvání jednoho taktu.

Pákový louskáček

Jedním z předmětů, který svou nezvyklostí přitahuje pozornost dětí a motivuje je ke zvukomalebným hrám, je pákový louskáček. Stimuluje spontánní motorický projev, rozvíjí rytmické cítění i kreativní myšlení. Pohybem pákového louskáčku lze získat dynamicky nepřilíš silný, kovově znějící zvuk.

²⁷ Zvukomalebný doprovod na lžičky jako doprovod zpěvu písně *Pekař* též s využitím grafických značek viz publikace *Řemesla a povolání s hudbou a pohybem 1. díl*, s. 33.

²⁸ Tato technika je poměrně náročná. Menší děti nebo ty, kterým působí činnost potíže, mohou rozeznávat skleničku jiným způsobem: cinkáním o její povrch nebo pouštěním drobných předmětů na její dno. Důležité je, aby měly možnost zapojit se všechny děti.

Pravidelným klapáním pákami louskáčku lze vymezit pulzaci přízvučných a nepřízvučných dob v písni nebo poslechové skladbě. Energický zvuk louskáčku Jenčková navrhuje využít také k metroritmickému doprovodu pochodových písní ve spojení s pochodem na místě či v prostoru. Rozvíjí se tím dětská hudební představivost a posiluje senzomotorická koordinace. Vedle plechové krabičky s gumičkou je pákový louskáček ideální pomůckou k rytmickému zvládnutí hry na nepřízvučné doby taktové, které se hodí zejména k oživení instrumentálních doprovodů populárních písní. Na přízvučnou dobu se páky louskáčku rozevřou, na doby nepřízvučné zazní kovově znějící úder oběma pákami louskáčku. Tato technika hry posiluje metroritmické cítění a motorický stereotyp, podporuje vnímáním latentní a znějící pulzace hudby.

Krátký úsečný zvuk louskáčku se dobře hodí ke zvukomalebné hře pravidelného rytmu při doprovodu svižných rytmických písní, podpoří zpěv staccata. Louskáček lze inovativně využít také k procvičení dělení základních notových hodnot se zvukomalebnou kontrolou.²⁹

Obtížnějším úkolem pro starší či rytmicky zdatnější děti může být paralelní dělení metrické pulzace. Učitel hraje na bubínek čtvrté hodnoty, děti rytmickou hrou louskáčku osminy, šestnáctiny, eventuálně i trioly. Kromě toho zvládnutí takové pohybové koordinace pěstuje pohybovou pružnost a časovou předvídavost.

²⁹ Takto motivovaná rytmická hra je uvedena v příkladu *Tajemství Popelčinych oříšků* v monografii *Hudba a pohyb ve škole*, s. 114.

Příloha č. 27 – Hudební a múzické aktivity s drobnými slovesnými útvary

DROBNÉ SLOVESNÉ ÚTVARY JAKO ZDROJ HUDEBNÍCH A MÚZICKÝCH AKTIVIT

Přehled hudebních a múzických aktivit

1. Rytmizace slov říkadel, pranostik, přísloví a hádanek

- Rytmizace v sudém nebo lichém taktu; v sudém i lichém taktu
- Zápis rytmyzace říkadla v 2/4 a 3/4 taktu na rytmický řádek
- Z nabídky rytmických modelů sudých či lichých taktů vybrat ty, které odpovídají rytmyzaci říkadla – složit z nich rytmický zápis
- Z více rytmických zápisů najít odpovídající rytmické deklamaci

2. Expresivní rytmická deklamace

- S výrazem dle rozmanitých nálad: melancholicky, tanečně a jiné
- V různé tempové a dynamické škále, i neslyšně
- Rytmická deklamace štafetou po taktech nebo dvoutaktích
- Rytmická deklamace štafetou po taktech s hrou na zamlčovanou:
 - 1. takt se říká, 2. takt = pomlka nebo instrumentální hra, hra na tělo či pantomimická gesta v rytmu (Př.: hádanka *Stojí bílý panáček*)
- Rytmická deklamace jako hudební dialog dvou skupin:
 - 1. skupina: předvěti, 2. skupina: závěti; K deklamaci lze připojit pohyb a instrumentální hru (Př.: pranostiky *Jak přibývá světla*)
- Rytmická deklamace pouze v představě, spojit s instrumentální hrou nebo s pohybem tanečním, pantomimickým či hrou na tělo
- Rytmická deklamace v kánonu

3. Hrátky se slovními rytmickými figurami

- Výběr slov nebo slovních spojení s odlišnými rytmickými figurami
- K zápisu rytmických figur vyhledávat příslušná slova z říkadla
- K instrumentální hře rytmických figur deklamovat slovní figury jako echo
- Voice-bande: ostinátní vícehlasá deklamace slovních rytmických figur
- Voice-bande jako vícehlasý doprovod k sólové deklamaci říkadla
- Ostinátní rytmické figury ve vícehlasém provedení: 1. hrou na tělo,

2. instrumentálně, 3. zpěvem v pentatonické melodizaci

- Ostinátní figury instrumentální, pohybové rytmickou hrou na tělo či vokální jako doprovod skupinové rytmické deklamace říkadla

4. Drobné slovesné útvary a instrumentální hra

- Instrumentální hra rytmizace slovesných útvarů v sudém i lichém taktu
- Instrumentální štafeta vybraných rytmických figur
- Střídání dvou nástrojů ve hře stejné rytmické figury: most – host
- Předehra a dohra k sólové rytmické deklamaci: postupné přidávání nebo ubývání ostinátních rytmických figur
- Hra ostinátních figur jako doprovod sólové rytmické deklamace
- Ostinátní hra rytmických figur: těžká doba taktu – metrum – rytmus
- Instrumentální hra dvojhlasého až čtyřhlasého kánonu
- Improvizace komplementárních rytmů jako doprovod říkadla
- Volba nástrojů a ozvučených předmětů k instrumentální zvukomalbě
- Rytmická instrumentální zvukomalba dle obsahu říkadla jako štafeta
- Rytmická instrumentální zvukomalba dle obsahu s dynamickou gradací postupným připojováním nástrojů po verších
- Hra pentatonických ostinat k deklamaci nebo melodizaci říkadla
- Tvoření neukončené a ukončené melodie při melodizaci říkadla

5. Melodizace drobných slovesných útvarů a vokální aktivity

- Melodizace drobných slovesných útvarů v pentatonice a jejich zpěv
- Intonační hry dvojic na zrcadlo: zpěv dvoutaktí podle fonogestiky
- Zpěv pentatonické melodizace v kánonu
- Zpěv pentatonických melodizací jako quodlibet
- Melodizace ostinátních rytmických figur v pentatonice a jejich zpěv
- Vícehlasý ostinátní zpěv pentatonických figur jako quodlibet
- Zpěv melodie v pentatonice s vícehlasým doprovodem ostinátními pentatonickými figurami
- Zpěv pentatonické melodie s vícehlasem držených tónů pentatoniky na vokál nebo brumendo
- Melodizace drobných slovesných útvarů na harmonickém základě; předvěti: melodicky neukončené, závěti: melodicky ukončené

- Zpěv melodie štafetou po dvoutaktích
- Zpěv melodie po taktech kombinovaný s hrou na zamlčovanou
- Melodie jako skupinový hudební dialog zpívaného předvětí a závětí
- Zpěv melodie s instrumentálním nebo pohybovým doprovodem
- Tvorba fanfárové melodie podle obsahu říkadla

6. Drobné slovesné útvary a pohybové aktivity

- Převedení ostinátních rytmických figur do hry na tělo
- Štafeta vybraných rytmických figur hrou na tělo
- Ostinátní figury hrou na tělo jako vícehlasý doprovod sólové deklamace
- Doprovod rytmizace říkadla jako kombinace druhů hry na tělo
- Doprovodná rytmická hra v kombinacích hry na tělo jako kánon
- Ostinátní hra rytmických figur: těžká doba taktu – metrum – rytmus
- Předehra a dohra k sólové rytmické deklamaci: postupné přidávání nebo ubývání ostinátních rytmických figur hrou na tělo
- Rytmická deklamace s metrorytmickou chůzí v 2/4 nebo 3/4 taktu
- Metrorytmická chůze v 2/4 nebo 3/4 taktu s hrou na tělo a deklamace
- Pantomimické vyjádření obsahu říkadel, hádanek a pranostik
- Taneční projev s rytmickou deklamací
- Taneční improvizace k rytmické deklamaci nebo melodizaci říkadel
- Senzomotorická hra s prsty ve spojení s rytmickou deklamací
- Taneční a pantomimický projev se znějícími předměty, hudebními nástroji a s rekvizitami – stuhami, prádlovou gumou, dřevěnými rytmickými vejci a zátkami

7. Drobné slovesné útvary a výtvarné aktivity

- Poslech *Říkadel* Leoše Janáčka se sledováním obrázků Josefa Lady
- Kreslené rozluštění hádanek, ilustrace pranostik, přísloví a rčení
- Postupné kreslení obrázku podle rytmizovaného říkadla
- Grafický záznam metrické pulzace a rytmu k deklamaci říkadla
- Rytmická deklamace s hrou na tělo podle grafického partu
- Příprava kostýmových doplňků z papíru ke scénickému provedení říkadel, pranostik, hádanek a přísloví vytrháváním „ledových jazyků“, výrobou čapky pro vrabčáka nebo vránu a havrana, vystřihováním krajkových vloček z papíru

Příloha č. 28 – Notový záznam písně *Námořníci* Evy Jenčkové

NÁMOŘNÍCI

melodie: Eva Jenčková, slova: Jiří Žáček (úpr. E. J.)

Mírně rychle

F

Ná-mo-řní-ci v pru-ho-va-ném tri-čku na-stu-pu-jí rá-no na ro-

4 B F C

zvi-čku. Jó - hó - hó, jó - hó - hó, na-stu-pu-jí rá-no na ro-

8 F F

zvi-čku. Ná-mo-řní - ci mu-se - jí mít pá - ru,

11 C F B F

a - by mo-hli špl-hat po sto - žá - ru. Jó - hó - hó, jó - hó - hó,

15 C F F

a - by mo-hli špl-hat po sto - žá - ru. Zve-dnou ko-tvy, na-pnou pla-chty

18 C F B F

vzhů - ru, vy-da-jí se na zá-mo-řskou tú - ru. Jó - hó - hó, jó - hó - hó,

23 C F F

vy-da-jí se na zá-mo-řskou tú - ru. Mo-žná by nás me-zi se-be

26 C F B

vza-li, po-dí-ve-jte ja-ké má-me sva-ly. Jó - hó - hó,

30 F C F

jó - hó - hó, po - dí - ve - jte ja - ké má-me sva-ly.

**Příloha č. 29 – John Lennon, Paul McCartney: *Yesterday* –
hlásková partitura
(arr. Gerhard Wanker)**

YESTERDAY
doprovod pro 3 hlasy a bas
úprava: Gerhard WANKER

hudba a slova: John LENNON
Paul McCARTNEY

4/4

1	c	g	e	c	c	c	c
2	c	g	e	c	c	c	c
3	c	g	e	c	c	c	c
4	c	g	e	c	c	c	c

1 2 3 4

A

5	c	g	e	c	c	c	c
6	c	g	e	c	c	c	c
7	c	g	e	c	c	c	c
8	c	g	e	c	c	c	c
9	c	g	e	c	c	c	c
10	c	g	e	c	c	c	c
11	c	g	e	c	c	c	c
12	c	g	e	c	c	c	c
13	c	g	e	c	c	c	c
14	c	g	e	c	c	c	c
15	c	g	e	c	c	c	c
16	c	g	e	c	c	c	c
17	c	g	e	c	c	c	c
18	c	g	e	c	c	c	c
19	c	g	e	c	c	c	c
20	c	g	e	c	c	c	c

ritardando

Coda

21	c	g	e	c	c	c	c
22	c	g	e	c	c	c	c
23	c	g	e	c	c	c	c
24	c	g	e	c	c	c	c

Příloha č. 30 – Fotografie modelové situace s využitím netkané textilie

Hudební dílna, VOŠP a SPgŠ Litomyšl, 27. 11. 2015. Zdroj: vlastní

Hudební dílna, MŠ Nade Mží 3, Plzeň, 2. 4. 2014. Zdroj: archiv Evy Jenčkové

Příloha č. 31 – Hudba pro děti – syllabus předmětu z roku 1992

PhDr. Eva Jenčková **SYLABUS TÉMAT**

rozsah předmětu: IV. ročník: 8. semestr 0/1 z
V. ročník: 9. semestr 0/2 Zk

Rozvržení obsahové náplně do výukových týdnů:

IV. roč./8. sem.

1. Aktuální otázky současné hudby pro děti a mládež, využití v středoškolské hudební výchově.
2. Pojmová a terminologická problematika hudby pro děti a mládež.
3. Kritéria dělení intencionální tvorby pro děti a mládež.
4. Přístup současných skladatelů k tvorbě pro děti a mládež.
5. Specifické rysy hudby pro děti a hudby pro mládež.
6. Významné tematické okruhy skladeb pro mládež.
7. Funkce hudby pro mládež, příklady skladeb a jejich analýza.
8. Žánrové zastoupení v tvorbě pro mládež.
9. Umělecká hodnota hudby pro děti a mládež, kritéria hodnocení, výběr skladeb.
10. Vývoj hudby pro děti a mládež od počátků do 18. století, skladatelé, analýza děl, poslech, využití ve škole.
11. Hudba pro děti a mládež v 19. století v českých zemích, skladatelé, analýza děl, využití ve škole.
12. Hudba pro děti a mládež v 19. století v zahraničí, skladatelé, analýza děl, využití ve škole.
13. Česká tvorba pro děti a mládež v 1. polovině 20. století, medailonky skladatelů, poslech děl a jejich analýza, přehrávka praktických ukázek skladeb studenty (vokální a instrumentální dovednosti).
14. Světová tvorba pro děti a mládež v 1. polovině 20. století, medailonky skladatelů, poslech děl a jejich analýza, přehrávka praktických skladeb studenty (vokální a instrumentální dovednosti).

V. roč./9. sem.

1. – 2. Současná vokální tvorba pro děti a mládež; seznámení s repertoárem, analýza vybraných děl, interpretace skladeb studenty, využití ve škole.
3. Využití specifických rysů hudby pro mládež, populární hudba.
4. – 5. Instrumentální tvorba pro děti a mládež – charakteristika současné tvorby, skladatelé, analýza a poslech skladeb.
6. Vývoj pojetí instruktivních skladeb, analýza současné tvorby pro děti a mládež, významní skladatelé klavírní a houslové literatury.
7. Využití drobných charakteristických skladeb k poslechovým průpravným etudám, analýza hudebně výrazových prostředků, formy, emocionální a funkční typy hudby.
8. Instrumentace klavírních drobných charakteristických skladeb pro orffovský instrumentář a zobcové flétny, vytváření partitur.

9. Současná hudebně dramatická tvorba pro děti a mládež; opera, analýza a poslech ukázek, výběr pro hudební výchovu.
10. Současná hudebně dramatická tvorba pro děti a mládež; balet, specifické rysy baletu, ověření hudebně výrazových prostředků v činnostech.
11. Hudební divadlo u nás a v zahraničí, integrace uměleckých oborů, využití ve školní a mimoškolní hudební výchově.
12. Předpoklady moderního pojetí poslechu hudby pro děti a mládež, možnosti navazování kontaktu posluchače se skladbou, pedagogická interpretace hudebního díla.
13. Zdroje repertoárové zásoby současné hudby pro děti a mládež skladatelské soutěže, přehlídky tvorby, festivaly a interpretační soutěže, sborníky a sbírky tvorby pro děti a mládež.
14. Hudebně literární pořad a další specifické formy využití hudby pro děti a mládež ve škole v mimoškolní hudební výchově.
15. Příprava scénáře hudebního literárního pořadu, výběr hudebního a literárního materiálu, volba typu pořadu, nácvik, organizační zajištění vystoupení a další.

Základní literatura:

Gregor, V.: *Česká a slovenská hudebně dramatická tvorba pro děti*, Spisy PF Ostrava, sv. 4, SPN, Praha 1966.

Horák, V. – Koula, V.: *Hudba pro děti a mládež*, SPN, Praha 1976.

Herden, J. – Jenčková, E. – Kolář, J.: *Hudba pro děti*, Karolinum, Praha 1992.

Jenčková, E.: *Výběr klavírních skladeb pro 1. – 4. ročník studia učitelství hudební výchovy na 1. stupni základní školy*. SPN, Praha 1990.

Doporučená literatura:

Brock, H.: *Musiktheater in der Schule*, Leipzig 1960.

Gregor, V.: *Česká dětská píseň umělá, Knižnice Hudebních rozhledů*, Praha 1959.

Herden, J.: *Hudba pro děti I. – II.* SPI, Praha 1978, 1979.

Hurník, I.: *Umění poslouchat hudbu – soubor gramodesek*, Supraphon 1978.

Kreplová, A.: *Současná česká klavírní tvorba pro mládež a její místo v komplexu estetické výchovy*. In. Sborník PF Ostrava, sv. 48, řada D-12, 1376.

Ryšková, A. – Foltýn, J.: *Mládež a hudební žánry, Hudební výchova, 1969/70, č. 7, s. 100–101.*

Turek, H.: *Benjamin Britten a jeho čtyři lásky, Hudební výchova, 1973/74, č. 3, s. 65.*

Zámečník, E.: *O současné dětské opeře, Opus musicum, 1972, č. 4, s. 114.*

Aktuální časopisecké články – Estetická výchova, Hudební výchova, výběr dostupných notových sbírek tvorby pro děti.

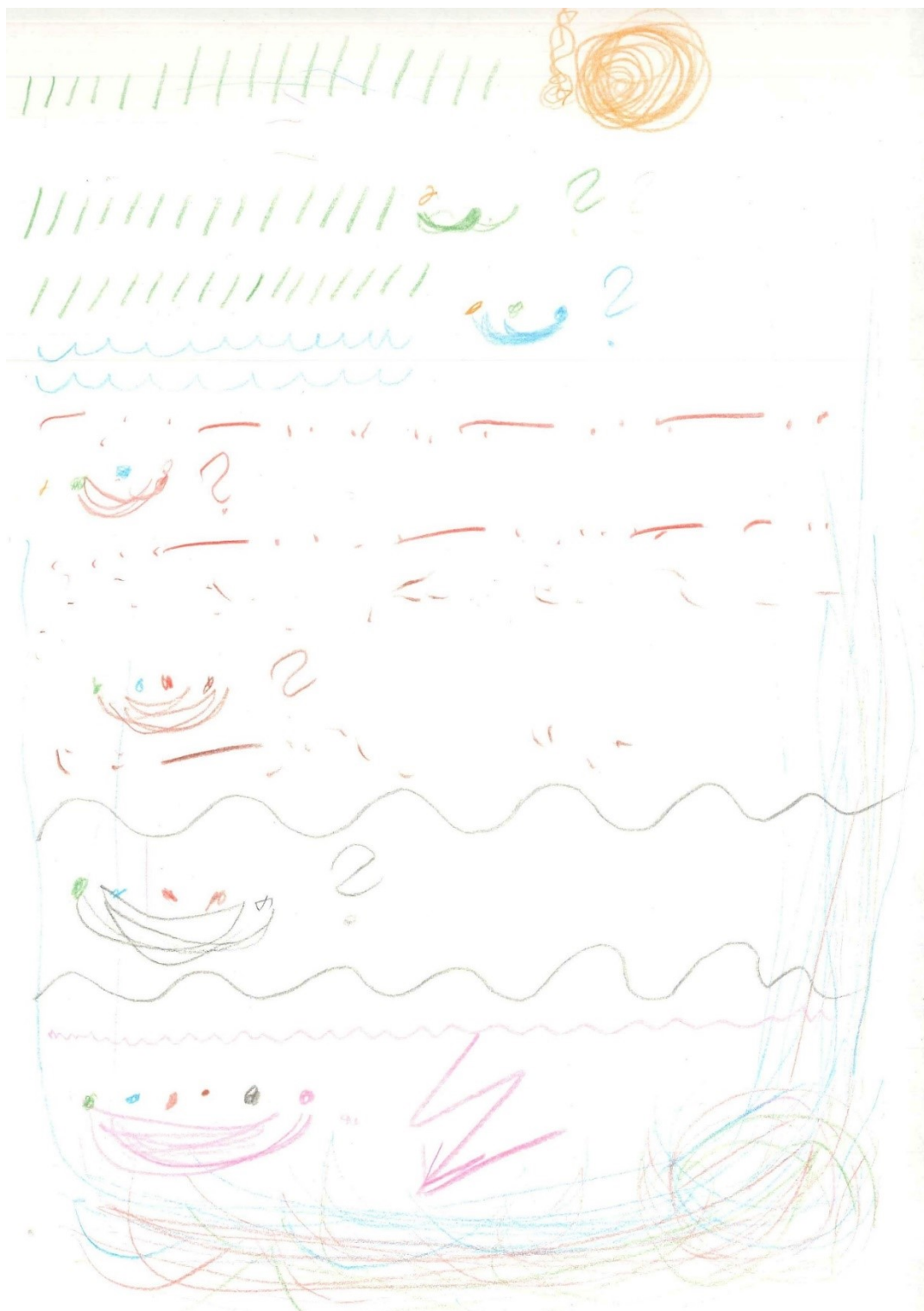
Požadavky k zápočtu:

Průběžná příprava dle programu, praktické ovládnutí repertoárové zásoby písní a skladeb pro děti a mládež, zpracování scénáře hudebně literárního pořadu.

Požadavky ke zkoušce:

Zápočet. Studium literatury a časopisů, analýza a interpretace vybraných skladeb, příprava podle tematických okruhů.

**Příloha č. 32 – Grafické znázornění příznačných motivů postav
hudební pohádky *O velké řepě* Ilji Hurníka**

**Příloha č. 33 – Ukázka práce s prstovými barvami
podle hudební pohádky *O velké řepě* Ilji Hurníka**

Příloha č. 34 – Specifické rysy baletu pro děti

1. Přitažlivá tematika

Při volbě tématu dějového baletu pro děti mladšího školního by měla být zohledněna jejich věková mentalita a převažující zájmové okruhy. Neméně důležité je dobré libreto: nekomplikované, přehledné, dramaticky nosné, inspirující obrazotvornost skladatele i choreografa. Nejčastějšími náměty dějových baletů pro děti jsou klasické a moderní pohádky či personifikovaný svět zvířat, aktuální reakcí na proměnu kulturní a mentální úrovně dětí je volba baletních témat dobrodružných nebo témat s reflexí dětského světa.

2. Přiměřený rozsah

Pozornost dětských posluchačů je limitována věkem, proto baletní představení nemůže být příliš dlouhé. Trvá-li baletní představení pro děti například hodinu a více, dětský zájem zákonitě upadá a snaha získat dětské baletní publikum se míjí účinkem. Délka baletu pro děti je přibližně 60 minut.

3. Přehledné členění

Přehledné vnitřní uspořádání do jednotlivých, kontrastně řazených čísel nebo částí baletního pásma s respektováním zákona opakování a gradace v hudební i taneční složce posiluje dětskou pozornost a usměrňuje orientaci dětí v baletním představení jako celku.

4. Sdělnost a srozumitelnost hudby

Základem hudební charakteristiky je umělecká zkratka. S ohledem na balet pro děti se jedná o použití takových hudebně výrazových prostředků, které jsou dobře rozpoznatelné dětskou hudební zkušeností a mají silný citový náboj, například kontrasty tempa, rytmu, dynamiky či nástrojové barvy. Vedle příznačných motivů a zvukomalby bývají součástí hudební charakteristiky též funkční typy hudby jako různé druhy tanců, pochody, ukolébavky a jiné. S jejich charakterizačním zapojením do baletního děje se děti setkávají prostřednictvím jednotlivých čísel baletu.

5. Sdělnost a srozumitelnost pohybu

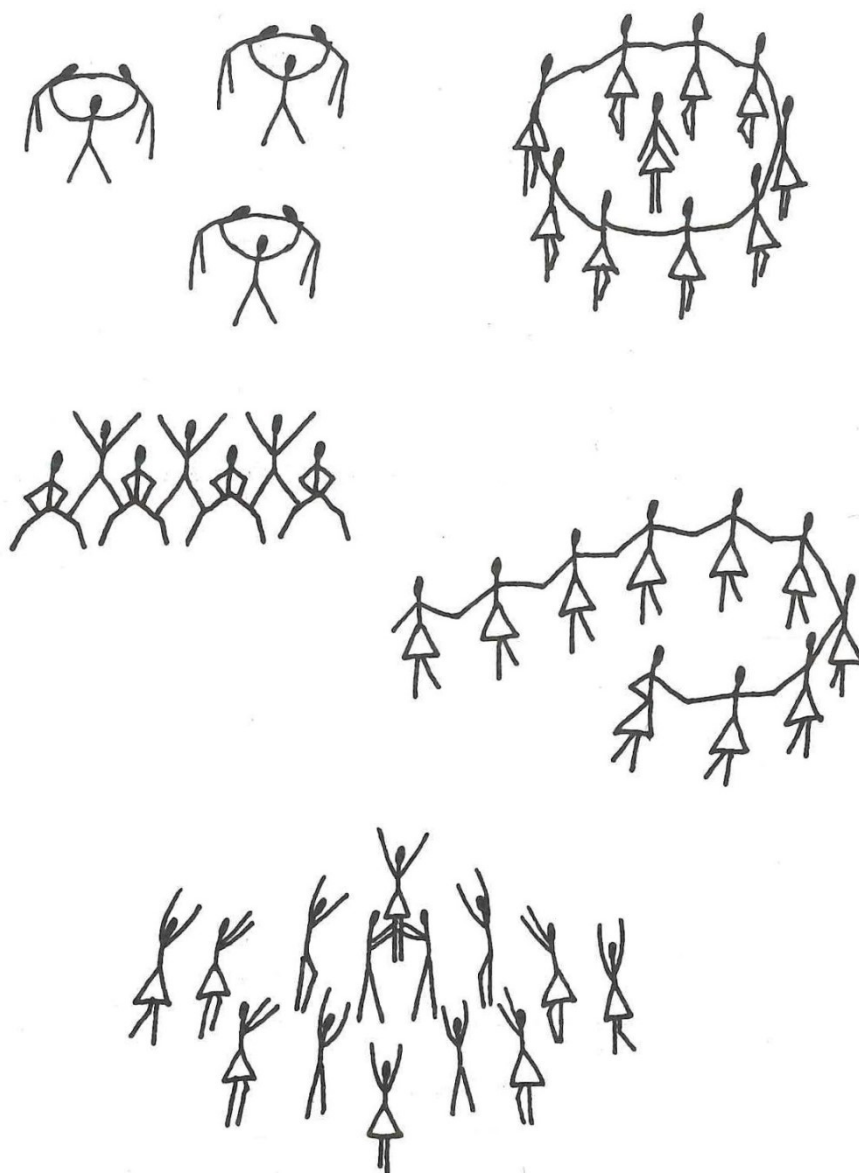
Děti mají dobrý smysl pro výstižnou zkratku, nadsázku nebo pohybovou symboliku. Proto účelný, herecky sdělný pohyb, pohyb taneční i použité akrobatické prvky jsou pro děti

dobře čitelným sdělením o ději, charakteristice prostředí, o jednajících postavách a jejich vzájemných vztazích. Kromě toho má dokonalé taneční umění samo o sobě schopnost esteticky a emocionálně působit, probouzet u dětí vědomí krásy lidské tělesnosti. K posílení sdělnosti pohybu se zejména v soudobém baletu pro děti často používají funkční rekvizity, například různé sportovní a pracovní náčiní, hudební nástroje, hračky a jiné.

6. Jednota hudebního a tanečního vyjádření

Baletní hudba je jednak prostředkem vyjádření dramatického děje baletu, charakteru postav a situací, jednak je hudbou strhující k tanečnímu pohybu. Výstižné pohybové ztvárnění, citlivě reagující na hudební řeč, pomáhá dětem porozumět hudebnímu sdělení, rozvíjí jejich obrazotvornost a hudební zkušenost, posiluje vnímavost hudebního i pohybového detailu, je zdrojem spontánního dětského zážitku a poznání baletního umění.

**Příloha č. 35 – *Hra na pannu* (balet *Špalíček* Bohuslava
Martinů) – Nákres prostorového uspořádání
skupin děvčat a chlapců**

**Příloha č. 36 – Fotografie z koncertu dětí
s využitím repertoáru Evy Jenčkové**

Adventní koncert ZUŠ Příbram, Divadlo Antonína Dvořáka, Příbram, 2. 12. 2015.
Zdroj: archiv Evy Jenčkové

Příloha č. 37 – Fotografie modelové situace s využitím prádlové gumy

Hudební dílna, VOŠP a SPgŠ Litomyšl, 27. 11. 2015. Zdroj: vlastní

Příloha č. 38 – Desatero hudebně pohybové výchovy

Evvy Jenčkové

1. V dětském hudebně pohybovém projevu se využívají následující pohybové prostředky: rytmická řeč těla a fonogestika, expresivní rytmická deklamace, různé druhy chůze, pantomimické prostředky a prostředky taneční.
2. Vytváření zásoby pohybových prostředků a jejímu zdokonalování se nejlépe daří v dětských hudebně pohybových hrách imitačního a kreativního charakteru.
3. V přípravných hudebně pohybových etudách je třeba počítat s výstupy jednotlivců, menších skupin i celé třídy. Získané pohybové zkušenosti dětí využijeme v náročnějších choreografiích, postupně vytváříme progresivní řadu hudebně pohybových situací.
4. V dílčích pohybových etudách i ve větších hudebně pohybových celcích je vhodné kombinovat různé druhy pohybu na místě i v prostoru. Při nedostatku místa ve třídě se v prostorovém provedení pohybu střídají skupiny po 6 – 8 dětech.
5. Hudebně pohybové aktivity jsou pro děti prostředkem poznání paralelních výrazových prostředků hudby a pohybu i příležitostí k relaxaci.
6. Dětský hudebně pohybový projev je tradičně spojen s říkadly, dětskými a lidovými písněmi, je základem dětských tanečních a pohybových her se zpěvy. V souvislosti s poslechem hudebních děl a při poznávání žánrové charakteristiky opery či baletu je pro děti pohyb prostředkem získávání poznatků i jejich činnostního ověřování.
7. S dětským hudebně pohybovým projevem je spojena potřeba dobré motivace, která iniciuje empatické schopnosti dětí, jejich fantazii a obrazotvornost, přispívá k přirozenému pohybu dětí v souladu s hudbou. Jako účinná motivace slouží především živá ukázka esteticky působivého pohybu, expresivně podaná slovní motivace či pohybově inspirativní hudba a vhodné kostýmové doplňky nebo rekvizity.
8. Dbáme na kulturu dětského hudebně pohybového projevu, na jeho estetické působení a na správné pohybové návyky dětí.
9. Během hudebně pohybového projevu stále vedeme děti k sebehodnocení i k hodnocení pohybového projevu vrstevníků.
10. Dětský hudebně pohybový projev spojujeme s dalšími múzickými aktivitami, zejména s výtvarnými, dramatickými a slovesnými.

U N I V E R Z I T A K A R L O V A V P R A Z E

UDĚLUJE

PhDr. Evě Jenčkové

C E N U R E K T O R A U N I V E R Z I T Y K A R L O V Y

ZA NEJLEPŠÍ učebnici roku 1992
V OBORU VĚD didakticko-pedagogických

„Hudba pro děti“

PRAHA, DNE 29. 4. 1993

Radim Valent

REKTOR UNIVERZITY KARLOVY

Příloha č. 40 – Zrcadla Evy Jenčkové

- Mgr. Jana Kopřivová (ZŠ a MŠ Předměřice nad Labem)
- Mgr. Kamila Hájková (ZUŠ Rychnov nad Kněžnou)
- Mgr. Marie Prušová (ZŠ Machov)
- PhDr. Eva Vachudová, Ph.D. (Pedagogická fakulta UK Praha)
- PhDr. Vladimír Vondráček, Ph.D. (ZUŠ Frenštát pod Radhoštěm)
- Eliška Dočekalová (studentka Pedagogické fakulty UK Praha)

Zrcadlo Jany Kopřivové

S Evou Jenčkovou jsem se seznámila v době studií na tehdejší Pedagogické fakultě v Hradci Králové. Studovaly jsme obě stejnou aprobaci – český jazyk a hudební výchovu. Potkávaly jsme se na chodbách školy a na zkouškách či vystoupeních pěveckého sboru fakulty. Po ukončení studia se naše cesty rozešly. Obě jsme se věnovaly svým rodinám, své práci.

Tenkrát jsem netušila, že se naše životní cesty zase jednou propojí. K našemu opětovnému setkání došlo o několik let později. Tehdy už PhDr. Eva Jenčková, CSc., pracovala jako odborná asistentka na Pedagogické fakultě Vysoké školy pedagogické v Hradci Králové, dnešní Univerzity Hradec Králové. Věnovala se však i učitelům hudební výchovy v praxi, pro něž pořádala kurzy, a já jsem se jich účastnila. Její přístup k výuce hudební výchovy na základní škole byl velmi netradiční. Nebylo to žádné sezení v lavicích a psaní si poznámek do sešitů. Zaujalo mě, že účastníci kurzů zpívali, tančili, hráli na hudební nástroje, hudební hry se střídaly s množstvím dalších hudebních činností. Účastníky kurzů dokázala Eva Jenčková nadchnout, nabít energií a chutí do další práce se svými žáky. Proto jsem její semináře začala pravidelně navštěvovat. Zkušenosti ze své bohaté pedagogické činnosti vysokoškolské učitelky zúročovala a stále zúročuje při tvorbě metodických publikací a výukových materiálů jak pro studenty, tak pro učitele. Tehdy mě Eva Jenčková oslovila, zda bych se ujala jazykové korektury jejích textů. Spolupráce v nakladatelství Tandem, které založila se svým manželem, trvá již více než deset let. Během této doby jsme se neselekávaly vždy jen pracovně. Měla jsem možnost pobývat s Evou a její milou rodinou také v Kameničné v podhůří Orlických hor na jejich chalupě. Zjistila jsem, že paní profesorka Eva Jenčková je nejen vynikající pedagog, ale především vynikající člověk. Umí druhého vyslechnout, povzbudit, nikdy nezůstane stranou, může-li pomoci. Dokáže na lidi kolem sebe přenášet nadšení, energii a optimismus, je vždy plná dobré nálady

a pohody. Jsem moc ráda, že mám příležitost se s Evou zase setkávat.

Zrcadlo Kamily Hájkové

Vážená paní profesorko,

moc Vás zdravím a posílám pozdravy z Rychnova nad Kněžnou. Jsem ráda, že jste zašla i k mému zrcadlu a postavila mě mezi lidi, kteří nějakým způsobem vstoupili do Vašeho života.

Jsou v mém životě tři lidé, kteří ve mně zanechali hlubokou pedagogickou stopu a dali mi do vínku lásku k muzice, dětem, vzdělání. Tím prvním byl můj učitel na zobcovou a poté i na příčnou flétnu v tehdejší Lidové škole umění v Opočně pan Jan Bořek, ten stál u kořenů formování mého vztahu k hudbě, u mých prvních důvěrných setkání s muzikou. Druhou osobností mého vzdělávacího života se stala paní profesorka Antonie Fišerová na Gymnáziu v Dobrušce, která mi otevřela bránu českého a ruského jazyka, dalších mých celoživotních lásek. A tou třetí jste bezesporu Vy. Vy jste mi předala ty nejdůležitější vlastnosti učitele ve vztahu k dětem – pokoru, důslednost, chuť si s dětmi hrát (nejenom je vzdělávat) a umocnila jste ve mně pocit, že chci opravdu být paní učitelkou hudby, o čemž jsem snila již od 7. třídy na základní škole. Pod Vaším vedením jsem poznala, že dobrá výuka nespočívá pouze v memorování a opakování definic a faktů, ale ve zvládnutí všech pojmů formou hry, poslechu, tance, divadla, vzájemnou komunikací mezi učitelem a žákem.

Blíže jsem Vás poznala tenkrát jako pomocná vědecká síla při práci na učebnici *Výběr klavírních skladeb*. Vzpomínám na dlouhé večery u Vás, které byly naplněny lepením, stříháním, vkládáním – miniaturní prací vznikala skripta, která slouží studentům dodnes. Hned po této práci následovala dlouhodobá příprava mé diplomové práce. Mí kolegové brblali, já jsem si přípravu diplomky pod Vaším vedením užívala. Vše se psalo ručně, éra počítačů vypukla později – ale vše jsme zvládly ke spokojenosti mé, Vaší i oponenta.

Vaší velkou zásluhou v současnosti je práce na pracovních sešitech, které využívají stovky paní učitelek po celé republice. I já, jako učitelka sborového zpěvu, mám zpětnou vazbu, že Vaše práce má smysl a je velice potřebná. Do Kořat mi chodí děti z prvních tříd, znají písničky a říkanky z Vašich sešitů, jsou rytmicky připravené, je vidět, že s nimi paní učitelky v mateřských školách pracovaly dle Vašich metod a nápadů. Já sama sešity ráda využívám, jde vždy o vítané zpestření výuky.

Vážím si Vás velice i jako člověka. Je jenom málo lidí, kteří si při svých úspěších udrží lidskou tvář. Vždy, když se s Vámi setkám, mám pocit, že potkám svou kamarádku, která

je stále stejně usměvavá, vstřícná a vlídná. V osobním životě jste to neměla vůbec jednoduché, ale přesto Vás znám pouze jako optimistickou a obětavou osobu.

Paní Jenčková, jste pro mě velkým životním pedagogickým i lidským vzorem. Moc Vám děkuji za vědomosti a znalosti, kterých se mi od Vás stále dostává, za inspiraci a nové nápady pro práci s dětmi, která se stala mou životní láskou.

S úctou Kamila Hájková, Solnice

P.S.: ... na shledanou na Silvestra! ...

Zrcadlo Marie Prušové

O EVĚ A PRO EVU

Bloudím nepřítomným zrakem po stropě, žmolím tužku a snažím se sehnat do houfu rozběhnuté myšlenky. To bude dřina! Co jsem to slíbila? Začínám na několikátý pokus psát „Něco“ o své kamarádce Evě Jenčkové, ale už teď cítím, že snad lze posbírat drobné střípky vzpomínek a dojmů, ze kterých se však nikdy nedá sestavit zrcadlo tak jedinečné bytosti.

Známe se už celých 45 let. Někdy jsme k sobě měly blíž, jindy jsme se vzdalovaly, ale vždycky jsme o sobě věděly. Nezapomenutelný byl náš pobyt na léčení v Karlových Varech, kde jsme si obě léčily těla pocuchaná léty ve školství. Léčba, to ano, samozřejmě, ale hlavně toulky podél Ohře, blízké i vzdálenější okolí a Eviny zlaté Markovky (ručně šité sportovní boty od ševce Marka z Roztok). My dvě na kolonádě, uhnané a v kraťasech mezi vyšňořenými pacienty. Úprk z vinárny, aby nám nezavřeli lázeňský dům...

A Evina nezměrná chuť do života! Nikdy ji nepřešla a je nakažlivá jako spalničky a neštovice dohromady. Chodím si pro ni doopravdy, anebo jen v mysli. Evina myšlenka: „Orgán, který neslouží, nechávám odříznout,“ zdomácněla i v naší rodině.

Obdivuji Evino hudební umění, výtvarné nápady, smysl pro celek i detail, přebohatou fantazii a neotřelý pohled na svět. To ona dokáže u svých studentů a účastníků kurzů vyvolat nadšení a zápal pro vyučování a dokáže podnítit tvořivost, že má snad každý chuť být lepším. Její píle, výkonnost a obětavost nemá obdoby a její žáci na ni nezapomínají.

Nejsem žádná puťka domácí, ale co do podnikavosti mám k Evě hodně a hodně daleko. Nemám na to! Ledacos tkví i v celé Evině rodině, která studuje a cestuje, má spousty přátel, vytváří i nemožné, rekonstruuje domy, pořádá výstavy a co si usmyslí, to uvede ve skutečnost. A všichni drží spolu!

Příběhy ze života, které Eva sype z rukávu, by mohly patřit do sbírky, která by byla pokračováním *Sedmilhářů*. Co příběh, to originál prochnutý lidskostí a humorem!

A proto Ti, milá Evo, alespoň takhle děkuji za to, co pro mne, pro nás znamená. Nikdy jsem Ti při našich rozhovorech nic takového neřekla, ale teď píšu všechno, jak to cítím a co mi moje „Já“ napovídá.

Tvoje Majka

Zrcadlo Evy Vachudové

Milá Evo,

je to již deset let od chvíle, kdy jsem v srpnu 2002 přijela jako doprovod k Tobě na chalupu. Bylo to v týdnu, kdy neustávající déšť způsobil, že se na Prahu řítila obrovská záplavová vlna. Vzhledem k počasí jsme všichni celé dny trávili u kamen a měli spoustu času na povídání. Tehdy jsem Tě poznala jako člověka pracovitého, zodpovědného a cílevědomého a také otevřeného a přátelského ke svému okolí. O Tvoji odborné práci jsem zatím neměla ani tušení, věděla jsem akorát, že se připravuješ na profesuru.

Teprve o čtyři roky později, když jsem se začala připravovat k přijímacím zkouškám do doktorského studia na Katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, jsem Tě začala poznávat i z té profesionální stránky. Půjčila jsem si Tvoje publikace, z nichž mě nejvíc zaujaly sešity metodické edice *Hudba v současné škole*. Ty jsem pak ráda využívala i při výuce hudební didaktiky. Z vlastního magisterského studia na pedagogické fakultě si totiž pamatuji, jak nudná může didaktika být, byl to jeden z mých nejméně oblíbených předmětů. Právě proto jsem se snažila studentkám nabídnout formu úplně jinou. Tvoje didakticky propracované sešity plné nápadů a logicky provázaných činností oslovily studentky natolik, že se samy pokoušely vymýšlet obměny činností, další možnosti integrace a zkoušely si to i na praxích se žáky.

Tvoje přednáška z hudební pedagogiky v rámci doktorského studia mi pomohla ujasnit si do té doby poměrně chaotické představy o podobě dizertační práce. Byla jsi to právě Ty, která mi udělala systém nejen při promýšlení celkové koncepce a uspořádání práce, ale i při koncipování testů hudebnosti pro různé věkové kategorie dětí, které byly jejím základem.

Jsem ráda, že ses ujala členství v komisi u mojí doktorské zkoušky i obhajoby dizertační práce. Tvoje přítomnost mi totiž dodávala klid a přesvědčení, že vše dobře dopadne.

I když se poslední dobou, bohužel, vidáme zřídka, vždy mám pocit, že náš hovor

navazujeme v místě, kde jsme minule skončily. A máme si pořád co povídat. Děkuji Ti za vše, co jsi pro mě v uplynulých deseti letech udělala, a doufám, že naše přátelství bude trvat i nadále.

Eva

Zrcadlo Vladimíra Vondráčka

Eva Jenčková – průvodkyně na cestě a přítelkyně pro každou životní chvíli. Na počátku se zamýšlím, s jakým pocitem vstupuji na cestu tohoto počínu a jak se vcítuji coby spisovatel domácího úkolu – napsat dopis pro..., o..., Evě Jenčkové.

Milá Evi,

tak takhle Tě většinou oslovuji už pěknou řádku let, vlastně za chvíli to bude už skoro dvacet let, když jsem Tě poprvé začal vnímat za stolem učebny hudební didaktiky, coby Tvůj student. Přiznávám směle, že jsem zprvu Tvoji energičnost, která se jako průzračný horský potok za roky nezměnila, vnímal s odstupem a přemýšlel, co po mě tahle docentka asi bude požadovat a chtít?! Čas ale kráčet krásně dále a naše oči se setkávaly a duše sblížovaly a já vnitřně zrál a přijímal Tebe, co by zanícenou osobnost, která ví, co chce, a dělá pro to – no, maximum je příliš jemný termín. Protože mi bylo dáno darem procházet celkem snadno světem počítačů a počítačových trpaslíků, dostal jsem životní příležitost, jako možná málokdo jiný, Ti na Tvé cestě za ušlechtilými cíli pomáhat tím, že jsem otevíral cesty prostřednictvím plechových strojů, těch známých počítačů, jež nám ovšem dávno neurychlují pouze početní operace, ale nabízejí možnosti věru mnohé, a musím říct s ledovým klidem, že Tys dokázala se svým racionálním přístupem k nim vytěžit z jejich možností maximum pro to, aby ses mohla ubírat v tomto světě se vši houževnatostí dál co nejpřímější cestou za svými cíli. Vzpomínám, jak jsme spolu do rána seděli nad klávesnicí a mžourali do textů, a když už byla nálada ponurá a energie byla dávno tatam, tak jsi krásně vycítila pravou chvíli na to, abys přinesla něco na zub a trochu dobrého vínka a povyprávěla mi něco krásných životních příhod a zážitků, které ve mně utvářely moc důležité souvislosti – že život je cesta, na které mám vnímat všemi smysly, a přitom svoji vůli upínat k cílům, které se mi postupně vykreslují na obzoru. A že jsi mi moje obzory vykreslovala někdy pro mě v příliš jasných konturách – to nemohu říct (jak by napsal Jára Cimrman). Když se dívám kolem sebe, vděčím Ti, Evi, za způsob života, který mám a který moc rád žiji. Tys mě provedla úskalími rozeklatých skal a kamenitých údolí, když už jsem

měl pocit, že moje síly nejsou žádné a moje vůle se obrací proti mně – dokázala jsi svým odhodlaným duchem, neuvěřitelným vcítěním se a pak hřejivou lidskostí, nadhledem, dobrou náladou a kamarádkým povzbuzením mě posunovat, místy tlačit, dál. A já se nechal. A když jsem se po čase ohlédl, někdy jsem nechtěl věřit svým očím, čím jsem prošel, a že ty nepřekonatelné výšiny hor plné bouří, vánice a sněhu se za mnou neuvěřitelně vykreslily v nádherných konturách oparu v zapadajícím slunci. A já jsem si vždy užíval plnými doušky, že život je nádherný takový, jaký je, díky tomu, že člověk má přátele kolem sebe, kteří ho obejmou a provází ve chvílích, kdy je to potřeba.

Jsem vděčný za poznání, jak mohou dva lidé žít spolu a jít spolu v tandemu, jak jste si s Jardou krásně pojmenovali. Mám radost z toho, že jsem pochopil, že člověk není na světě sám pro sebe, ale že se stává plně člověkem až prostřednictvím druhých lidí, se kterými jde kus cesty, protože právě oni mu dávají zažít sebe sama ve společných prožitcích radostných i těch méně radostných. Ukázalas mi, že je možné se realizovat v několika rolích a profesích tak, že v každé jsi sama sebou a v každé dáváš do prožívání naplno svůj elán, šarm i moudrost. Jsi báječná profesorka, lektorka, spisovatelka, partnerka, paní domácí několika domácností a domů, chalup a bytů, organizátorka zábavy, projektová manažerka životních drah mnohých, i mých kamarádů a přátel, skvělá kuchařka, která dokáže nasytit libovolný počet strávníků v jakoukoliv dobu, mecenáška umění, a nejen umění, ale i lidských osudů, báječná maminka. A mám tu čest znát synky a jsem za to rád. Zkrátka asi jsem spoustu rolí nenapsal, ale to nevadí. Jsi zkrátka jako duha, která zrcadlí všechny barvy života a žádná životní situace, ani žádný lidský osud, pro Tebe nejsou vzdálené. Neboť jak jsem slyšel z Tvých úst už tolikrát: „Kam se vůle napře, tam se dílo podaří.“

A ještě jedna myšlenka mě provází životem, a to je: „Pohoda za každou cenu a život ze všech sil.“ Tedy ať Tvá cesta se ubírá dál, jak má. Bude mi ctí Tě na ní dále potkávat a tu a tam jít chvíli pospolu.

S úctou a radostí v srdci Vláďa Vondráček

Zrcadlo Elišky Dočekalové

Vážená paní Jenčková,

jsem ráda, že jste se zastavila i u mého, tak malého a nevýrazného zrcadla, které zde visí mezi tolika velikány. Až teď si říkám, před jak těžký úkol jsem všechny pisatele postavila, když jsem je požádala, aby se stali Vašimi zrcadly a promluvili o tom, co pro ně setkání

s Vámi znamená, jak jste je v životě ovlivnila.

Je to zvláštní, ale při pročitání těch všech zrcadel na mě padá takový zajímavý a nepopsatelný pocit, který člověku prostupuje celým jeho nitrem. To vnímání Vaší osobnosti, které se stává tak blízkým, způsobuje, že mi naskakuje husí kůže, ta velikost jednoduše zaskočí.

Mnoho účastníků Vašich kurzů v dotaznicích odpovídalo, že Vás předtím neznali. I já jsem byla přesvědčená, že jsem se s Vámi poprvé setkala na hudební dílně Podzimní hrátky s hudbou a pohybem v Praze v roce 2011. Vaše jméno mi bylo neznámé. Přesto jsem zjistila, že to není pravda. Již kdysi jsem se na střední škole setkala na praxi v mateřské škole s Vaším metodickým notesem s tematikou Dne matek. A já jako náruživá sběratelka materiálů pro děti jsem usoudila, že tenhle prostě musím mít. A tak jim v jejich odpovědích pramálo věřím. Setkání s Vaší osobou totiž může probíhat po rozmanitých cestách.

Do Vašeho prvního semináře jsem se přihlásila, protože jsem potřebovala splnit předmět na pedagogické fakultě, v jehož požadavcích bylo najít si podle vlastního výběru nějaký umělecký a didaktický kurz, zúčastnit se a zreflektovat ho. A tak se mi k uším doneslo i Vaše jméno a já se s obavami přihlásila. Nejsem z těch, kterým nevadí práce ve skupině cizích lidí, při níž by měli ještě předvádět svoje dosavadní dovednosti. A tak jsem se klepala a doufala, že to bude rychle za mnou, jednou to překonám, vždyť mě tam nikdo nezná a, podle mé úvahy, už se také s nikým nikdy nepotkám.

To, co jsem zažila, mě doslova omráčilo! A já se bavila, smála, těšila se, co bude následovat, byla jsem šťastná. Poprvé jsem za celou tu dobu nejistot při studiu věděla, že jsem ráda za svoji specializaci na hudební výchovu. Připadala jsem si jak malé dítě, které chce a chce čím dál víc, a ono se mu toho dostává. Hudební výchova, kde se jen nesedí a nezpívá, ale také hraje, pohybuje, prožívá se a přitom se nemůže nic zkazit. A to nadšení jsem viděla všude kolem sebe.

Dívala jsem se na Vás jako na nějakou ikonu. Člověka, který ze sebe vyzařuje tolik energie, jsem nikdy v životě nepotkala. Nechápala jsem, odkud ji berete, a jak je možné, že jste stále i po těch čtyřech hodinách práce s námi svěží. Nejvíce jsem však sledovala Vaše oči, které se tak zajímavě dívaly při těch všech dětských námětech a něco mi připomínaly. Po celou tu dobu jsem přemýšlela co, nebo koho. A pak mi to došlo a já se musela od srdce zasmát. Snad se na mne nebudete zlobit. Ale byly to úplně stejné oči, kterými se na mě dívá můj kocour, když chce provádět lumpárny a neplechy, za které se však na něj nikdo zlobit nebude, a on to ví. Právě ta neplecha Vám celou tu dobu koukala z očí a tou jste mi tolik učarovala. A abych ještě opravila svoji druhou mylnou domněnku. Pedagogy, které jsem

potkala na prvním semináři, jsem potkala již několikrát, znovu na Vašem hudebně pohybovém programu.

Když jsem se pak rozhodovala pro téma diplomové práce, jednoznačně jsem vycházela z Vašeho kurzu. Myšlenka psát přímo o Vás byla poměrně odvážná, ale nakonec jsem ji přijala jako výzvu. Dostala jsem tak příležitost, která se leckomu nepoštěstí: dostat se mezi okruh lidí, kteří mohou odhalovat nejen Váš přínos pro hudebně pedagogickou teorii a praxi, ale také přínos v podobě Vaší osoby, osoby Evy Jenčkové, bez níž by mnoha lidem bylo v životě smutno.

Jste pro mne příkladem píle, vytrvalosti a neúnavnosti, příkladem vytouženého životního stylu, ale také příkladem srdečnosti a vstřícnosti. Když jsem nedávno navrhovala spolužačkám příklad hudebního ztvárnění písně, zadávaly se na mne a dodaly: „Eliško, ty nám začínáš jenčkovatět!“ A já pyšně dodávám, že bych si nic jiného pro svoje budoucí povolání práce s dětmi nepřála.

S vřelým díkem a úctou

Eliška Dočekalová

Příloha č. 41 – Hodnoticí dotazníky vzdělávací instituce Tandem

 Vzdělávací instituce Tandem Mgr. Jaroslav Jenček Průmyslová 931, 500 02 Hradec Králové IČO: 48634883	<h3>Hodnocení akce DVPP</h3> Téma: <i>Jazz a velkonoce a hudba a pohyb</i> Datum: <i>26.2.2007</i>
<p>Úroveň hudební dílny: <i>Je jako vždy vyrovnaná a velmi bohatě naplněná novými kreačními nápady. Zůstává motivující - osobně i vytváří náhledy na kótu</i></p> <p>Osobnost lektorky: <i>Je se vyrovnaná, má vynikající přednes srdečný a velmi přívětivý</i></p> <p>Přínos hudební dílny pro praxi: <i>Velmi mnoho nových a zajímavých nápadů a informací</i></p> <p>Další připomínky a náměty: <i>připomínky neměla byla jsem vždy spokojena</i></p> <p>Organizační zajištění (způsob vyrozumění): Co zlepšit? <i>vyhovující - děkují</i></p> <p style="text-align: right;">Děkujeme za účast a Vaše vyjádření!</p>	

Mgr. Jaroslav Jenček-TANDEM Vrchlického 582 500 02 Hradec Králové IČO: 48634883	<h3>Hodnocení akce DVPP</h3> Téma: <i>TONY JARA</i> Místo a datum: <i>15.4.2009 BA Janovská 11</i>
<p>Úroveň hudební dílny: <i>Nice, ale trochu může očekávat. Velmi vyrovnaná, kreativní, nepedigová. Uvědomá.</i></p> <p>Osobnost lektorky: <i>Vyrovnaná, flexibilní, příjemná, absolutně fundovaná</i></p> <p>Přínos hudební dílny pro praxi: <i>uvědom.</i></p> <p>Další připomínky a náměty: <i>Pobracovat v liberech</i></p> <p>Organizační zajištění (způsob vyrozumění): Co zlepšit? <i>NIE.</i></p> <p style="text-align: right;">Děkujeme za účast a Vaše vyjádření!</p>	

SUPERER

*Perfektní dopolední
čárujem !!!*

Mgr. Jaroslav Jenček-TANDEM
Vrchlického 582
500 02 Hradec Králové
IČO: 48634883

Hodnocení akce DVPP

Téma: TÓNY JAZZ

Místo a datum: ZPĚTI SLAVA, 15. 4. 2009

Úroveň hudební dílny: na vysoké odborné, praktické úrovni.

Osobnost lektorky: velice odborná a jako oblesť při využití je a roz velice aktivní.

Přínos hudební dílny pro praxi: velice se jako předvedení využije ve svých praxi - ve HS.

Další připomínky a náměty: Odpovědi by měly být předvedeny speciálně ve HS.

Organizační zajištění (způsob vyrozumění): Co zlepšit? Může se využít aj. různé předměty - ve HS.

Děkujeme!

Děkujeme za účast a Vaše vyjádření!

Vzdělávací instituce Tandem
Mgr. Jaroslav Jenček
Průmyslová 931, 500 02 Hradec Králové
IČO: 48634883

Hodnocení akce DVPP

Téma: JAZZ A VELIKONOCE V ZOHYBU

Datum: 12. 3. 2008

Úroveň hudební dílny: velmi dobrá jako vždy, k čemu hodné nápady, motivace, které využívá s dětmi.

Osobnost lektorky: vymluvivá, vyživá i z technické praxe s dětmi.

Přínos hudební dílny pro praxi: Vždy i hned využívá nápady s dětmi a celá naše HS.

Další připomínky a náměty: poskytněte nám častěji nové náměty, výborné!

Organizační zajištění (způsob vyrozumění): Co zlepšit?

Děkujeme za účast a Vaše vyjádření!

Vzdělávací instituce Tandem
Mgr. Jaroslav Jenček
Průmyslová 931, 500 02 Hradec Králové
IČO: 48634883

Hodnocení akce DVPP

Téma: JARO A VELIKONOCE V POHYBU

Datum: 12. 3. 2007

Úroveň hudební dílny: HUDEBNÍ ROK V RVP - JARO A VELIKONOCE
V POHYBU
velmi spolek

Osobnost lektorky:

velmi kvalitní osobní přístup, zájem a motivace
jako vždy vynikající, přidává poznatky do
Prínos hudební dílny pro praxi: práce s textem a jeho dání
dílů jsou nadšenými vždy pokud mohou si

Další připomínky a náměty:

vypracovat nabídnuté pohybové
děl. Velmi dobrá kadeřnická práce.

Organizační zajištění (způsob vyrozumění): Co zlepšit?

Snad už není to jen je toto lepší a čar je
Děkujeme za účast a Vaše vyjádření!
velmi velmi málo. Markéta Hlaváčková

Vzdělávací instituce Tandem
Mgr. Jaroslav Jenček
Průmyslová 931, 500 02 Hradec Králové
IČO: 48634883

Hodnocení akce DVPP

Téma: JARO A VELIKONOCE V HUDBĚ A
POHYBU

Datum: 26. 2. 2007

Úroveň hudební dílny: vynikající, člověk si připomene, co se kdysi
učil a co zapomněl. Vše perfektně využijeme v praxi.
Perfektní náměty pro každodenní práci.

Osobnost lektorky: na úrovni - malování i práce.

Prínos hudební dílny pro praxi: obrovský, další slova jsou zřejmá.

Další připomínky a náměty: Takováto školní y měla být častěji!

Organizační zajištění (způsob vyrozumění): Co zlepšit? nic, vše perfektně!

Děkujeme za účast a Vaše vyjádření!

Příloha č. 42 – Části recenzních posudků monografie *Hudba a pohyb ve škole*

Prof. Pavel Šmok, choreograf:

– „Druhá novinka je pro mě právě tak cenná, snad ještě o něco víc. Kromě známých materiálů, použitelných pro hudební a pohybovou kreativitu dětí, přináší podnět pro využití zcela běžných předmětů moderní spotřeby, které méně tvůrčí myslí nepřijdou na um. Skvělým příkladem jsou plastové lahve. Jaké množství možností dává tento banální odpad, přístupný opravdu každému. Navíc tyto příklady podněcují člověka, aby hledal sám další takové předměty, o které normálně nezavádíme okem a které se představivostí a tvořivým duchem změni na něco zcela jiného a řekl bych, něco cenného. Mně se kniha Evy Jenčkové velmi líbí a bude u mně ležet stále poblíž. Budu-li potřebovat „rozšťourat“ svůj myšlenkový stereotyp, rozhodně bude ona jedním z prostředků, po kterých sáhnu.“

Prof. Juraj Hatrík, hudební skladatel:

– „Jenčková zdůrazňuje potřebu trpezlivého, progresivního radenia odstupňovaných hudobno-pohybových situácií. Taká je celá jej knižka: z kamienkov jednotlivých etud, situácií, charakterov, pohybových vzorcov dospieva až k baletu a opere, pričom ani pri tomto vyústení neprekračuje medze únosnosti a použiteľnosti v bežnej školskej prevádzke. ... Jenčkovej *Hudba a pohyb ve škole*, v zmysle autorkiných záverečných slov, naozaj brilantne vedie čitateľa „k umeniu pedagogickej stratégie a pedagogickej kreativity zároveň ...“ Je v tomto významnom ohľade ojedinelou a inšpiratívnou edičnou udalosťou pre českých (a verím, že i pre slovenských) hudobných pedagógov.“

Prof. PaedDr. Luděk Zenkl, CSc., hudební pedagog a teoretik:

– „Publikace Evy Jenčkové *Hudba a pohyb ve škole* je vzácně jednotným celkem, v němž se jednotlivé závažné aspekty zvoleného tématu důsledně propojují. Je záslužné, že hlavní důraz je v práci kladen na všestranný hudební rozvoj dětí (ale i učitelů!) a na dosud méně frekventované stránky souvislostí hudby a pohybu, jako je využití řeči, drobných písní nebo naopak větších a velkých skladeb. ... Nevšední invence autorky, opřená o rozsáhlé znalosti a zkušenosti a také hluboký zájem o zvolené téma a možno říci láskyplný přístup k dětem a učitelům, přisuzuje této práci významné postavení v hudebně pedagogické literatuře.“

Příloha č. 43 – Fotografie z hudebních dílen Evy Jenčkové

Letní škola hudební výchovy, Liberec, 19. 8. 2008. Zdroj: archiv Evy Jenčkové

Hudební dílna, VOŠP a SPgŠ Litomyšl, 27. 11. 2015. Zdroj: vlastní